

[Alexander.01.001] Τὸν Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως βίον καὶ τὸν Καίσαρος, ὑφ' οὗ κατελύθη Πομπήϊος, ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ γράφοντες, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ὑποκειμένων πράξεων οὐδὲν ἄλλο προερούμεν ἢ παραιτησόμεθα τοὺς ἀναγινώσκοντας, ἐὰν μὴ πάντα μηδὲ καθ' ἕκαστον ἐξεργασμένως τι τῶν περιβοήτων ἀπαγγέλλωμεν, ἀλλ' ἐπιτέμνοντες τὰ πλεῖστα, μὴ συκοφαντεῖν. (2) οὔτε γὰρ ἱστορίας γράφομεν, ἀλλὰ βίους, οὔτε ταῖς ἐπιφανεστάταις πράξεσι πάντως ἐνεστι δῆλωσις ἀρετῆς ἢ κακίας, ἀλλὰ πρᾶγμα βραχὺ πολλάκις καὶ ῥῆμα καὶ παιδιὰ τις ἐμφασιν ἤθους ἐποίησε μᾶλλον ἢ μάχαι μυριόνεκροι καὶ παρατάξεις αἱ μέγιστα καὶ πολιορκίαι πόλεων. (3) ὥσπερ οὖν οἱ ζωγράφοι τὰς ὁμοιότητας ἀπὸ τοῦ προσώπου καὶ τῶν περὶ τὴν ὄψιν εἰδῶν οἷς ἐμφαίνεται τὸ ἦθος ἀναλαμβάνουσιν, ἐλάχιστα τῶν λοιπῶν μερῶν φροντίζοντες, οὕτως ἡμῖν δοτέον εἰς τὰ τῆς ψυχῆς σημεῖα μᾶλλον ἐνδύεσθαι, καὶ διὰ τούτων εἰδοποιεῖν τὸν ἐκάστου βίον, ἐάσαντας ἑτέροις τὰ μεγέθη καὶ τοὺς ἀγῶνας.

[Alexander.01.002] Ἀλέξανδρος ὅτι τῷ γένει πρὸς πατρὸς μὲν ἦν Ἡρακλείδης ἀπὸ Καράνου, πρὸς δὲ μητρὸς Αἰακίδης ἀπὸ Νεοπτολέμου, τῶν πάνυ πεπιστευμένων ἐστί. Λέγεται δὲ Φίλιππος ἐν Σαμοθράκῃ τῇ Ὀλυμπιάδι συμμηθεῖς, αὐτὸς τε μειράκιον ὧν ἔτι κάκεινης παιδὸς ὀρφανῆς γονέων ἐρασθῆναι, καὶ τὸν γάμον οὕτως ἀρμόσαι, πείσας τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς Ἀρύββαν. (2) ἡ μὲν οὖν νύμφη πρὸ τῆς νυκτός, ἣ συνείρχθησαν εἰς τὸν θάλαμον, ἔδοξε βροντῆς γενομένης ἐμπεσεῖν αὐτῆς τῇ γαστρὶ κεραυνόν, ἐκ δὲ τῆς πληγῆς πολὺ πῦρ ἀναφθέν, εἶτα ῥηγνύμενον εἰς φλόγας πάντη φερομένης διαλυθῆναι. ὁ δὲ Φίλιππος ὑστέρῳ χρόνῳ μετὰ τὸν γάμον εἶδεν ὄναρ αὐτὸν ἐπιβάλλοντα σφραγίδα τῇ γαστρὶ τῆς γυναικός· ἡ δὲ γλυφὴ τῆς σφραγίδος ὡς ᾤετο λέοντος εἶχεν εἰκόνα. (3) τῶν δ' ἄλλων μάντεων ὑφορωμένων τὴν ὄψιν, ὡς ἀκριβεστέρας φυλακῆς δεομένων τῷ Φιλίππῳ τῶν περὶ τὸν γάμον, Ἀρίστανδρος ὁ Τελμησσεὺς κύειν ἔφη τὴν ἀνθρωπον· οὐθὲν γὰρ ἀποσφραγίζεσθαι τῶν κενῶν· καὶ κύειν παῖδα θυμοειδῆ καὶ λεοντώδη τὴν φύσιν. (4) ὦφθη δὲ ποτε καὶ δράκων κοιμωμένης τῆς Ὀλυμπιάδος παρεκτεταμένος τῷ σώματι, καὶ τοῦτο μάλιστα τοῦ Φιλίππου τὸν ἔρωτα καὶ τὰς φιλοφροσύνας ἀμαυρῶσαι λέγουσιν, ὡς μηδὲ φοιτᾶν ἔτι πολλάκις παρ' αὐτὴν ἀναπαυσόμενον, εἴτε δεῖσαντά τινος μαγείας ἐπ' αὐτῷ καὶ φάρμακα τῆς γυναικός, εἴτε τὴν ὁμιλίαν ὡς κρείττονι συνούσης ἀφοσιούμενον. (5) ἕτερος δὲ περὶ τούτων ἐστί λόγος, ὡς πᾶσαι μὲν αἱ τῆδε γυναικῆς ἔνοχοι τοῖς Ὀρφικοῖς οὔσαι καὶ τοῖς περὶ τὸν Διόνυσον ὀργασμοῖς ἐκ τοῦ πάνυ παλαιοῦ, Κλώδωνες τε καὶ Μιμαλλόνες ἐπωνυμίαν ἔχουσαι, πολλὰ ταῖς Ἡδωνίσι καὶ ταῖς περὶ τὸν Αἴμον θρήσασαι ὁμοια δρῶσιν· ἀφ' ὧν δοκεῖ καὶ τὸ θρησκεύειν ὄνομα ταῖς κατακόροις γενέσθαι καὶ περιέργοις ἱερουργίαις· ἡ δ' Ὀλυμπιάς μᾶλλον ἑτέρων ζηλώσασα τὰς κατοχάς, καὶ τοὺς ἐνθουσιασμοὺς ἐξάγουσα βαρβαρικώτερον, ὄφεις μεγάλους χειροθήεις ἐφείλκετο τοῖς θιάσοις, οἱ πολλάκις ἐκ τοῦ κιττοῦ καὶ τῶν μυστικῶν λίκνων παραναδυσόμενοι καὶ περιελιττόμενοι τοῖς θύρσοις τῶν γυναικῶν καὶ τοῖς στεφάνοις, ἐξέπληττον τοὺς ἀνδρας.

[Alexander.01.003] Οὐ μὴν ἀλλὰ Φιλίππῳ μὲν μετὰ τὸ φάσμα πέμψαντι Χαίρωνα τὸν Μεγαλοπολίτην εἰς Δελφοὺς χρησμὸν κομισθῆναι λέγουσι παρὰ τοῦ θεοῦ, κελεύοντος Ἀμμωνι θύειν καὶ σέβεσθαι μάλιστα τοῦτον τὸν θεόν· ἀποβαλεῖν δὲ τῶν ὄψεων αὐτὸν τὴν ἑτέραν, ἣν τῷ τῆς θύρας ἀρμῶ προσβαλῶν, κατώπτευσεν ἐν μορφῇ δράκοντος συνευναζόμενον τῇ γυναικὶ τὸν θεόν. ἡ δ' Ὀλυμπιάς, ὡς Ἐρατοσθένους φησί, προπέμπουσα τὸν Ἀλέξανδρον ἐπὶ τὴν στρατείαν, καὶ φράσασα μόνῳ τὸ περὶ τὴν τέκνωσιν ἀπόρρητον, ἐκέλευεν ἄξια φρονεῖν τῆς γενέσεως· ἕτεροι δὲ φασιν αὐτὴν ἀφοσιοῦσθαι καὶ λέγειν· "οὐ παύσεταιί με διαβάλλων Ἀλέξανδρος πρὸς τὴν Ἥραν;" Ἐγεννήθη δ' οὖν Ἀλέξανδρος ἱσταμένου μηνὸς Ἑκατομβαιῶνος, ὃν Μακεδόνες Λῶον καλοῦσιν, ἕκτη, καθ' ἣν ἡμέραν ὁ τῆς Ἐφεσσίας Ἀρτέμιδος ἐνεπρήσθη νεῶς· ᾧ γ' Ἠγησίας ὁ Μάγνης ἐπιπεφώνηκεν ἐπιφώνημα κατασβέσαι τὴν πυρκαϊᾶν ἐκείνην ὑπὸ ψυχρίας δυναμένον· εἰκότως γὰρ ἔφη καταφλεχθῆναι τὸν νεῶν, τῆς Ἀρτέμιδος ἀσχολουμένης περὶ τὴν Ἀλεξάνδρου μαίωσιν. ὅσοι δὲ τῶν μάγων ἐν Ἐφέσῳ διατρίβοντες ἔτυχον, τὸ περὶ τὸν νεῶν πάθος ἠγούμενοι πάθους ἑτέρου σημεῖον εἶναι, διέθεον, τὰ πρόσωπα τυπτόμενοι καὶ βοῶντες ἄτην ἅμα καὶ συμφορὰν μεγάλην τῇ Ἀσίᾳ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τετοκένοι. Φιλίππῳ δ' ἄρτι Ποτεΐδαιαν ἠρηκότι τρεῖς ἦκον ἀγγελίαι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ἡ μὲν Ἰλλυριοῦς ἠττηθῆναι μάχῃ μεγάλη διὰ Παρμενίωνος, ἡ δ' Ὀλυμπίασιν Ἰππῶ κέλητι νενικηκένοι, τρίτη δὲ περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου γενέσεως. ἐφ' οἷς ἠδόμενον ὡς εἰκὸς ἔτι μᾶλλον οἱ μάντις ἐπῆραν, ἀποφαινόμενοι τὸν παῖδα τρισὶ νίκαις συγγεγεννημένον ἀνίκητον ἔσεσθαι.

[Alexander.01.004] Τὴν μὲν οὖν ἰδέαν τοῦ σώματος οἱ Λυσίππειοι μάλιστα τῶν ἀνδριάντων ἐμφαίνουσιν, ὑφ' οὗ μόνου καὶ αὐτὸς ἤξίου πλάττεσθαι. καὶ γὰρ ὁ μάλιστα πολλοὶ τῶν διαδόχων ὑστερον καὶ τῶν φίλων ἀπεμιμῶντο, τὴν τ' ἀνάτασιν τοῦ αὐχένος εἰς εὐώνυμον ἡσυχῆ κεκλιμένου καὶ τὴν ὑγρότητα τῶν ὀμμάτων, διατετήρηκεν ἀκριβῶς ὁ τεχνίτης. Ἀπελλῆς δὲ γράφων αὐτὸν κεραυνοφόρον, οὐκ ἐμιμήσατο τὴν χροάν, ἀλλὰ φαιότερον καὶ πεπινωμένον ἐποίησεν. ἦν δὲ λευκός, ὡς φασιν· ἡ δὲ λευκότης ἐπεφοίνισσεν αὐτοῦ περὶ τὸ στήθος μάλιστα καὶ τὸ πρόσωπον. ὅτι δὲ τοῦ χρωτὸς ἠδιστον ἀπέπνει καὶ τὸ στόμα κατεῖχεν εὐωδία καὶ τὴν σάρκα πᾶσαν, ὥστε πληροῦσθαι τοὺς χιτωνίσκους, ἀνέγνωμεν ἐν ὑπομνήμασιν Ἀριστοξενεῖοις· αἰτία δ' ἴσως ἡ τοῦ σώματος κρᾶσις, πολυθερμος οὔσα καὶ πυρῶδης· ἡ γὰρ εὐωδία γίνεται πέψει τῶν ὑγρῶν ὑπὸ θερμότητος, ὡς οἶεται θεόφραστος. ὁθεν οἱ ξηροὶ καὶ διαπυροὶ τόποι τῆς οἰκουμένης τὰ πλεῖστα καὶ κάλλιστα τῶν ἀρωμάτων φέρουσιν· ἐξαιρεῖ γὰρ ὁ ἥλιος τὸ ὑγρὸν, ὥσπερ ὕλην σηπεδόνος ἐπιπολάζον τοῖς σώμασιν. Ἀλέξανδρον δ' ἡ θερμότης τοῦ σώματος ὡς εἶκε καὶ ποτικὸν καὶ θυμοειδῆ παρεῖχεν. Ἐπι

- 70 δ' ὄντος αὐτοῦ παιδὸς ἢ τε σωφροσύνη διεφαίνετο τῷ πρὸς τᾶλλα ῥαγδαῖον ὄντα καὶ φερόμενον σφοδρῶς ἐν ταῖς ἡδοναῖς ταῖς περὶ τὸ σῶμα δυσκίνητον εἶναι καὶ μετὰ πολλῆς πρᾶξις ἀπιεσθαι τῶν τοιοῦτων, ἢ τε φιλοτιμία παρ' ἡλικίαν ἐμβριθὲς εἶχε τὸ φρόνημα καὶ μεγαλόψυχον. οὔτε γὰρ ἀπὸ παντὸς οὔτε πᾶσαν ἡγάπα δόξαν, ὡς Φίλιππος λόγου τε δεινότητι σοφιστικῶς καλλωπιζόμενος, καὶ τὰς ἐν Ὀλυμπίᾳ νίκας τῶν ἀρμάτων ἐγγαράτιων τοῖς νομίμασιν, ἀλλὰ καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἀποπειρωμένων, εἰ βούλοιτ' ἂν Ὀλυμπίασιν ἀγωνίσασθαι στάδιον, ἣν γὰρ ποδώκης, "εἰ γε" ἔφη "βασιλεῖς ἐμελλον ἔξειν ἀνταγωνιστάς". φαίνεται δὲ καὶ καθόλου πρὸς τὸ τῶν ἀθλητῶν γένος ἄλλοτρίως ἔχων· πλείστους γέ τοι θεῖς ἀγῶνας οὐ μόνον τραγῳδῶν καὶ αὐλητῶν καὶ κιθαρωδῶν, ἀλλὰ καὶ ῥαψωδῶν θήρας τε παντοδαπῆς καὶ ῥαβδομαχίας, οὔτε πυγμῆς οὔτε παγκρατίου μετὰ τινος σπουδῆς ἔθηνον ἄθλον.
- 80 [Alexander.01.005] Τοὺς δὲ παρὰ τοῦ Περσῶν βασιλέως πρέσβεις ἤκοντας ἀποδημοῦντος Φιλίππου ξενίζων καὶ γενόμενος συνήθης, οὕτως ἐχειρώσατο τῆ φιλοφροσύνη καὶ τῷ μηδὲν ἐρώτημα παιδικὸν ἐρωτῆσαι μηδὲ μικρὸν, ἀλλ' ὀδῶν τε μήκη καὶ πορείας τῆς ἄνω τρόπον ἐκπυθάνεσθαι, καὶ περὶ αὐτοῦ βασιλέως ὁποῖος εἶη πρὸς τοὺς πολέμους, καὶ τίς ἢ Περσῶν ἀλκή καὶ δύναμις, ὥστε θαυμάζειν ἐκείνους καὶ τὴν λεγομένην Φιλίππου δεινότητα μηδὲν ἡγεῖσθαι πρὸς τὴν τοῦ παιδὸς ὀρμὴν καὶ μεγαλοπραγμοσύνην. ὁσάκις γοῦν ἀπαγγελλεῖται Φίλιππος ἢ πόλιν ἐνδοξον ἤρηκῶς ἢ μάχην τινὰ περιβόητον νενικηκῶς, οὐ πάνυ φαιδρὸς ἦν ἀκούων, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἡλικιώτας ἔλεγεν· "ὦ παῖδες, πάντα προλήψεται ὁ πατήρ, ἐμοὶ δ' οὐδὲν ἀπολείψει μεθ' ὑμῶν ἔργον ἀποδείξασθαι μέγα καὶ λαμπρόν". οὐ γὰρ ἡδονὴν ζηλῶν οὐδὲ πλοῦτον, ἀλλ' ἀρετὴν καὶ δόξαν, ἐνόμιζεν, ὅσῳ πλείονα λήψεται πρὸς τὸν πατρός, ἐλάττωνα κατορθώσιν δι' αὐτοῦ. διὸ τοῖς πράγμασιν αὐξομένους καταναλίσκεσθαι τὰς πράξεις εἰς ἐκείνον ἡγούμενος, ἐβούλετο μὴ χρήματα μηδὲ τρυφὰς καὶ ἀπολαύσεις, ἀλλ' ἀγῶνας καὶ πολέμους καὶ φιλοτιμίας ἔχουσαν ἀρχὴν παραλαβεῖν. Πολλοὶ μὲν οὖν περὶ τὴν ἐπιμέλειαν ὡς εἰκὸς ἦσαν αὐτοῦ τροφεῖς καὶ παιδαγωγοὶ καὶ διδάσκαλοι λεγόμενοι, πᾶσι δ' ἐφειστήκει Λεωνίδα, ἀνὴρ τὸ τ' ἦθος αὐστηρὸς καὶ συγγενῆς Ὀλυμπιάδος, αὐτὸς μὲν οὐ φεύγων τὸ τῆς παιδαγωγίας ὄνομα, καλὸν ἔργον ἐχούσης καὶ λαμπρόν, ὑπὸ δὲ τῶν ἄλλων διὰ τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν οἰκειότητα τροφεὺς Ἀλεξάνδρου καὶ καθηγητῆς καλούμενος. ὁ δὲ τὸ σχῆμα τοῦ παιδαγωγοῦ καὶ τὴν προσηγορίαν ὑποποιοῦμενος ἦν Λυσιμαχος, τὸ γένος Ἀκαρνάν, ἄλλο μὲν οὐδὲν ἔχων ἀστείον, ὅτι δ' ἑαυτὸν μὲν ὠνόμαζε Φοῖνικα, τὸν δ' Ἀλέξανδρον Ἀχιλλέα, Πηλέα δὲ τὸν Φίλιππον, ἡγαπάτο καὶ δευτέραν εἶχε χώραν.
- 100 [Alexander.01.006] Ἐπεὶ δὲ Φιλονίκου τοῦ Θεσσαλοῦ τὸν Βουκεφάλαν ἀγαγόντος ὄνιον τῷ Φιλίππῳ τρισκαίδεκα ταλάντων, κατέβησαν εἰς τὸ πεδίον δοκιμάσοντες τὸν ἵππον, ἐδόκει τε χαλεπὸς εἶναι καὶ κομιδῆ δύσχρηστος, οὐτ' ἀναβάτην προσιέμενος οὔτε φωνὴν ὑπομένων τινὸς τῶν περὶ τὸν Φίλιππον, ἀλλ' ἀπάντων κατεξανιστάμενος, δυσχεραίνοντος δὲ τοῦ Φιλίππου καὶ κελεύοντος ἀπάγειν ὡς παντάπασιν ἄγριον καὶ ἀκόλαστον, παρῶν ὁ Ἀλέξανδρος εἶπεν· "οἷον ἵππον ἀπολλύουσι, δι' ἀπειρίαν καὶ μαλακίαν χρήσασθαι μὴ δυνάμενοι," τὸ μὲν οὖν πρῶτον ὁ Φίλιππος ἐσιώπησε· πολλὰκις δ' αὐτοῦ παραφθεγγομένου καὶ περιπαθοῦντος, "ἐπιτιμᾶς σὺ" ἔφη "πρεσβυτέροις ὡς τι πλεον αὐτὸς εἶδῶς ἢ μάλλον ἵππῳ χρήσασθαι δυνάμενος;" "τούτῳ γοῦν" ἔφη "χρησαίμην ἂν ἐτέρου βέλτιον". "ἂν δὲ μὴ χρῆσῃ, τίνα δίκην τῆς προπετείας ὑφέξεις;" "ἐγὼ νῆ Δί'" εἶπεν "ἀποτείσω τοῦ ἵππου τὴν τιμὴν". γενομένου δὲ γέλωτος, εἶθ' ὀρισμοῦ πρὸς ἀλλήλους εἰς τὸ ἀργῦριον, εὐθύς προσδραμῶν τῷ ἵππῳ καὶ παραλαβὼν τὴν ἡνίαν, ἐπέστρεψε πρὸς τὸν ἥλιον, ὡς εἰκεν ἐννοήσας ὅτι τὴν σκίαν προπίπτουσαν καὶ σαλευομένην ὀρῶν πρὸ αὐτοῦ διαταράττειτο. μικρὰ δ' αὐτῷ παρακαλπάσας καὶ καταψήσας, ὡς ἔωρα πληρούμενον θυμοῦ καὶ πνεύματος, ἀπορρίψας ἡσυχῇ τὴν χλαμῦδα καὶ μετεωρίσας αὐτόν, ἀσφαλῶς περιέβη. καὶ μικρὰ μὲν παραλαβὼν ταῖς ἡνίαις τὸν χαλινόν, ἄνευ πληγῆς καὶ σπαραγμοῦ προσανέστειλεν· ὡς δ' ἔωρα τὸν ἵππον ἀφεικότα τὴν ἀπειλήν, ὀργῶντα δὲ πρὸς τὸν δρόμον, ἀφείξ ἐδίωκεν, ἤδη φωνῇ θρασυτέρῳ καὶ ποδὸς κρούσει χρώμενος. τῶν δὲ περὶ τὸν Φίλιππον ἦν ἀγωνία καὶ σιγὴ τὸ πρῶτον· ὡς δὲ κάμψας ὑπέστρεψεν ὀρθῶς σοβαρὸς καὶ γεγηθῶς, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἀνηλάλαξαν, ὁ δὲ πατήρ καὶ δακρυῦσαι τι λέγεται πρὸς τὴν χαρὰν, καὶ καταβάντος αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν φιλήσας "ὦ παῖ" φάναι, "ζήτει σεαυτῷ βασιλείαν ἴσην· Μακεδονία γὰρ σ' οὐ χωρεῖ".
- 125 [Alexander.01.007] Καθορῶν δὲ τὴν φύσιν αὐτοῦ δυσνίκητον μὲν οὔσαν, ἐρίσαντος μὴ βιασθῆναι, ῥαδίως δ' ἀγομένην ὑπὸ λόγου πρὸς τὸ δέον, αὐτὸς τε πείθειν ἐπειράτο μάλλον ἢ προστάττειν, καὶ τοῖς περὶ μουσικὴν καὶ τὰ ἐγκύκλια παιδευταῖς οὐ πάνυ τι πιστεύων τὴν ἐπιστάσιαν αὐτοῦ καὶ κατάρτισιν, ὡς μείζονος οὔσαν πραγματείας καὶ κατὰ τὸν Σοφοκλέα πολλῶν χαλινῶν ἔργον οἰάκων θ' ἅμα, μετεπέμψατο τῶν φιλοσόφων τὸν ἐνδοξότατον καὶ λογιώτατον Ἀριστοτέλην, καλὰ καὶ πρέποντα διδασκάλια τελέσας αὐτῷ. τὴν γὰρ Σταγειριτῶν πόλιν, ἐξ ἧς ἦν Ἀριστοτέλης, ἀνάστατον ὑπ' αὐτοῦ γεγεννημένην συνώκισε πάλιν, καὶ τοὺς διαφυγόντας ἢ δουλεύοντας τῶν πολιτῶν ἀποκατέστησε. σχολὴν μὲν οὖν αὐτοῖς καὶ διατριβὴν τὸ περὶ Μίεζαν Νυμφαῖον ἀπέδειξεν, ὅπου μέχρι νῦν Ἀριστοτέλους ἔδρας τε λιθίνας καὶ ὑποσκίους περιπάτους δεικνύουσιν. εἶοικε δ' Ἀλέξανδρος οὐ μόνον τὸν ἠθικὸν καὶ πολιτικὸν παραλαβεῖν λόγον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀπορρήτων καὶ βαθυτέρων διδασκαλιῶν, ἃς οἱ ἄνδρες ἰδίως ἀκροατικὰς καὶ ἐποπτικὰς προσαγορεύοντες οὐκ ἐξέφερον εἰς πολλούς, μετασχεῖν. ἤδη γὰρ εἰς Ἀσίαν διαβηθῆναι, καὶ πυθόμενος λόγους τινὰς ἐν βιβλίῳ περὶ τούτων ὑπ' Ἀριστοτέλους ἐκδεδοσθαι,

γράφει πρὸς αὐτὸν ὑπὲρ φιλοσοφίας παρρησιαζόμενος ἐπιστολήν, ἧς ἀντίγραφόν ἐστίν·
 "Ἀλέξανδρος Ἀριστοτέλει εὖ πράττειν. οὐκ ὀρθῶς ἐποίησας ἐκδοὺς τοὺς ἀκροατικοὺς τῶν
 140 λόγων· τίνοι γὰρ δὴ διοίσομεν ἡμεῖς τῶν ἄλλων, εἰ καθ' οὓς ἐπαιδεύθημεν λόγους, οὔτοι
 δυνάμεσι διαφέρειν. ἔρρωσο". ταύτην μὲν οὖν τὴν φιλοτιμίαν αὐτοῦ παραμυθούμενος
 Ἀριστοτέλης ἀπολογεῖται περὶ τῶν λόγων ἐκείνων, ὡς καὶ ἐκδεδομένων καὶ μὴ
 145 ἐκδεδομένων. ἀληθῶς γὰρ ἡ περὶ τὰ φυσικὰ πραγματεία, πρὸς διδασκαλίαν καὶ μάθησιν
 οὐδὲν ἔχουσα χρήσιμον, ὑπόδειγμα τοῖς πεπαιδευμένοις ἀπ' ἀρχῆς γέγραπται.
 [Alexander.01.008] Δοκεῖ δέ μοι καὶ τὸ φιλιατρεῖν Ἀλεξάνδρῳ προστρίψασθαι μᾶλλον
 150 ἐτέρων Ἀριστοτέλης. οὐ γὰρ μόνον τὴν θεωρίαν ἠγάπησεν, ἀλλὰ καὶ νοσοῦσιν ἐβοήθει τοῖς
 φίλοις, καὶ συνέταττε θεραπείας τινὰς καὶ διαίτας, ὡς ἐκ τῶν ἐπιστολῶν λαβεῖν ἐστίν.
 ἦν δὲ καὶ φύσει φιλόλογος καὶ φιλομαθῆς καὶ φιλαναγνώστης, καὶ τὴν μὲν Τλιάδα τῆς
 πολεμικῆς ἀρετῆς ἐφόδιον καὶ νομίζων καὶ ὀνομάζων, ἔλαβε μὲν Ἀριστοτέλους
 155 διορθώσαντος ἦν ἐκ τοῦ νάρθηκος καλοῦσιν, εἶχε δ' ἀεὶ μετὰ τοῦ ἐγχειριδίου κειμένην
 ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον, ὡς Ὀνησίκριτος ἰστορήκε· τῶν δ' ἄλλων βιβλίων οὐκ εὐπορῶν ἐν
 τοῖς ἄνω τόποις, Ἄρπαλον ἐκέλευσε πέμψαι, κάκεῖνος ἐπεμψεν αὐτῷ τὰς τε Φιλίστου
 βίβλους καὶ τῶν Εὐριπίδου καὶ Σοφοκλέους καὶ Αἰσχύλου τραγωδιῶν συχνάς, καὶ Τελέστου
 160 καὶ Φιλοξένου διθυράμβους. Ἀριστοτέλην δὲ θαυμάζων ἐν ἀρχῇ καὶ ἀγαπῶν οὐχ ἤττον, ὡς
 αὐτὸς ἔλεγε, τοῦ πατρός, ὡς δι' ἐκεῖνον μὲν ζῶν, διὰ τοῦτον δὲ καλῶς ζῶν, ὕστερον
 ὑποπτότερον ἔσχεν, οὐχ ὥστε ποιῆσαί τι κακόν, ἀλλ' αἰ φιλοφροσύνην τὸ σφοδρὸν ἐκεῖνο
 καὶ στερκτικὸν οὐκ ἔχουσαι πρὸς αὐτόν, ἀλλοτριότητος ἐγένοντο τεκμήριον. ὁ μέντοι
 πρὸς φιλοσοφίαν ἐμπεφυκῶς καὶ συντετραμμένος ἀπ' ἀρχῆς αὐτῷ ζῆλος καὶ πόθος οὐκ
 165 ἐξερρήνη τῆς ψυχῆς, ὡς ἡ περὶ Ἀνάξαρχόν τε τιμὴ καὶ τὰ πεμφθέντα Ξενοκράτει πενήτηκοντα
 τάλαντα καὶ Δάνδαμιν καὶ Καλανὸς οὕτω σπουδασθέντες μαρτυροῦσι.
 [Alexander.01.009] Φιλίππου δὲ στρατεύοντος ἐπὶ Βυζαντίους, ἦν μὲν ἐκκαϊδεκέτης ὁ
 Ἀλέξανδρος, ἀπολειφθεὶς δὲ κύριος ἐν Μακεδονίᾳ τῶν πραγμάτων καὶ τῆς σφραγίδος,
 Μαίδων τε τοὺς ἀφεσιῶτας κατεστρέψατο, καὶ πόλιν ἐλὼν αὐτῶν, τοὺς μὲν βαρβάρους
 170 ἐξήλασε, συμμεικτοὺς δὲ κατοικίνας, Ἀλεξανδρόπολιν προσηγόρευσεν. Ἐν δὲ Χαιρωνείᾳ τῆς
 πρὸς τοὺς Ἑλληνας μάχης παρὼν μετέσχε, καὶ λέγεται πρῶτος ἐνσεῖσαι τῷ ἱερῷ λόχῳ τῶν
 Θηβαίων. ἔτι δὲ καὶ καθ' ἡμᾶς ἐδείκνυτο παλαιὰ παρὰ τὸν Κηφισὸν Ἀλεξάνδρου καλουμένη
 δρυς, πρὸς ἣν τότε κατεσκήνωσε, καὶ τὸ πολυάνδριον οὐ πόρρω τῶν Μακεδόνων ἐστίν. ἐκ
 175 μὲν οὖν τούτων ὡς εἰκὸς Φίλιππος ὑπερηγάπα τὸν υἱόν, ὥστε καὶ χαίρειν τῶν Μακεδόνων
 Ἀλέξανδρον μὲν βασιλέα, Φίλιππον δὲ στρατηγὸν καλούντων. Αἱ δὲ περὶ τὴν οἰκίαν
 ταραχαί, διὰ τοὺς γάμους καὶ τοὺς ἔρωτας αὐτοῦ τρόπον τινὰ τῆς βασιλείας τῆ
 γυναικωνίτιδι συννοσοῦσης, πολλὰς αἰτίας καὶ μεγάλας διαφορὰς παρεῖχον, ἃς ἡ τῆς
 Ὀλυμπιάδος χαλεπότης, δυσζήλου καὶ βαρυθύμου γυναικός, ἔτι μείζονας ἐποίει,
 180 παροξυνούσης τὸν Ἀλέξανδρον. ἐκφανεστάτην δ' Ἄτταλος παρέσχε ἐν τοῖς Κλεοπάτρας
 γάμοις, ἦν ὁ Φίλιππος ἠγάγετο παρθένον, ἔρασθεις παρ' ἡλικίαν τῆς κόρης. θεῖος γὰρ ὢν
 αὐτῆς ὁ Ἄτταλος, ἐν τῷ πότῳ μεθύων παρεκάλει τοὺς Μακεδόνας αἰτεῖσθαι παρὰ θεῶν
 185 γνήσιον ἐκ Φιλίππου καὶ Κλεοπάτρας γενέσθαι διαδόχον τῆς βασιλείας. ἐπὶ τούτῳ
 παροξυνθεὶς ὁ Ἀλέξανδρος καὶ εἰπὼν· "ἡμεῖς δὲ σοι κακὴ κεφαλὴ νόθοι δοκοῦμεν;" ἔβαλε
 σκύφον ἐπ' αὐτόν. ὁ δὲ Φίλιππος ἐπ' ἐκεῖνον ἐξανέστη σπασάμενος τὸ ξίφος, εὐτυχίᾳ δ'
 190 ἑκατέρου διὰ τὸν θυμὸν καὶ τὸν οἶνον ἔπεσε σφαλεῖς. ὁ δ' Ἀλέξανδρος ἐφυσβρίζων "οὗτος
 μέντοι" εἶπεν "ἄνδρες εἰς Ἀσίαν ἐξ Εὐρώπης παρεσκευάζετο διαβαίνειν, ὃς ἐπὶ κλίνην
 ἀπὸ κλίνης διαβαίνων ἀνατέτραπται". μετὰ ταύτην τὴν παροιμίαν ἀναλαβὼν τὴν Ὀλυμπιάδα
 καὶ καταστήσας εἰς Ἥπειρον, αὐτὸς ἐν Ἰλλυριοῖς διέτριβεν. ἐν τούτῳ δὲ Δημάρατος ὁ
 195 Κορίνθιος, ξένος ὢν τῆς οἰκίας καὶ παρρησίας μετέχων, ἀφίκετο πρὸς Φίλιππον. μετὰ δὲ
 τὰς πρώτας δεξιῶσεις καὶ φιλοφροσύνας ἐπερωτῶντος τοῦ Φιλίππου, πῶς ἔχουσιν ὁμονοίας
 πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἕλληνες, "πάνυ γοῦν" ἔφη "σοι προσήκει Φίλιππε κήδεσθαι τῆς Ἑλλάδος,
 200 ὃς τὸν οἶκον τὸν σεαυτοῦ στάσεως τοσαύτης καὶ κακῶν ἐμπέπληκας". οὕτω δὲ συμφρονήσας
 ὁ Φίλιππος ἐπεμψε καὶ κατήγαγε πείσας διὰ τοῦ Δημαράτου τὸν Ἀλέξανδρον.
 [Alexander.01.010] Ἐπεὶ δὲ Πιξῳάδαρος ὁ Καρίας σατράπης, ὑποδύμενος δι' οἰκειότητος
 εἰς τὴν Φιλίππου συμμαχίαν, ἐβούλετο τὴν πρεσβυτάτην τῶν θυγατέρων Ἀρριδαίῳ τῷ
 190 Φιλίππου γυναικᾷ δοῦναι καὶ περὶ τούτων Ἀριστόκριτον εἰς Μακεδονίαν ἀπέστειλεν, αὐθις
 ἐγένοντο λόγοι καὶ διαβολαὶ παρὰ τῶν φίλων καὶ τῆς μητρὸς πρὸς Ἀλέξανδρον, ὡς
 Ἀρριδαῖον ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ Φιλίππου γάμοις λαμπροῖς καὶ πράγμασι μεγάλοις
 εἰσοικειοῦντος. ὑφ' ὧν διαταραχθεὶς πέμπει Θεσσαλὸν εἰς Καρίαν τὸν τῶν τραγωδιῶν
 195 ὑποκριτὴν, Πιξῳάδρῳ διαλεξόμενον ὡς χρὴ τὸν νόθον ἔασαντα καὶ οὐ φρενήρη
 μεθαρμόσασθαι τὸ κῆδος εἰς Ἀλέξανδρον. καὶ Πιξῳάδρῳ μὲν οὐ παρὰ μικρὸν ἤρεσκε ταῦτα
 τῶν προτέρων μᾶλλον· ὁ δὲ Φίλιππος αἰσθόμενος ὄντα τὸν Ἀλέξανδρον εἰς τὸ δωμάτιον,
 παραλαβὼν τῶν φίλων αὐτοῦ καὶ συνήθων ἕνα Φιλώταν τὸν Παρμενίωνος, ἐπέτιμησεν ἰσχυρῶς
 200 καὶ πικρῶς ἐλοιδόρησεν ὡς ἀγεννή καὶ τῶν ὑπαρχόντων περὶ αὐτὸν ἀγαθῶν ἀνάξιον, εἰ
 Καρὸς ἀνθρώπου καὶ βαρβάρῳ βασιλεῖ δουλεύοντος ἀγαπᾶ γαμβρὸς γενέσθαι. τὸν δὲ
 Θεσσαλὸν ἔγραψε Κορινθίους ὅπως ἀναπέμψωσιν ἐν πέδαις δεδεμένον, τῶν δ' ἄλλων ἐταίρων
 Ἄρπαλον καὶ Νέαρχον, ἔτι δ' Ἐρίγιον καὶ Πτολεμαῖον ἐκ Μακεδονίας μετέστειλεν, οὓς
 ὕστερον Ἀλέξανδρος καταγαγὼν ἐν ταῖς μεγίσταις ἔσχε τιμαῖς. Ἐπεὶ δὲ Πausanίας Αἰτάλου
 γνῶμη καὶ Κλεοπάτρας ὑβρισθεὶς καὶ μὴ τυχῶν δίκης ἀνεῖλε Φίλιππον, τὸ μὲν πλεῖστον
 εἰς Ὀλυμπιάδα τῆς αἰτίας περιῆλθεν, ὡς θυμουμένῳ τῷ νεανίσκῳ προσεγκελευσαμένην καὶ

- 205 παροξύνασαν, ἔθιγε δέ τις καὶ Ἀλεξάνδρου διαβολή. λέγεται γὰρ ἐντυχόντος αὐτῷ τοῦ Πausανίου μετὰ τὴν ὕβριν ἐκείνην καὶ ἀποδυρομένου προενέγκασθαι τὸ τῆς Μηδείας Ἰαμβεῖον? τὸν δόντα καὶ γήμαντα καὶ γαμουμένην. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοὺς συναιτίους τῆς ἐπιβουλῆς ἀναζητήσας ἐκόλασε, καὶ τὴν Κλεοπάτραν ἀποδημοῦντος αὐτοῦ τῆς Ὀλυμπιάδος ὡμῶς μεταχειρισμένης ἠγανάκτησε.
- 210 [Alexander.01.011] Παρέλαβε μὲν οὖν ἔτη γεγρονῶς εἴκοσι τὴν βασιλείαν, φθόνους μεγάλους καὶ δεινὰ μίση καὶ κινδύνους πανταχόθεν ἔχουσας. οὔτε γὰρ τὰ βάρβαρα καὶ πρόσοικα γένη τὴν δούλωσιν ἔφερε, ποθοῦντα τὰς πατρίους βασιλείας, οὔτε τὴν Ἑλλάδα κρατήσας τοῖς ὀπλοῖς ὁ Φίλιππος οἶον καταζεῦξαι καὶ τιθασεῦσαι χρόνον ἔσχεν, ἀλλὰ μόνον μεταβαλὼν καὶ ταράξας τὰ πράγματα πολὺν σάλον ἔχοντα καὶ κίνησιν ὑπ' ἀηθείας ἀπέλιπε. φοβουμένων δὲ τῶν Μακεδόνων τὸν καιρόν, καὶ τὰ μὲν Ἑλληνικὰ πάντως ἀφείναι καὶ μὴ προσβιάζεσθαι τὸν Ἀλέξανδρον οἰομένων δεῖν, τοὺς δ' ἀφισταμένους τῶν βαρβάρων ἀνακαλεῖσθαι πρῶτως καὶ θεραπεύειν τὰς ἀρχὰς τῶν νεωτερισμῶν, αὐτὸς ἀπ' ἐναντίων λογισμῶν ὤρμησε τόλμη καὶ μεγαλοφροσύνη κτᾶσθαι τὴν ἀσφάλειαν καὶ σωτηρίαν τοῖς πράγμασιν, ὡς κἂν ὅτιοῦν ὑφιέμενος ὀφθῆ τοῦ φρονήματος, ἐπιβησομένων ἀπάντων. τὰ μὲν
- 220 οὖν βαρβαρικὰ κινήματα καὶ τοὺς ἐκεῖ πολέμους κατέπαυσεν, ὀξέως ἐπιδραμῶν στρατῷ μέχρι πρὸς τὸν Ἰστρον, ἧ καὶ Σύρμον ἐνίκησε μάχῃ μεγάλη τὸν βασιλέα τῶν Τριβαλλῶν· Θηβαίους δ' ἀφεστᾶναι πυθόμενος καὶ συμφρονεῖν αὐτοῖς Ἀθηναίους, εὐθύς ἤγε διὰ Πυλῶν τὴν δύναμιν, εἰπὼν ὅτι Δημοσθένει, παῖδα μὲν αὐτὸν ἕως ἦν ἐν Ἰλλυριοῖς καὶ Τριβαλλοῖς ἀποκαλοῦντι, μειράκιον δὲ περὶ Θετταλίαν γενόμενον, βούλεται πρὸς τοῖς Ἀθηναίων τείχεσιν ἀνῆρ φανῆναι. προσμείξας δὲ ταῖς Θήβαις καὶ διδοὺς ἔτι τῶν πεπραγμένων μετάνοιαν, ἐξήτει φοίνικα καὶ Προθύτην καὶ τοῖς μεταβαλλομένοις πρὸς αὐτὸν ἄδειαν ἐκήρυττε. τῶν δὲ Θηβαίων ἀντεξαιτούντων μὲν παρ' αὐτοῦ Φιλῶταν καὶ Ἀντίπατρον, κηρυττόντων δὲ τοὺς τὴν Ἑλλάδα βουλομένους συνελευθεροῦν τάττεσθαι μετ' αὐτῶν, οὕτως ἔτρεψε τοὺς Μακεδόνας πρὸς πόλεμον. ἠγωνίσθη μὲν οὖν ὑπὲρ δύναμιν ἀρετῆ καὶ προθυμῆ τὰ παρὰ τῶν Θηβαίων, πολλαπλασίοις οὔσι τοῖς πολεμίοις ἀντιταχθέντων· ἐπεὶ δὲ καὶ τὴν Καδμείαν ἀφέντες οἱ φρουροὶ τῶν Μακεδόνων ἐπέπιπτον αὐτοῖς ἐξόπισθεν, κυκλωθέντες οἱ πλεῖστοι κατὰ τὴν μάχην αὐτὴν ἔπεσον, ἡ δὲ πόλις ἤλω καὶ διαρπασθεῖσα κατεσκάφη, τὸ μὲν ὅλον προσδοκήσαντος αὐτοῦ τοὺς Ἑλλήνας ἐκπλαγέντας πάθει τηλικούτῳ καὶ πτήξαντας ἀτρεμήσειν, ἀλλῶς δὲ καὶ καλλωπισαμένους χαρίζεσθαι τοῖς τῶν συμμάχων ἐγκλήμασι· καὶ
- 235 γὰρ Φωκεῖς καὶ Πλαταιεῖς τῶν Θηβαίων κατηγορήσαν. ὑπεξελόμενος δὲ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς ξένους τῶν Μακεδόνων ἀπαντας καὶ τοὺς ἀπὸ Πινδάρου γεγονότας καὶ τοὺς ὑπεναντιωθέντας τοῖς ψηφισαμένοις τὴν ἀπόστασιν, ἀπέδοτο τοὺς ἄλλους, περὶ τρισμυρίους γενομένους· οἱ δ' ἀποθανόντες ὑπὲρ ἑξακισχιλίου ἦσαν.
- 240 [Alexander.01.012] Ἐν δὲ τοῖς πολλοῖς πάθεσι καὶ χαλεποῖς ἐκείνοις ἅ τὴν πόλιν κατεῖχε Θρακῆς τινες ἐκκόψαντες οἰκίαν Τιμοκλείας, γυναικὸς ἐνδόξου καὶ σώφρονος, αὐτοὶ μὲν τὰ χρήματα διήρπαζον, ὁ δ' ἠγεμῶν τῆ γυναικὶ πρὸς βίαν συγγενόμενος καὶ καταισχύνας, ἀνέκρινεν εἰ που χρυσίον ἔχοι κεκρυμμένον ἢ ἀργύριον. ἡ δ' ἔχειν ὡμολόγησε, καὶ μόνον εἰς τὸν κῆπον ἀγαγοῦσα καὶ δεῖξασα φρέαρ, ἐνταῦθ' ἔφη τῆς πόλεως ἄλισκομένης καταβαλεῖν αὐτὴ τὰ τιμιώτατα τῶν χρημάτων. ἐγκύπτοντος δὲ τοῦ Θρακῆ καὶ κατασκεπτομένου τὸν τόπον, ἔωσεν αὐτὸν ἐξόπισθεν γενομένη, καὶ τῶν λίθων ἐπεμβαλοῦσα πολλοὺς ἀπέκτεινεν. ὡς δ' ἀνήχθη πρὸς Ἀλέξανδρον ὑπὸ τῶν Θρακῶν δεδεμένη, πρῶτον μὲν ἀπὸ τῆς ὄψεως καὶ τῆς βαδίσσεως ἐφάνη τις ἀξιωματικὴ καὶ μεγαλόφρων, ἀνεκπλήκτως καὶ ἀδεῶς ἐπομένη τοῖς ἀγούσιν· ἐπειτα τοῦ βασιλέως ἐρωτήσαντος ἦτις εἶη γυναικῶν, ἀπεκρίνατο Θεαγένους ἀδελφῆ γεγονέναι τοῦ παραταξαμένου πρὸς Φίλιππον ὑπὲρ τῆς τῶν
- 250 Ἑλλήνων ἐλευθερίας καὶ πεσόντος ἐν Χαιρωνείᾳ στρατηγοῦντος. θαυμάσας οὖν ὁ Ἀλέξανδρος αὐτῆς καὶ τὴν ἀπόκρισιν καὶ τὴν πράξιν, ἐκέλευσεν ἐλευθέραν ἀπίνειν μετὰ τῶν τέκνων. [Alexander.01.013] Ἀθηναίους δὲ διηλλάγη, καίπερ οὐ μετρίως ἐνεγκοῦσι τὸ περὶ Θήβας δυστύχημα· καὶ γὰρ τὴν τῶν μυστηρίων ἑορτὴν ἐν χερσὶν ἔχοντες ὑπὸ πένθους ἀφῆκαν, καὶ τοῖς καταφυγοῦσιν ἐπὶ τὴν πόλιν ἀπάντων μετεδίδοσαν τῶν φιλανθρωπῶν. ἀλλ' εἴτε μεστὸς ὦν ἤδη τὸν θυμὸν ὡσπερ οἱ λέοντες, εἴτ' ἐπιεικῆς ἔργον ὡμοτάτῳ καὶ σκυθρωποτάτῳ παραβαλεῖν βουλόμενος, οὐ μόνον ἀφῆκεν αἰτίας πάσης, ἀλλὰ καὶ προσέχειν ἐκέλευσε τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν τὴν πόλιν, ὡς εἰ τι συμβαίῃ περὶ αὐτὸν, ἀρξουσας τῆς Ἑλλάδος. ὕστερον μὲντοι πολλακίς αὐτὸν ἡ Θηβαίων ἀνιᾶσαι συμφορὰ λέγεται καὶ πρῶτον οὐκ ὀλίγοις παρασχεῖν. ὅπως δὲ καὶ τὸ περὶ Κλεῖτον ἔργον ἐν οἴνῳ γενόμενον, καὶ τὴν πρὸς
- 260 Ἰνδοῦς τῶν Μακεδόνων ἀποδειλιάσιν, ὡσπερ ἀτελῆ τὴν στρατείαν καὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ προεμένων, εἰς μῆνιν ἀνήγε Διονύσου καὶ νέμεσιν. ἦν δὲ Θηβαίων οὐδεὶς τῶν περιγενομένων, ὃς ἐντυχῶν τι καὶ δεηθεὶς ὕστερον οὐ διεπράξατο παρ' αὐτοῦ. ταῦτα μὲν τὰ περὶ Θήβας.
- 265 [Alexander.01.014] Εἰς δὲ τὸν Ἰσθμὸν τῶν Ἑλλήνων συλλεγέντων καὶ ψηφισαμένων ἐπὶ Πέρσας μετ' Ἀλεξάνδρου στρατεύειν, ἠγεμῶν ἀνηγορεύθη. πολλῶν δὲ καὶ πολιτικῶν ἀνδρῶν καὶ φιλοσόφων ἀπηνητηκότων αὐτῷ καὶ συνηδομένων, ἠλπίζε καὶ Διογένην τὸν Σινωπέα ταῦτὸ ποιήσειν, διατρίβοντα περὶ Κόρινθον. ὡς δ' ἐκεῖνος ἐλάχιστον Ἀλεξάνδρου λόγον ἔχων ἐν τῷ Κρανείῳ σχολῆν ἤγεν, αὐτὸς ἐπορεύετο πρὸς αὐτόν· ἔτυχε δὲ κατακείμενος ἐν ἡλίῳ. καὶ μικρὸν μὲν ἀνεκάθισεν, ἀνθρώπων τοσοῦτων ἐπερχομένων, καὶ διεβλεψεν εἰς τὸν
- 270 Ἀλέξανδρον. ὡς δ' ἐκεῖνος ἀσπασάμενος καὶ προσεῖπὼν αὐτὸν ἠρώτησεν, εἰ τινος τυγχάνει δεόμενος, "μικρὸν" εἶπεν· "ἀπὸ τοῦ ἡλίου μετᾶστηθι". πρὸς τοῦτο λέγεται τὸν Ἀλέξανδρον οὕτω διατεθῆναι καὶ θαυμάσαι καταφρονηθέντα τὴν ὑπεροψίαν καὶ τὸ μέγεθος

275 τοῦ ἀνδρός, ὥστε τῶν περὶ αὐτὸν ὡς ἀπήεσαν διαγελῶντων καὶ σκωπτόντων, "ἀλλὰ μὴν ἐγὼ"
 εἶπεν "εἰ μὴ Ἀλέξανδρος ἦμην, Διογένης ἂν ἦμην". Βουλόμενος δὲ τῷ θεῷ χρῆσασθαι περὶ
 τῆς στρατείας, ἦλθεν εἰς Δελφοὺς, καὶ κατὰ τύχην ἡμερῶν ἀποφράδων οὐσῶν, ἐν αἷς οὐ
 νενόμισται θεμιστεύειν, πρῶτον μὲν ἔπεμπε παρακαλῶν τὴν πρόμαντιν. ὡς δ' ἄρνούμενης
 καὶ προῖσχομένης τὸν νόμον αὐτὸς ἀναβάς βίᾳ πρὸς τὸν ναὸν εἴλκεν αὐτήν, ἢ δ' ὥσπερ
 ἐζητημένη τῆς σπουδῆς εἶπεν· "ἀνίκητος εἶ ὦ παῖ," τοῦτ' ἀκούσας ὁ Ἀλέξανδρος οὐκέτι
 280 ἔφη χρῆζειν ἐτέρου μαντεύματος, ἀλλ' ἔχειν ὃν ἐβούλετο παρ' αὐτῆς χρησμόν. Ἐπεὶ δ'
 ὤρμησε πρὸς τὴν στρατείαν, ἀλλὰ τ' ἐδόκει σημεῖα παρὰ τοῦ δαιμονίου γενέσθαι, καὶ τὸ
 περὶ Λεῖβηθρα τοῦ Ὀρφέως ξόανον (ἦν δὲ κυπαρίττινον) ἰδρῶτα πολὺν ὑπὸ τὰς ἡμέρας
 ἐκεῖνας ἀφήκε. φοβουμένων δὲ πάντων τὸ σημεῖον, Ἀρίστανδρος ἐκέλευσε θαρρεῖν, ὡς
 αἰοδίους καὶ περιβοήτους κατεργασόμενον πράξεις, αἱ πολὺν ἰδρῶτα καὶ πόνον ὕμνουσι
 285 [Alexander.01.015] τῆς δὲ στρατιᾶς τὸ πλῆθος οἱ μὲν ἐλάχιστον λέγοντες τρισμυρίους
 πεζοὺς καὶ τετρακισχιλίους ἵππεῖς, οἱ δὲ πλεῖστον πεζοὺς μὲν τετρακισμυρίους καὶ
 τρισχιλίους, ἵππεάς δὲ πεντακισχιλίους ἀναγράφουσιν. ἐφόδιον δὲ τούτοις οὐ πλεόν
 ἑβδομήκοντα ταλάντων ἔχειν αὐτὸν Ἀριστόβουλος ἱστορεῖ, Δοῦρις δὲ τριάκοντα μόνον
 290 ἡμερῶν διατροφήν, Ὀνησίκριτος δὲ καὶ διακόσια τάλαντα προσοφείλειν. ἀλλὰ καίπερ ἀπὸ
 μικρῶν καὶ στενῶν οὕτως ὀρμώμενος, οὐ πρότερον ἐπέβη τῆς νεώς, ἢ τὰ τῶν ἐταίρων
 πράγματα σκεψάμενος ἀπονεῖμαι τῷ μὲν ἀγρόν, τῷ δὲ κώμην, τῷ δὲ συνοικίας πρόσδοτον ἢ
 λιμένος. ἤδη δὲ κατανηλωμένων καὶ διαγεγραμμένων σχεδὸν ἀπάντων τῶν βασιλικῶν, ὁ
 Περδίκκας "σεαυτῷ δ'" εἶπεν "ὦ βασιλεῦ τί καταλείπεις;" τοῦ δὲ φήσαντος ὅτι τὰς
 295 ἐλπίδας, "οὐκοῦν" ἔφη "καὶ ἡμεῖς τούτων κοινωνήσομεν οἱ μετὰ σοῦ στρατευόμενοι".
 παραιτησαμένου δὲ τοῦ Περδίκκου τὴν διαγεγραμμένην κτῆσιν αὐτῷ, καὶ τῶν ἄλλων φίλων
 ἔνιοι τὸ αὐτὸ ἐποίησαν. τοῖς δὲ λαμβάνουσι καὶ δεομένοις προθύμως ἐχαρίζετο, καὶ τὰ
 πλεῖστα τῶν ἐν Μακεδονίᾳ διανέμων οὕτως κατηνάλωσε. Τοιαύτη μὲν οὖν ὀρμῆ καὶ
 παρασκευῆ διανοίας τὸν Ἑλλησποντον διεπέρασεν. ἀναβάς δ' εἰς Ἴλιον, ἔθυσσε τῇ Ἀθηνᾶ
 300 καὶ τοῖς ἥρωσιν ἔσπεισε. τὴν δ' Ἀχιλλέως στήλην ἀλειψάμενος λίπα, καὶ μετὰ τῶν
 ἐταίρων συναναδραμῶν γυμνὸς ὥσπερ ἔθος ἐστίν, ἐστεφάνωσε, μακαρίσας αὐτὸν ὅτι καὶ ζῶν
 φίλον πιστοῦ καὶ τελευτηῆσας μεγάλου κήρυκος ἔτυχεν. ἐν δὲ τῷ περιϊέναι καὶ θεᾶσθαι τὰ
 κατὰ τὴν πόλιν ἐρομένου τινὸς αὐτόν, εἰ βούλεται τὴν Ἀλεξάνδρου λύραν ἰδεῖν, ἐλάχιστα
 φροντίζειν ἐκεῖνης ἔφη, τὴν δ' Ἀχιλλέως ζητεῖν, ἧ τὰ κλέα καὶ τὰς πράξεις ὕμνει τῶν
 ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἐκεῖνος.
 305 [Alexander.01.016] Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Δαρείου στρατηγῶν μεγάλην δύναμιν ἠθροικόντων καὶ
 παρατεταγμένων ἐπὶ τῇ διαβάσει τοῦ Γρανικοῦ, μάχεσθαι μὲν ἴσως ἀναγκαῖον ἦν, ὥσπερ ἐν
 πύλαις τῆς Ἀσίας, περὶ τῆς εἰσόδου καὶ ἀρχῆς· τοῦ δὲ ποταμοῦ τὸ βάθος καὶ τὴν
 ἀνωμαλίαν καὶ τραχύτητα τῶν πέραν ὄχθων, πρὸς οὓς ἔδει γίνεσθαι τὴν ἀπόβασιν μετὰ
 310 μάχης, τῶν πλείστων δεδιότων, ἐνίων δὲ καὶ τὸ περὶ τὸν μῆνα νενομισμένον οἰομένων
 δεῖν φυλάξασθαι, (Δαισίου γὰρ οὐκ εἰώθεισαν οἱ βασιλεῖς τῶν Μακεδόνων ἐξάγειν τὴν
 στρατιάν), τοῦτο μὲν ἐπηνωρθώσατο, κελεύσας δεῦτερον Ἀρτεμίσιον ἀγειν· τοῦ δὲ
 Παρμενίωνος, ὡς ὄψε τῆς ὥρας οὐσης, οὐκ ἔωντος ἀποκινδυνεύειν, εἰπὼν αἰσχύνεσθαι τὸν
 Ἑλλησποντον, εἰ φοβήσεται τὸν Γρανικὸν διαβεβηκῶς ἐκεῖνον, ἐμβάλλει τῷ ρεύματι σὺν
 315 Ἴλαις ἱππέων τρισκαίδεκα· καὶ πρὸς ἐναντία βέλη καὶ τόπους ἀπορρώγας ὄπλοις
 καταπεφραγμένους καὶ ἵπποις ἐλαύνων, καὶ διὰ ρεύματος παραφέροντος καὶ περικλύζοντος,
 ἔδοξε μανικῶς καὶ πρὸς ἀπόνοιαν μᾶλλον ἢ γνώμῃ στρατηγεῖν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐμφὺς τῇ
 διαβάσει καὶ κρατήσας τῶν τόπων χαλεπῶς καὶ μόλις, ὑγρῶν καὶ περισφαλῶν γενομένων διὰ
 τὸν πηλόν, εὐθύς ἠναγκάζετο φύρδην μάχεσθαι καὶ κατ' ἀνδρα συμπλέκεσθαι τοῖς
 320 ἐπιφερομένοις, πρὶν εἰς τὰξιν τινα καταστήναι τοὺς διαβαίνοντας. ἐνεκείντο γὰρ
 κραυγῇ, καὶ τοὺς ἵππους παραβάλλοντες τοῖς ἵπποις ἐχρῶντο δόρασι καὶ ξίφεσι τῶν
 δοράτων συντριβέντων. ὡσαμένων δὲ πολλῶν ἐπ' αὐτόν (ἦν δὲ τῇ πέλτη καὶ τοῦ κράνους τῇ
 χαίτη διαπρηπῆς, ἧς ἐκατέρωθεν εἰστήκει πτερὸν λευκότητι καὶ μεγέθει θαυμαστόν),
 ἀκοντισθεῖς μὲν ὑπὸ τὴν ὑποπτυχίδα τοῦ θώρακος οὐκ ἐτρώθη, Ῥοισάκου δὲ καὶ
 325 Σπιθριδάτου τῶν στρατηγῶν προσφερομένων ἅμα, τὸν μὲν ἐκκλίνας, Ῥοισάκη δὲ προσεβαλὼν
 τεθωρακισμένῳ τὸ δόρυ καὶ κατακλάσας, οὕτως ἐπὶ τὸ ἐγχειρίδιον ὤρμησε. συμπεπτωκότων
 δ' αὐτῶν, ὁ Σπιθριδάτης ὑποστήσας ἐκ πλαγίων τὸν ἵππον καὶ μετὰ σπουδῆς συνεξαναστάς,
 κοπίδι βαρβαρικῇ κατήνεγκε, καὶ τὸν μὲν λόφον ἀπέρραξε μετὰ θατέρου πτεροῦ, τὸ δὲ
 330 κράνος πρὸς τὴν πληγὴν ἀκριβῶς καὶ μόλις ἀντέσχεν, ὥστε τῶν πρώτων ψαῦσαι τριχῶν τὴν
 πτέρυγα τῆς κοπίδος. ἐτέραν δὲ τὸν Σπιθριδάτην πάλιν ἐπαιρόμενον ἐφθασε Κλεῖτος ὁ
 μέλας τῷ ξυστῷ διελάσας μέσον· ὁμοῦ δὲ καὶ Ῥοισάκης ἔπεσεν, ὑπ' Ἀλεξάνδρου ξίφει
 πληγείς. ἐν τούτῳ δὲ κινδύνου καὶ ἀγῶνος οὐσης τῆς ἵππομαχίας, ἢ τε φάλαγγξ διέβαινε
 τῶν Μακεδόνων, καὶ συνῆγον αἱ πεζαὶ δυνάμεις. οὐ μὴν ὑπέστησαν εὐρώστως οὐδὲ πολὺν
 335 χρόνον, ἀλλ' ἐφυγον τραπόμενοι πλὴν τῶν μισθοφόρων Ἑλλήνων· οὗτοι δὲ πρὸς τινὶ λόφῳ
 συστάντες, ἦτουν τὰ πιστὰ τὸν Ἀλέξανδρον. ὁ δὲ θυμῷ μᾶλλον ἢ λογισμῷ πρῶτος ἐμβάλων,
 τὸν θ' ἵππον ἀποβάλλει ξίφει πληγέντα διὰ τῶν πλευρῶν (ἦν δ' ἕτερος, οὐχ ὁ
 Βουκεφάλας), καὶ τοὺς πλείστους τῶν ἀποθανόντων καὶ τραυματισθέντων ἐκέλευε συνέβη
 κινδυνεύσαι καὶ πεσεῖν, πρὸς ἀνθρωπὸς ἀπεγνωκίας καὶ μαχίμους συμπλεκόμενους.
 λέγονται δὲ πεζοὶ μὲν δισμύριοι τῶν βαρβάρων, ἵππεῖς δὲ δισχιλίοι πεντακόσιοι πεσεῖν.
 340 τῶν δὲ περὶ τὸν Ἀλέξανδρον Ἀριστόβουλος φησι τέσσαρας καὶ τριάκοντα νεκροὺς γενέσθαι
 τοὺς πάντας, ὧν ἐννέα πεζοὺς εἶναι. τούτων μὲν οὖν ἐκέλευσεν εἰκόνας ἀνασταθῆναι

χαλκᾶς, ἃς Λύσιππος εἰργάσατο. κοινούμενος δὲ τὴν νίκην τοῖς Ἕλλησιν, ἰδίᾳ μὲν τοῖς
 Αθηναίοις ἐπεμψε τῶν αἰχμαλώτων τριακοσίας ἀσπίδας, κοινῇ δὲ τοῖς ἄλλοις λαφύροις
 ἐκέλευσεν ἐπιγράψαι φιλοτιμοτάτην ἐπιγραφὴν.
 [Alexander.01.017] Οὗτος ὁ ἀγὼν μεγάλην εὐθύς ἐποίησε τῶν πραγμάτων μεταβολὴν πρὸς
 345 Ἀλέξανδρον, ὥστε καὶ Σάρδεις, τὸ πρόσχημα τῆς ἐπὶ θαλάσῃ τῶν βαρβάρων ἡγεμονίας,
 παραλαβεῖν καὶ ἄλλα προστίθεσθαι. μόνῃ δ' Ἀλικαρνασσὸς ἀντέστη καὶ Μίλητος, ἃς ἔλῶν
 κατὰ κράτος καὶ τὰ περὶ αὐτὰς πάντα χειρωσάμενος, ἀμφίβολος ἦν πρὸς τὰ λοιπὰ τῆ
 γνῶμη. καὶ πολλάκις μὲν ἐσπευδε Δαρεῖω συμπεσῶν ἀποκινδυνεῦσαι περὶ τῶν ὄλων,
 350 πολλάκις δὲ τοῖς ἐπὶ θαλάσῃ πράγμασι καὶ χρήμασι διεννοεῖτο πρῶτον οἶον ἐνασκήσας καὶ
 ῥώσας αὐτόν, οὕτως ἀναβαίνειν ἐπ' ἐκείνον. Ἔστι δὲ τῆς Λυκίας κρήνη παρὰ τὴν Ξανθίων
 πόλιν, ἣς τότε λέγουσιν αὐτομάτως περιτραπέισης καὶ ὑπερβαλοῦσης ἐκ βυθοῦ δέλτον
 ἐκπεσεῖν χαλκῆν, τύπους ἔχουσαν ἀρχαίων γραμμάτων, ἐν οἷς ἐδηλοῦτο παύσεσθαι τὴν
 Περσῶν ἀρχὴν ὑφ' Ἑλλήνων καταλυθεῖσαν. τούτοις ἐπαρθεῖς, ἠπείγετο τὴν παραλίαν
 355 ἀνακαθῆρασθαι μέχρι τῆς Φοινίκης καὶ Κιλικίας. ἡ δὲ τῆς Παμφυλίας παραδρομὴ πολλοῖς
 γέγονε τῶν ἱστορικῶν ὑπόθεσις γραφικὴ πρὸς ἐκπληξιν καὶ ὄγκον, ὡς θεῖα τινὶ τύχῃ
 παραχωρήσασαν Ἀλεξάνδρῳ τὴν θάλασσαν, ἄλλως αἰεὶ τραχεῖαν ἐκ πελάγους προσφερομένην,
 σπανίως δὲ ποτε λεπτοὺς καὶ περιηχεῖς ὑπὸ τὰ κρημνώδη καὶ παρερρωγότα τῆς ὀρεινῆς
 πάγους διακαλύπτουσαν. δηλοῖ δὲ καὶ Μένανδρος, ἐν κωμῳδίᾳ παίζων πρὸς τὸ παράδοξον· ὡς
 Ἀλεξανδρῶδες ἤδη τοῦτο· κὰν ζητῶ τινα, αὐτόματος οὗτος παρέσται· κὰν διελθεῖν δηλαδὴ
 360 διὰ θαλάσσης δὲρῆ τόπον τιν', οὗτος ἔσται μοι βατός. αὐτὸς δ' Ἀλέξανδρος ἐν ταῖς
 ἐπιστολαῖς οὐδὲν τοιοῦτον τερατευσάμενος, ὁδοποιησαί φησι τὴν λεγομένην Κλίμακα καὶ
 διελθεῖν ὀρμῆσας ἐκ Φασηλίδος. διὸ καὶ πλείονας ἡμέρας ἐν τῇ πόλει διέτριψεν· ἐν αἷς
 καὶ Θεοδέκτου τεθνηκότος (ἦν δὲ Φασηλίτης) ἰδὼν εἰκόνα {ἀνα}κειμένην ἐν ἀγορᾷ, μετὰ
 δεῖπνον ἐπεκώμασε μεθύων καὶ τῶν στεφάνων ἐπέρριψε πολλοὺς, οὐκ ἄχαριν ἀποδιδούς ἐν
 365 παιδιᾷ τιμὴν τῇ γενομένῃ δι' Ἀριστοτέλην καὶ φιλοσοφίαν ὀμιλίᾳ πρὸς τὸν ἄνδρα.
 [Alexander.01.018] Μετὰ ταῦτα Πισιδῶν τε τοὺς ἀντιστάντας ἦρει καὶ Φρυγίαν ἐχειροῦτο·
 καὶ Γόρδιον πόλιν, ἐστὶαν Μίδου τοῦ παλαιοῦ γενέσθαι λεγομένην, παραλαβὼν, τὴν
 θρυλουμένην ἄμαξαν εἶδε, φλοιῶ κρανεῖας ἐνδεδεμένην, καὶ λόγον ἐπ' αὐτῇ πιστευόμενον
 370 ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἤκουσεν, ὡς τῷ λύσαντι τὸν δεσμὸν εἴμαρται βασιλεῖ γενέσθαι τῆς
 οἰκουμένης. οἱ μὲν οὖν πολλοὶ φασί, τῶν δεσμῶν τυφλάς ἐχόντων τὰς ἀρχὰς καὶ δι'
 ἀλλήλων πολλάκις σκολιοῖς ἐλιγμοῖς ὑποφερομένων, τὸν Ἀλέξανδρον ἀμηχανοῦντα λῦσαι,
 διατεμεῖν τῇ μαχαίρᾳ τὸ σῆμα, καὶ πολλὰς ἐξ αὐτοῦ κοπέντος ἀρχὰς φανῆναι.
 Ἀριστόβουλος δὲ καὶ πάνυ λέγει ῥαδίαν αὐτῷ γενέσθαι τὴν λύσιν, ἐξελόντι τοῦ ῥυμοῦ τὸν
 375 ἔστορα καλούμενον, ᾧ συνείχετο τὸ ζυγόδεσμον, εἶθ' οὕτως ὑφελκύσαντι τὸν ζυγόν.
 Ἐντεῦθεν Παφλαγόνας τε καὶ Καππαδόκας προσαγαγόμενος, καὶ τὴν Μέμνονος ἀκούσας
 τελευτήν, ὃς τῶν ἐπὶ θαλάττῃ Δαρεῖου στρατηγῶν ἐπίδοξος ἦν Ἀλεξάνδρῳ πολλὰ πράγματα
 καὶ μυρίας ἀντιλήψεις καὶ ἀσχολίας παρέξειν, ἐπερρώσθη πρὸς τὴν ἄνω στρατείαν μᾶλλον.
 Ἦδη δὲ καὶ Δαρεῖος ἐκ Σούσων κατέβαινε, ἐπαιρόμενός τε τῷ πλήθει τῆς δυνάμεως
 380 (ἐξήκοντα γὰρ ἦγε μυριάδας στρατοῦ), καὶ τινος ὄνειρου θαρρύνοντος αὐτόν, ὃν οἱ μάγοι
 πρὸς χάριν ἐξηγοῦντο μᾶλλον ἢ κατὰ τὸ εἶκος. ἔδοξε γὰρ πυρὶ νέμεσθαι πολλῶ τὴν
 Μακεδόνων φάλαγγα, τὸν δ' Ἀλέξανδρον ἔχοντα στολήν, ἣν αὐτὸς ἐφόρει πρότερον ἀστάνδης
 ὢν βασιλέως, ὑπηρετεῖν αὐτῷ· παρελθόντα δ' εἰς τὸ τοῦ Βήλου τέμενος, ἀφανῆ γενέσθαι.
 διὰ τούτων ὡς εἰκεν ὑπεδηλοῦτο παρὰ τοῦ θεοῦ λαμπρὰ μὲν γενήσεσθαι καὶ περιφανῆ τὰ
 τῶν Μακεδόνων, Ἀλέξανδρον δὲ τῆς μὲν Ἀσίας κρατήσιν, ὡπερ ἐκράτησε Δαρεῖος, ἐξ
 385 ἀστάνδου βασιλεὺς γενόμενος, ταχὺ δὲ σὺν δόξῃ τὸν βίον ἀπολείψειν.
 [Alexander.01.019] Ἐτι δὲ μᾶλλον ἐθάρρησε καταγνοὺς δειλίαν Ἀλεξάνδρου, πολὺν χρόνον
 ἐν Κιλικίᾳ διατρίψαντος. ἦν δ' ἡ διατριβὴ διὰ νόσον, ἣν οἱ μὲν ἐκ κόπων, οἱ δ' ἐν τῷ
 τοῦ Κύδνου ρεύματι λουσαμένῳ καὶ καταπαγέντι προσπεσεῖν λέγουσι. τῶν μὲν οὖν ἄλλων
 390 ἰατρῶν οὐδεὶς ἐθάρρει βοηθεῖν, ἀλλὰ τὸν κίνδυνον οἴμενοι πάσης ἰσχυρότερον εἶναι
 βοηθείας, ἐφοβοῦντο τὴν ἐκ τοῦ σφαλῆναι διαβολὴν πρὸς τοὺς Μακεδόνας· Φίλιππος δ' ὁ
 Ἀκαρναν μοχθηρὰ μὲν ἑώρα τὰ περὶ αὐτὸν ὄντα, τῆ δὲ φιλίᾳ πιστεύων, καὶ δεινὸν
 ἠγούμενος εἰ κινδυνεύοντι μὴ συγκινδυνεύσει, μέχρι τῆς ἐσχάτης πείρας βοηθῶν καὶ
 παραβαλλόμενος, ἐπεχείρησε φαρμακεῖα καὶ συνέπεισεν αὐτόν ὑπομεῖναι καὶ πιεῖν,
 395 σπεύδοντα ῥωσθῆναι πρὸς τὸν πόλεμον. ἐν τούτῳ δὲ Παρμενίων ἐπεμψεν ἐπιστολὴν ἀπὸ
 στρατοπέδου, διακελευόμενος αὐτῷ φυλάξασθαι τὸν Φίλιππον, ὡς ὑπὸ Δαρεῖου πεπεισμένον
 ἐπὶ δωρεαῖς μεγάλαις καὶ γάμῳ θυγατρὸς ἀνελεῖν Ἀλέξανδρον. ὁ δὲ τὴν ἐπιστολὴν
 ἀναγνοὺς καὶ μηδενὶ δείξας τῶν φίλων ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον ὑπέθηκεν. ὡς δὲ τοῦ καιροῦ
 παρόντος εἰσῆλθε μετὰ τῶν ἐταίρων ὁ Φίλιππος, τὸ φάρμακον ἐν κύλικι κομίζων, ἐκείνῳ
 400 μὲν ἐπέδωκε τὴν ἐπιστολὴν, αὐτὸς δὲ τὸ φάρμακον ἐδέξατο προθύμως καὶ ἀνυπόπτως, ὥστε
 θαυμαστὴν καὶ θεατρικὴν τὴν ὄψιν εἶναι, τοῦ μὲν ἀναγινώσκοντος, τοῦ δὲ πίνοντος, εἶθ'
 ἄμα πρὸς ἀλλήλους ἀποβλεπόντων οὐχ ὁμοίως, ἀλλὰ τοῦ μὲν Ἀλεξάνδρου φαιδρῶ τῷ προσώπῳ
 καὶ διακεχυμένῳ τὴν πρὸς τὸν Φίλιππον εὐμένειαν καὶ πίστιν ἀποφαίνοντος, ἐκείνου δὲ
 πρὸς τὴν διαβολὴν ἐξισταμένου, καὶ ποτὲ μὲν θεοκλυτοῦντος καὶ πρὸς τὸν οὐρανὸν
 ἀνατείνοντος τὰς χεῖρας, ποτὲ δὲ τῆ κλίνῃ περιπίπτοντος καὶ παρακαλοῦντος τὸν
 405 Ἀλέξανδρον εὐθυμεῖν καὶ προσέχειν αὐτῷ. τὸ γὰρ φάρμακον ἐν ἀρχῇ κρατήσαν τοῦ σώματος
 οἶον ἀπέωσε καὶ κατέδυσεν εἰς βάθος τὴν δύναμιν, ὥστε καὶ φωνὴν ἐπιλιπεῖν καὶ τὰ περὶ
 τὴν αἰσθησιν ἀσαφῆ καὶ μικρὰ κομιδῆ γενέσθαι, λιποθυμίας ἐπιπεσοῦσης. οὐ μὲν ἀλλὰ
 ταχέως ἀναληφθεὶς ὑπὸ τοῦ Φιλίππου καὶ ῥαΐσας, αὐτὸν ἐπέδειξε τοῖς Μακεδόσιν· οὐ γὰρ

- ἐπαύοντο πρὶν ἰδεῖν τὸν Ἀλέξανδρον ἀθυμοῦντες.
- 410 [Alexander.01.020] Ἦν δέ τις ἐν τῷ Δαρείου στρατῷ πεφευγῶς ἐκ Μακεδονίας ἀνὴρ Μακεδῶν, Ἀμύντας, οὐκ ἀπειρος τῆς Ἀλεξάνδρου φύσεως. οὗτος ὠρμημένον ἰδὼν Δαρεῖον εἴσω τῶν στενῶν βαδίζειν ἐπ' Ἀλέξανδρον, ἐδεῖτο κατὰ χώραν ὑπομένειν ἐν πλάτος ἔχουσι πεδίοις καὶ ἀναπεπταμένοις, πρὸς ἐλάττονας πλήθει τοσοῦτω διαμαχοῦμενον. ἀποκριναμένου δὲ Δαρείου δεδιέναι μὴ φθάσωσιν αὐτὸν ἀποδράντες οἱ πολέμιοι καὶ
- 415 διαφυγῶν Ἀλέξανδρος, "ἀλλὰ τούτου γ'" εἶπεν "ὦ βασιλεῦ χάριν θάρρει· βαδιεῖται γὰρ ἐκεῖνος ἐπὶ σέ, καὶ σχεδὸν ἤδη βαδίζει". ταῦτα λέγων Ἀμύντας οὐκ ἔπειθεν, ἀλλ' ἀναστὰς ἐπορεύετο Δαρεῖος εἰς Κιλικίαν, ἅμα δ' Ἀλέξανδρος εἰς Συρίαν ἐπ' ἐκείνον. ἐν δὲ τῇ νυκτὶ διαμαρτόντες ἀλλήλων, αὔθις ἀνέστρεφον, Ἀλέξανδρος μὲν ἠδόμενός τε τῇ συντυχίᾳ καὶ σπεύδων ἀπαντήσαι περὶ τὰ στενά, Δαρεῖος δὲ τὴν προτέραν ἀναλαβεῖν
- 420 στρατοπεδεῖαν καὶ τῶν στενῶν ἐξελίξαι τὴν δύναμιν. ἤδη γὰρ ἐγνώκει παρὰ τὸ συμφέρον ἐμβεβληκῶς ἑαυτὸν εἰς χωρία θαλάττη καὶ ὄρεσι καὶ ποταμῷ διὰ μέσου ρέοντι τῷ Πινάρῳ δύσιππα καὶ διεσπασμένα πολλαχοῦ καὶ πρὸς τῆς ὀλιγότητος τῶν πολεμίων ἔχοντα τὴν θέσιν. Ἀλεξάνδρῳ δὲ τὸν μὲν τόπον ἢ τύχη παρέσχεν, ἐστρατήγησε δὲ τῶν ἀπὸ τῆς τύχης ὑπαρχόντων πρὸς τὸ νικῆσαι βέλτιον, ὅς γε τοσοῦτω πλήθει τῶν βαρβάρων λειπόμενος,
- 425 ἐκεῖνοις μὲν οὐ παρέσχε κύκλωσιν, αὐτὸς δὲ τῷ δεξιῷ τὸ εὐώνυμον ὑπερβαλὼν καὶ γενόμενος κατὰ κέρας, φυγὴν ἐποίησε τῶν καθ' αὐτὸν βαρβάρων, ἐν πρώτοις ἀγωνιζόμενος, ὥστε τρωθῆναι ξίφει τὸν μηρόν, ὡς μὲν Χάρης φησὶν ὑπὸ Δαρείου (συμπεσεῖν γὰρ αὐτοῦς εἰς χεῖρας). Ἀλέξανδρος δὲ περὶ τῆς μάχης ἐπιστέλλων τοῖς περὶ τὸν Ἀντίπατρον οὐκ εἶρηκεν ὅστις ἦν ὁ τρώσας, ὅτι δὲ τρωθείη τὸν μηρόν ἐγχειριδίῳ, δυσχερὲς δ' οὐδὲν ἀπὸ
- 430 τοῦ τραύματος συμβαίη, γέγραφε. νικήσας δὲ λαμπρῶς καὶ καταβαλὼν ὑπὲρ ἑνδεκα μυριάδας τῶν πολεμίων, Δαρεῖον μὲν οὐχ εἶλε, τέτταρας σταδίους ἠπέντε προλαβόντα τῇ φυγῇ, τὸ δ' ἄρμα καὶ τὸ τόξον αὐτοῦ λαβὼν ἐπανῆλθε· καὶ κατέλαβε τοὺς Μακεδόνας τὸν μὲν ἄλλον πλοῦτον ἐκ τοῦ βαρβαρικοῦ στρατοπέδου φέροντας καὶ ἄγοντας, ὑπερβάλλοντα πλήθει, καίπερ εὐζώνων πρὸς τὴν μάχην παραγενομένων καὶ τὰ πλεῖστα τῆς ἀποσκευῆς ἐν Δαμασκῷ
- 435 καταλιπόντων, τὴν δὲ Δαρείου σκηνὴν ἐξρηκότας ἐκείνῳ, θεραπείας τε λαμπρᾶς καὶ παρασκευῆς καὶ χρημάτων πολλῶν γέμουσαν. εὐθύς οὖν ἀποδυσάμενος τὰ ὄπλα πρὸς τὸ λουτρὸν ἐβάδιζεν εἰπών· "ἴωμεν ἀπολουσόμενοι τὸν ἀπὸ τῆς μάχης ἰδρῶτα τῷ Δαρείου λουτρῷ". καὶ τις τῶν ἐταίρων "μὰ τὸν Δία" εἶπεν, "ἀλλὰ τῷ Ἀλεξάνδρῳ· τὰ γὰρ τῶν ἠτιωμένων εἶναι τε δεῖ καὶ προσαγορεύεσθαι τοῦ κρατοῦντος". ὡς δ' εἶδε μὲν ὄλκια καὶ
- 440 κρῶσσοὺς καὶ πυέλους καὶ ἀλαβάστρους, πάντα χρυσοῦ, διησκημένα περιτιτῶς, ὠδῶδει δὲ θεσπέσιον οἶον ὑπ' ἀρωμάτων καὶ μύρων ὁ οἶκος, ἐκ δὲ τούτου παρῆλθεν εἰς σκηνὴν ὕψει τε καὶ μεγέθει καὶ τῷ περὶ τὴν στρωμνὴν καὶ τὰς τραπέζας καὶ τὸ δεῖπνον αὐτὸ κόσμῳ θαύματος ἀξίαν, διαβλέψας πρὸς τοὺς ἐταίρους, "τοῦτ' ἦν ὡς εἰκεν" ἔφη "τὸ βασιλεύειν".
- 445 [Alexander.01.021] Τρεπομένῳ δὲ πρὸς τὸ δεῖπνον αὐτῷ φράζει τις ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις ἀγομένας μητέρα καὶ γυναῖκα Δαρείου καὶ θυγατέρας δύο παρθένους ἰδοῦσας τὸ ἄρμα καὶ τὰ τόξα κόπτεσθαι καὶ θρηνεῖν, ὡς ἀπολωλότος ἐκείνου. συχνὸν οὖν ἐπισχῶν χρόνον Ἀλέξανδρος, καὶ ταῖς ἐκείνων τύχαις μᾶλλον ἢ ταῖς ἑαυτοῦ συμπαθῆς γενόμενος, πέμπει Λεοννάτον, ἀπαγγεῖλαι κελεύσας ὡς οὔτε Δαρεῖος τέθνηκεν οὔτ' Ἀλέξανδρον δεδιέναι χρή·
- 450 Δαρεῖῳ γὰρ ὑπὲρ ἡγεμονίας πολεμεῖν, ἐκείναις δὲ πάνθ' ὑπάρξειν ὧν καὶ Δαρείου βασιλεύοντος ἠξιοῦντο. τοῦ δὲ λόγου ταῖς γυναῖξιν ἡμέρου καὶ χρηστοῦ φανέντος, ἔτι μᾶλλον τὰ τῶν ἔργων ἀπήντα φιλάνθρωπα. θάψαι γὰρ ὅσους ἐβούλοντο Περσῶν ἔδωκεν, ἐσθῆτι καὶ κόσμῳ χρησαμέναις ἐκ τῶν λαφύρων, θεραπείας τε καὶ τιμῆς ἦν εἶχον οὐδ' ὀτιοῦν ἀφείλε, συντάξεις δὲ καὶ μείζονας ἐκαρποῦντο τῶν προτέρων. ἡ δὲ καλλίστη καὶ
- 455 βασιλικωτάτη χάρις ἦν παρ' αὐτοῦ γυναιξὶ γενναίας καὶ σώφροσι γενομένας αἰχμαλώτοις μὴτ' ἀκοῦσαι τι μῆθ' ὑπονοῆσαι μῆτε προσδοκῆσαι τῶν αἰσχυρῶν, ἀλλ' ὥσπερ οὐκ ἐν στρατοπέδῳ πολεμίων, ἀλλ' ἐν ἱεροῖς καὶ ἁγίοις φυλαττομένας παρθενῶσιν, ἀπόρρητον ἔχειν καὶ ἀόρατον ἑτέροις δίαιταν. καίτοι λέγεται γε τὴν Δαρείου γυναῖκα πολὺ πασῶν τῶν βασιλίδων εὐπρεπεστάτην γενέσθαι, καθάπερ καὶ αὐτὸς Δαρεῖος ἀνδρῶν κάλλιστος καὶ
- 460 μέγιστος, τὰς δὲ παῖδας εἰκέναι τοῖς γονεῦσιν. ἀλλ' Ἀλέξανδρος ὡς εἰκε τοῦ νικᾶν τοὺς πολεμίους τὸ κρατεῖν ἑαυτοῦ βασιλικώτερον ἠγούμενος, οὔτε τούτων ἔθιγεν, οὔτ' ἄλλην ἐγνώ γυναῖκα πρὸ γάμου πλὴν Βαρσίνης. αὕτη δὲ μετὰ τὴν Μέμνονος τελευτήν χήρα γενομένη, περὶ Δαμασκὸν ἐλήφθη. πεπαιδευμένη δὲ παιδείαν Ἑλληνικὴν, καὶ τὸν τρόπον ἐπιεικῆς οὔσα, καὶ πατὴρ Ἀρταβάζου γεγονότος ἐκ βασιλέως θυγατρός, ἐγνώσθη,
- 465 Παρμενίωνος προτρεψαμένου τὸν Ἀλέξανδρον, ὡς φησὶν Ἀριστόβουλος, καλῆς καὶ γενναίας ἀψασθαι γυναικός. τὰς δ' ἄλλας αἰχμαλώτους ὁρῶν ὁ Ἀλέξανδρος κάλλει καὶ μεγέθει διαφερούσας, ἔλεγε παίζων ὡς εἰσὶν ἀλγηδόνες ὀμμάτων αἱ Περσίδες. ἀντεπιδεικνύμενος δὲ πρὸς τὴν ἰδέαν τὴν ἐκείνων τὸ τῆς ἰδίας ἐγκρατείας καὶ σωφροσύνης κάλλος, ὥσπερ ἀψύχους εἰκόνας ἀγαλμάτων παρέπεμπεν.
- 470 [Alexander.01.022] Ἐπεὶ δὲ φιλόξενος ὁ τῶν ἐπὶ θαλάττης στρατηγὸς ἔγραψεν εἶναι παρ' αὐτῷ Θεόδωρον τινὰ Ταραντῖνον, ἔχοντα παῖδας ὠνίους δύο τὴν ὄψιν ὑπερφυσεῖς, καὶ πυνθανόμενος εἰ πρίηται, χαλεπῶς ἐνεγκῶν ἐβόα πολλάκις πρὸς τοὺς φίλους ἐρωτῶν, τί πῶποτε φιλόξενος αἰσχυρὸν αὐτῷ συνεγνώκως, τοιαῦτ' ὄνειδη προξενῶν κάθηται. τὸν δὲ φιλόξενον αὐτὸν ἐν ἐπιστολῇ πολλὰ λοιδορήσας ἐκέλευσεν αὐτοῖς φορτίοις τὸν Θεόδωρον
- 475 εἰς τὸν ὄλεθρον ἀποστέλλειν. ἐπέπληξε δὲ καὶ Ἄγωνι νεανικῶς γράψαντι πρὸς αὐτόν, ὅτι Κρωβύλον νεανίσκον εὐδοκιμοῦντ' ἐν Κορίνθῳ βούλεται πριάμενος ἀγαγεῖν πρὸς αὐτόν.

480 πυνθανόμενος δὲ μισθοφόρων τινῶν γύναια διεφθαρκεῖναι Δάμωνα καὶ Τιμόθεον Μακεδόνας
 τῶν ὑπὸ Παρμενίωνι στρατευομένων, ἔγραψε Παρμενίωνι κελεύων, ἐὰν ἐλεγχθῶσιν, ὡς θηρία
 ἐπὶ καταφθορᾷ τῶν ἀνθρώπων γεγονότα τιμωρησάμενον ἀποκτείνειν. καὶ περὶ ἑαυτοῦ κατὰ
 λέξιν ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιστολῇ γέγραπεν· "ἐγὼ γὰρ οὐχ ὅτι ἑωρακῶς ἂν εὐρεθείην τὴν
 485 Δαρείου γυναῖκα ἢ βεβουλημένος ἰδεῖν, ἀλλ' οὐδὲ τῶν λεγόντων περὶ τῆς εὐμορφίας αὐτῆς
 προσδεδεγμένος τὸν λόγον". ἔλεγε δὲ μάλιστα συνιέναι θνητὸς ὢν ἐκ τοῦ καθεύδειν καὶ
 συνουσιάζειν, ὡς ἀπὸ μιᾶς ἐγγινόμενον ἀσθενείας τῇ φύσει καὶ τὸ πονοῦν καὶ τὸ
 ἠδόμενον. ἦν δὲ καὶ γαστρὸς ἐγκρατέστατος, καὶ τοῦτ' ἄλλοις τε πολλοῖς ἐδήλωσε καὶ
 490 τοῖς πρὸς Ἄδαν λεχθεῖσιν, ἦν ἐποιήσατο μητέρα καὶ Καρίας βασιλίσσαν ἀπέδειξεν. ὡς γὰρ
 ἐκείνη φιλοφρονουμένη πολλά μὲν ὄψα καθ' ἡμέραν ἀπέστελλεν αὐτῷ καὶ πέμματα, τέλος δὲ
 τοὺς δοκοῦντας εἶναι δεινοτάτους ὄψοποιούς καὶ ἀρτοποιούς, ἔφη τούτων μηδενὸς
 δεῖσθαι· βελτίονας γὰρ ὄψοποιούς ἔχειν ὑπὸ τοῦ παιδαγωγοῦ Λεωνίδου δεδομένους αὐτῷ,
 495 πρὸς μὲν τὸ ἀριστον νυκτοπορίαν, πρὸς δὲ τὸ δεῖπνον ὀλιγαριστίαν. "ὁ δ' αὐτὸς οὗτος
 ἀνὴρ" ἔφη "καὶ τῶν στρωμάτων ἐπιῶν τὰ ἀγγεῖα καὶ τῶν ἱματίων ἔλυεν, ἐπισκοπῶν μὴ τί
 μοι τρυφερὸν ἢ περισσὸν ἢ μήτηρ ἐντέθεικεν".
 [Alexander.01.023] Ἦν δὲ καὶ πρὸς οἶνον ἤττιον ἢ ἐδόκει καταφερῆς, ἔδοξε δὲ διὰ τὸν
 χρόνον, ὃν οὐ πίνων μᾶλλον ἢ λαλῶν εἶλκεν, ἐφ' ἐκάστης κύλικος ἀεὶ μακρὸν τινα λόγον
 500 διατιθέμενος, καὶ ταῦτα πολλῆς σχολῆς οὔσης. ἐπεὶ πρὸς γε τὰς πράξεις οὐκ οἶνος
 ἐκείνον, οὐχ ὕπνος, οὐ παιδιὰ τις, οὐ γάμος, οὐ θέα, καθάπερ ἄλλους στρατηγούς,
 ἐπέσχε· δηλοῖ δ' ὁ βίος, ὃν βιώσας βραχὺν παντάπασι πλείστων καὶ μεγίστων πράξεων
 ἐνέπλησεν. ἐν δὲ ταῖς σχολαῖς πρῶτον μὲν ἀναστὰς καὶ θύσας τοῖς θεοῖς, εὐθύς ἤριστα
 505 καθήμενος· ἔπειτα διημέρευε κυνηγῶν ἢ συντάττων ἢ διδάσκων τι τῶν πολεμικῶν ἢ
 ἀναγινώσκων. εἰ δ' ὁδὸν βαδίζοι μὴ λίαν ἐπέιγουσαν, ἐμάνθανεν ἅμα πορευόμενος ἢ
 τοξεύειν ἢ ἐπιβαίνειν ἄρματος ἐλαυνομένου καὶ ἀποβαίνειν. πολλάκις δὲ παίζων καὶ
 ἄλωπεκας ἐθήρευε καὶ ὄρνιθας, ὡς ἔστι λαβεῖν ἐκ τῶν ἐφημερίδων. καταλύσας δὲ καὶ
 510 τρεπόμενος πρὸς λουτρὸν ἢ ἀλειμμα, τοὺς ἐπὶ τῶν σιτοποιῶν καὶ μαγείρων ἀνέκρινεν, εἰ
 τὰ πρὸς τὸ δεῖπνον εὐτρεπῶς ἔχουσι. καὶ δειπνεῖν μὲν ὄψῃ καὶ σκότους ἤδη
 κατακλιόμενος ἤρχετο, θαυμαστὴ δ' ἦν ἡ ἐπιμέλεια καὶ περίβλεψις ἐπὶ τῆς τραπέζης,
 515 ὅπως μηδὲν ἀνίσως μηδ' ὀλιγῶρως διανεμοίτο· τὸν δὲ πότον ὡσπερ εἰρηταὶ μακρὸν ὑπ'
 ἀδολεσχίας ἐξέτεινε. καὶ ἅλλα πάντων ἡδιστος ὢν βασιλέων συνεῖναι καὶ χάριτος
 οὐδεμιᾶς ἀμοιρῶν, τότε ταῖς μεγαλαυχίαις ἀηδῆς ἐγίνετο καὶ λίαν στρατιωτικὸς, αὐτὸς
 520 τε πρὸς τὸ κομπῶδες ὑποφερόμενος, καὶ τοῖς κόλαξιν ἑαυτὸν ἀνειακῶς ἱππάσιμον, ὑφ' ὧν
 οἱ χαριέστατοι τῶν παρόντων ἐπετρίβοντο, μὴθ' ἀμιλλᾶσθαι τοῖς κόλαξι μῆτε λείπεσθαι
 βουλόμενοι τῶν {αὐτῶν} ἐπαίνων· τὸ μὲν γὰρ αἰσχρὸν ἐδόκει, τὸ δὲ κίνδυνον ἔφερε. μετὰ
 525 δὲ τὸν πότον λουσάμενος, ἐκάθευδε πολλάκις μέχρι μέσης ἡμέρας· ἔστι δ' ὅτε καὶ
 διημέρευεν ἐν τῷ καθεύδειν. αὐτὸς μὲν οὖν καὶ ὄψων ἐγκρατὴς ἦν, ὥστε καὶ τὰ
 σπανιώτατα {πολλάκις} τῶν ἀπὸ θαλάττης αὐτῷ κομιζομένων ἀκροδρύων καὶ ἰχθύων ἐκάστῳ
 διαπεμπόμενος τῶν ἐταίρων, πολλάκις ἑαυτῷ μόνῳ μηδὲν καταλείπειν. τὸ μέντοι δεῖπνον
 530 ἦν ἀεὶ μεγαλοπρεπές, καὶ τοῖς εὐτυχήμασι τῆς δαπάνης ἅμα συναυξομένης, τέλος εἰς
 μυρίας δραχμὰς προήλθεν· ἐνταῦθα δ' ἔστη, καὶ τοσοῦτον ὠρίσθη τελεῖν τοῖς
 ὑποδεχομένοις Ἀλέξανδρον.
 [Alexander.01.024] Μετὰ δὲ τὴν μάχην τὴν ἐν Ἰσοῦ πέμψας εἰς Δαμασκόν, ἔλαβε τὰ
 535 χρήματα καὶ τὰς ἀποσκευὰς καὶ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας τῶν Περσῶν. καὶ πλείστα μὲν
 ὠφελήθησαν οἱ τῶν Θεσσαλῶν ἱππεῖς· τούτους γὰρ ἀνδρας ἀγαθοὺς διαφερόντως ἐν τῇ μάχῃ
 γενομένους ἐπεμψεν ἐπίτηδες, ὠφελήθησιν βουλόμενος· ἐνεπλήσθη δὲ καὶ τὸ λοιπὸν
 εὐπορίας στρατόπεδον, καὶ γευσάμενοι τότε πρῶτον οἱ Μακεδόνες χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ
 540 γυναικῶν καὶ διαίτης βαρβαρικῆς, ὡσπερ κύνης ἐσπευδὸν ἀψάμενοι στίβου διώκειν καὶ
 ἀνιχνεύειν τὸν τῶν Περσῶν πλοῦτον. Οὐ μὴν ἀλλ' Ἀλεξάνδρῳ πρῶτον ἐδόκει κρατύνεσθαι τὰ
 πρὸς θαλάσση. Κύπρον μὲν οὖν εὐθύς οἱ βασιλεῖς ἤκον ἐγχειρίζοντες αὐτῷ καὶ Φοινίκην
 545 πλὴν Τύρου. Τύρον δὲ πολιορκῶν ἐπτὰ μῆνας χῶμασι καὶ μηχαναῖς καὶ τριήρεσι διακοσίαις
 ἐκ θαλάττης, ὄναρ εἶδε τὸν Ἡρακλέα δεξιούμενον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ τείχους καὶ καλοῦντα.
 τῶν δὲ Τυρίων πολλοῖς κατὰ τοὺς ὕπνους ἔδοξεν ὁ Ἀπόλλων λέγειν, ὡς ἄπεισι πρὸς
 550 Ἀλέξανδρον· οὐ γὰρ ἀρέσκειν αὐτῷ τὰ πρασσόμενα κατὰ τὴν πόλιν. ἀλλ' οὔτοι μὲν ὡσπερ
 ἄνθρωπον αὐτομολοῦντα πρὸς τοὺς πολεμίους ἐπ' αὐτοφῶρῳ τὸν θεὸν εἰληφότες, σειρὰς τε
 τῷ κολοσσῷ περιέβαλλον αὐτοῦ, καὶ καθήλουν πρὸς τὴν βᾶσιν, Ἀλεξανδριστὴν καλοῦντες.
 555 ἐτέραν δ' ὄψιν Ἀλέξανδρος εἶδε κατὰ τοὺς ὕπνους· σάτυρος αὐτῷ φανείς ἐδόκει
 προσπαίζειν πόρρωθεν, εἶτα βουλομένου λαβεῖν ὑπεξέφευγε· τέλος δὲ πολλὰ λιπαρήσαντος
 καὶ περιδραμόντος, ἦλθεν εἰς χεῖρας. οἱ δὲ μάντιες τούνομα διαιροῦντες οὐκ ἀπιθάνως
 560 ἔφασαν αὐτῷ· "σὰ γενήσεται Τύρος". καὶ κρήνην δὲ τινα δεικνύουσι, πρὸς ἣν κατὰ τοὺς
 ὕπνους ἰδεῖν ἔδοξε τὸν σάτυρον. Διὰ μέσου δὲ τῆς πολιορκίας ἐπὶ τοὺς Ἀραβας τοὺς
 προσοικούντας τῷ Ἀντιλιβάνῳ στρατεύσας, ἐκινδύνευσεν διὰ τὸν παιδαγωγὸν Λυσίμαχον·
 565 ἐξηκολούθησε γὰρ αὐτῷ, λέγων τοῦ Φοίνικος οὐκ εἶναι χεῖρων οὐδὲ πρεσβύτερος. ἐπεὶ δὲ
 πλησιάσας τοῖς ὄρεινοῖς καὶ τοὺς ἵππους ἀπολιπὼν πεζὸς ἐβάδιζεν, οἱ μὲν ἄλλοι πολὺ
 570 προήλθον, αὐτὸς δὲ τὸν Λυσίμαχον, ἐσπέρας ἤδη καταλαμβανοῦσης καὶ τῶν πολεμίων ἐγγὺς
 ὄντων, ἀπαγορεύοντα καὶ βαρυνόμενον οὐχ ὑπομένων ἀπολιπεῖν, ἀλλ' ἀνακαλούμενος καὶ
 παρακομίζων, ἔλαθε τοῦ στρατεύματος ἀποσπασθεὶς μετ' ὀλίγων, καὶ σκότους ἅμα καὶ
 575 ῥίγους σφοδροῦ νυκτερεύων ἐν χωρίοις χαλεποῖς, εἶδεν οὐ πόρρω πυρὰ πολλὰ καιόμενα
 σποράδην τῶν πολεμίων. θαρρῶν δὲ τοῦ σώματος τῇ κουφότητι, καὶ τῷ πονεῖν αὐτὸς ἀεὶ

- 545 παραμυθούμενος τὴν ἀπορίαν τῶν Μακεδόνων, προσέδραμε τοῖς ἐγγίιστα πῦρ καίουσι, καὶ
 περικαθημένους τῇ πυρᾷ δύο βαρβάρους πατάξας τῷ ἐγχειριδίῳ καὶ δαλὸν ἀρπάσας ἤκε πρὸς
 τοὺς ἑαυτοῦ κομίζων. ἐναύσαντες δὲ πῦρ πολὺ, τοὺς μὲν εὐθύς ἐφόβησαν ὥστε φυγεῖν,
 τοὺς δ' ἐπιόντας ἐτρέψαντο, καὶ κατηυλίσθησαν ἀκινδύνως. ταῦτα μὲν οὖν Χάρης
 ἱστορήκεν.
- 550 [Alexander.01.025] Ἡ δὲ πολιορκία τοιοῦτον ἔσχε πέρασ. Ἀλεξάνδρου τὴν μὲν πολλὴν τῆς
 δυνάμεως ἀναπαύοντος ἀπὸ πολλῶν ἀγῶνων τῶν ἔμπροσθεν, ὀλίγους δὲ τινας, ὡς μὴ
 σχολάζοιεν οἱ πολέμιοι, τοῖς τείχεσι προσάγοντος, Ἀρίστανδρος ὁ μάντις ἐσφαγιάζετο,
 καὶ τὰ σημεῖα κατιδῶν θρασύτερον διωρίσατο πρὸς τοὺς παρόντας ἐν ἐκείνῳ τῷ μηνὶ
 πάντως ἀλώσεσθαι τὴν πόλιν. γενομένου δὲ χλευασμοῦ καὶ γέλωτος (ἦν γὰρ ἡ τελευταία
 555 τοῦ μηνὸς ἡμέρα), διηπορημένον αὐτὸν ἰδῶν ὁ βασιλεὺς, καὶ συμφιλιτιμώμενος ἀεὶ τοῖς
 μαντεύμασιν, ἐκέλευε μηκέτι τριακάδα τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἀλλὰ τρίτην φθίνοντος
 ἀριθμεῖν, καὶ τῇ σάλπιγγι σημήνας ἀπεπειράτο τῶν τειχῶν ἐρρωμενέστερον ἤπερ ἐξ ἀρχῆς
 διενεοῆθη. γενομένης δὲ λαμπρᾶς ἐπιβολῆς, καὶ μηδὲ τῶν ἐπὶ στρατοπέδου καρτερούντων,
 560 ἀλλὰ συντρεχόντων καὶ προσβοηθούτων, ἀπεῖπον οἱ Τύριοι, καὶ τὴν πόλιν εἶλε κατ'
 ἐκείνην τὴν ἡμέραν. Μετὰ δὲ ταῦτα πολιορκοῦντι Γάζαν αὐτῷ, τῆς Συρίας μεγίστην πόλιν,
 ἐμπίπτει βῶλος εἰς τὸν ὦμον, ἀφεθεὶς ἀνωθεν ὑπ' ὄρνιθος· ὁ δ' ὄρνις ὑφ' ἐν τῶν
 μηχανημάτων καθίσας, ἔλαθεν ἐνσχεθεὶς τοῖς νευρίνοις κεκρυφάλοις, οἷς πρὸς τὰς
 ἐπιστροφὰς τῶν σχοινίων ἐχρῶντο. καὶ τὸ σημεῖον ἀπέβη κατὰ τὴν Ἀριστάνδρου πρόρρησιν·
 ἐτρώθη μὲν γὰρ Ἀλέξανδρος εἰς τὸν ὦμον, ἔλαβε δὲ τὴν πόλιν. Ἀποστέλλων δὲ πολλὰ τῶν
 565 λαφύρων Ὀλυμπιάδι καὶ Κλεοπάτρᾳ καὶ τοῖς φίλοις, κατέπεμψε καὶ Λεωνίδῃ τῷ παιδαγωγῷ
 τάλαντα λιβανωτοῦ πεντακόσια καὶ σμύρνης ἑκατόν, ἀναμνησθεὶς παιδικῆς ἐλπίδος. ὁ γὰρ
 Λεωνίδης ὡς ἔοικεν ἐν θυσίᾳ ποτὲ πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον ἐπιδραξάμενον ἀμφοτέραις ταῖς
 χερσὶ καὶ καθαγίσαντα τοῦ θυμιάματος, "ὅταν" ἔφη "τῆς ἀρωματοφόρου κρατήσης
 Ἀλέξανδρε, πλουσίως οὕτως ἐπιθυμιάσεις· νῦν δὲ φειδομένως χρῶ τοῖς παροῦσι". τότε οὖν
 570 Ἀλέξανδρος ἔγραψε πρὸς αὐτόν· "ἀπεστάλκαμέν σοι λιβανωτὸν ἀφθονον καὶ σμύρναν, ὅπως
 παύσῃ πρὸς τοὺς θεοὺς μικρολογούμενος".
- [Alexander.01.026] Κιβωτίου δὲ τινος αὐτῷ προσενεχθέντος, οὗ πολυτελέστερον οὐδὲν
 ἐφάνη τοῖς τὰ Δαρείου χρήματα καὶ τὰς ἀποσκευὰς παραλαμβάνουσιν, ἠρώτα τοὺς φίλους, ὅ
 τι δοκοῖη μάλιστα τῶν ἀξίων σπουδῆς εἰς αὐτὸ καταθέσθαι. πολλὰ δὲ πολλῶν λεγόντων,
 575 αὐτὸς ἔφη τὴν Τλιάδα φρουρήσειν ἐνταῦθα καταθέμενος· καὶ ταῦτα μὲν οὐκ ὀλίγοι τῶν
 ἀξιοπίστων μεμαρτυρήκασιν. εἰ δ', ὅπερ Ἀλεξανδρεῖς λέγουσιν Ἡρακλείδῃ πιστεύοντες,
 ἀληθές ἐστιν, οὐκ οὐκ ἀργὸς οὐδ' ἀσύμβολος αὐτῷ συστρατεύειν ἔοικεν Ὅμηρος.
 λέγουσι γὰρ ὅτι τῆς Αἰγύπτου κρατήσας ἐβούλετο πόλιν μεγάλην καὶ πολυάνθρωπον
 Ἑλληνίδα συνοικίσας ἐπάνωμον ἑαυτοῦ καταλιπεῖν, καὶ τινὰ τόπον γνώμῃ τῶν ἀρχιτεκτόνων
 580 ὅσον οὐδέπω διεμετρεῖτο καὶ περιέβαλλεν. εἶτα νύκτωρ κοιμώμενος ὄψιν εἶδε θαυμαστήν·
 ἀνὴρ πολιὸς εὖ μάλα τὴν κόμην καὶ γεραρὸς τὸ εἶδος ἔδοξεν αὐτῷ παραστάς λέγειν τὰ ἐπη
 τάδε· νῆσος ἔπειτά τις ἐστὶ πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ, Αἰγύπτου προπάροιθε· φάρον δὲ ἐ
 κικλήσκουσιν. εὐθύς οὖν ἐξαναστάς ἐβάδιζεν ἐπὶ τὴν φάρον, ἢ τότε μὲν ἐτι νῆσος ἦν τοῦ
 Κανωβικοῦ μικρὸν ἀνωτέρω στόματος, νῦν δὲ διὰ χῶματος ἀνεῖληπται πρὸς τὴν ἠπειρον. ὡς
 585 οὖν εἶδε τόπον εὐφυῖα διαφέροντα (ταινία γὰρ ἐστὶν ἰσθμῷ πλάτος ἔχοντι σύμμετρον
 ἐπιεικῶς, διείργουσα λίμνην τε πολλὴν καὶ θάλασσαν ἐν λιμένι μεγάλῳ τελευτῶσαν),
 εἰπὼν ὡς Ὅμηρος ἦν ἄρα τὰ τ' ἄλλα θαυμαστὸς καὶ σοφώτατος ἀρχιτέκτων, ἐκέλευσε
 διαγράψαι τὸ σχῆμα τῆς πόλεως τῷ τόπῳ συναρμόττοντας. καὶ γῆ μὲν οὐ παρῆν λευκή, τῶν
 δ' ἀλφίτων λαμβάνοντες ἐν πεδίῳ μελαγγεῖῳ κυκλωτερῇ κόλπον ἦγον, οὗ τὴν ἐντὸς
 590 περιφέρειαν εὐθεῖαι βάσεις ὡπερ ἀπὸ κρασπέδων εἰς σχῆμα χλαμύδος ὑπελάμβανον ἐξ ἰσοῦ
 συναγοῦσαι τὸ μέγεθος. ἤσθέντος δὲ τῆ διαθέσει τοῦ βασιλέως, αἰφνίδιον ὄρνιθες ἀπὸ
 τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς λίμνης, πλήθει τ' ἀπειροὶ καὶ κατὰ γένος παντοδαποὶ καὶ μέγεθος,
 ἐπὶ τὸν τόπον καταίροντες, νέφεσιν ἐοικότες, οὐδὲ μικρὸν ὑπέλιπον τῶν ἀλφίτων, ὥστε
 καὶ τὸν Ἀλέξανδρον διαταραχθῆναι πρὸς τὸν οἰωνόν. οὐ μὴν ἀλλὰ τῶν μάντεων θαρρεῖν
 595 παραινούντων (πολυαρκεστάτην γὰρ οἰκίζεσθαι πόλιν ὑπ' αὐτοῦ καὶ παντοδαπῶν ἀνθρώπων
 ἔσομένην τροφόν), ἔργου κελεύσας ἔχεσθαι τοὺς ἐπιμελητάς, αὐτὸς ὤρμησεν εἰς Ἄμμωνος
 ὁδὸν μακρὰν καὶ πολλὰ μὲν ἔχουσαν ἐργῶδη καὶ ταλαίπωρα, κινδύνους δὲ δύο, τὸν μὲν
 ἀνυδρίας, δι' ἣν ἐρημὸς ἐστὶν οὐκ ὀλίγων ἡμερῶν, τὸν δ' εἰ λάβρος ἐν ἄμμῳ βαθεῖα καὶ
 ἀχανεῖ πορευομένοις ἐπιπέσοι νότος, ὃς πού καὶ πάλαι λέγεται περὶ τὸν Καμβύσου
 600 στρατὸν ἀναστήσας θίνα μεγάλην καὶ κυματώσας τὸ πεδίον, μυριάδας ἀνθρώπων πέντε
 καταχῶσαι καὶ διαφθεῖραι. ταῦτα πάντα σχεδὸν πάντες ἐλογίζοντο, χαλεπὸν δ' ἦν
 Ἀλέξανδρον ἀποτρέψαι πρὸς ὅτι οὖν ὤρμημένον. ἢ τε γὰρ τύχη ταῖς ἐπιβολαῖς ὑπέεικουσα
 τὴν γνώμην ἰσχυρὰν ἐποίει, καὶ τὸ θυμοειδὲς ἄχρι τῶν *** θαυμάτων ὑπεξέφερε τὴν
 φιλονικίαν ἀήττητον, οὐ μόνον πολεμίους, ἀλλὰ καὶ τόπους καὶ καιροὺς καταβιαζομένην.
 605 [Alexander.01.027] Ἐν γοῦν τῇ τότε πορείᾳ τὰ συντυχόντα ταῖς ἀπορίαις παρὰ τοῦ θεοῦ
 βοηθήματα τῶν ὑστέρων χρησμάτων ἐπιστεύθη μᾶλλον· τρόπον δὲ τινὰ καὶ τοῖς χρημοῖς ἡ
 πίστις ἐκ τούτων ὑπῆρξε. πρῶτον μὲν γὰρ ἐκ Διὸς ὑδῶρ πολὺ καὶ διαρκεῖς ὑετοὶ
 γενόμενοι τὸν τε τῆς δίψης φόβον ἔλυσαν, καὶ τὴν ξηρότητα κατασβέσαντες τῆς ἄμμου,
 610 νοτερὰς γενομένης καὶ πρὸς αὐτὴν ξυμπεσοῦσης, εὐπνουν τὸν ἄερα καὶ καθαρώτερον
 παρέρχον. ἔπειτα τῶν ὄρων οἵπερ ἦσαν τοῖς ὀδηγοῖς συγχυθέντων, καὶ πλάνης οὐσης καὶ
 διασπασμοῦ τῶν βαδιζόντων διὰ τὴν ἀγνοίαν, κόρακες ἐπιφανέντες ὑπελάμβανον τὴν
 ἡγεμονίαν τῆς πορείας, ἐπομένων μὲν ἔμπροσθεν πετόμενοι καὶ σπεύδοντες, ὑστεροῦντας

- 615 δὲ καὶ βραδύνοντας ἀναμένοντες· ὁ δ' ἦν θαυμασιώτατος, ὡς Καλλισθένης φησί, ταῖς φωναῖς ἀνακαλούμενοι τοὺς πλανωμένους νύκτωρ καὶ κλάζοντες εἰς ἶχνος καθίστασαν τῆς πορείας. ἐπεὶ δὲ διεξελθὼν τὴν ἔρημον ἤκεν εἰς τὸν τόπον, ὁ μὲν προφήτης αὐτὸν ὁ Ἀμμωνος ἀπὸ τοῦ θεοῦ χαίρειν ὡς ἀπὸ πατρὸς προσεῖπεν· ὁ δ' ἐπήρето, μὴ τις αὐτὸν εἴη διαπεφευγὼς τῶν τοῦ πατρὸς φονέων. εὐφημεῖν δὲ τοῦ προφήτου κελεύσαντος, οὐ γὰρ εἶναι πατέρα θνητὸν αὐτῷ, μεταβαλὼν ἐπυσθάνετο τοὺς Φιλίππου φονεῖς, εἰ πάντας εἴη τετιμωρημένος· εἶτα περὶ τῆς ἀρχῆς, εἰ πάντων αὐτῷ δίδωσιν ἀνθρώπων κυρίῳ γενέσθαι.
- 620 χρῆσαντος δὲ τοῦ θεοῦ καὶ τοῦτο δίδοναι καὶ Φίλιππον ἀπέχειν ἔκπλεω τὴν δίκην, ἔδωρεῖτο τὸν θεὸν ἀναθήμασι λαμπροῖς καὶ χρήμασι τοὺς ἀνθρώπους. ταῦτα περὶ τῶν χρησμάτων οἱ πλείστοι γράφουσιν· αὐτὸς δ' Ἀλέξανδρος ἐν ἐπιστολῇ πρὸς τὴν μητέρα φησὶ γεγενῆσθαι τινὰς αὐτῷ μαντείας ἀπορρήτους, ἃς αὐτὸς ἐπανελεθὼν φράσει πρὸς μόνην ἐκείνην. ἐνιοὶ δὲ φασὶ τὸν μὲν προφήτην Ἑλληνιστὶ βουλόμενον προσεῖπεν μετὰ τινος φιλοφροσύνης "ὦ παιδίον", ἐν τῷ τελευταίῳ τῶν φθόγγων ὑπὸ βαρβαρισμοῦ πρὸς τὸ σίγμα ἔξενεχθῆναι καὶ εἶπεν "ὦ παιδίος," ἀντὶ τοῦ νῦ τῷ σίγμα χρησάμενον, ἀσμένῳ δὲ τῷ Ἀλεξάνδρῳ τὸ σφάλμα τῆς φωνῆς γενέσθαι, καὶ διαδοθῆναι λόγον ὡς παῖδα Διὸς αὐτὸν τοῦ θεοῦ προσεῖπόντος. λέγεται δὲ καὶ Ψάμμωνος ἐν Αἰγύπτῳ τοῦ φιλοσόφου διακούσας, ἀποδέξασθαι μάλιστα τῶν λεχθέντων, ὅτι πάντες οἱ ἀνθρώποι βασιλεύονται ὑπὸ θεοῦ· τὸ γὰρ ἄρχον ἐν ἑκάστῳ καὶ κρατοῦν θεῖόν ἐστιν· ἔτι δὲ μᾶλλον αὐτὸς περὶ τούτων καὶ φιλοσοφώτερον δοξάζειν {καὶ} λέγων ὡς πάντων μὲν ὄντα κοινὸν ἀνθρώπων πατέρα τὸν θεόν, ἰδίους δὲ ποιοῦμενον ἑαυτοῦ τοὺς ἀρίστους.
- [Alexander.01.028] Καθόλου δὲ πρὸς μὲν τοὺς βαρβάρους σοβαρὸς ἦν καὶ σφόδρα πεπεισμένῳ περὶ τῆς ἐκ θεοῦ γενέσεως καὶ τεκνώσεως ὁμοῖος, τοῖς δ' Ἕλλησι μετρίως καὶ ὑποφειδομένῳς ἑαυτὸν ἐξεθειάζε· πλὴν περὶ Σάμου γράφων Ἀθηναίοις "ἐγὼ μὲν οὐκ ἂν" φησὶν "ὑμῖν ἐλευθέραν πόλιν ἔδωκα καὶ ἔνδοξον· ἔχετε δ' αὐτὴν λαβόντες παρὰ τοῦ τότε κυρίου καὶ πατρὸς ἐμοῦ προσαγορευομένου," λέγων τὸν Φίλιππον. ὕστερον δὲ πληγῇ περιπεσὼν ὑπὸ τοξεύματος καὶ περιαλγῆς γενόμενος· "τοῦτο μὲν" εἶπεν "ὦ φίλοι τὸ ρέον αἷμα καὶ οὐκ ἰχώρ, οἷός περ τε ρέει μακάρεσσι θεοῖσιν". ἐπεὶ δὲ μεγάλης ποτὲ βροντῆς γενόμενης καὶ πάντων ἐκπλαγέντων Ἀνάξαρχος ὁ σοφιστῆς παρῶν ἔφη πρὸς αὐτὸν "μὴ τι σὺ τοιοῦτον ὁ τοῦ Διός;" γελάσας ἐκείνος "οὐ βούλομαι γὰρ" εἶπε "φοβερὸς εἶναι τοῖς φίλοις, ὥσπερ σὺ με κελεύεις ὁ καταφασκίζων μου τὸ δεῖπνον, ὅτι ταῖς τραπέζαις ἰχθυῶν ὀρεῖς ἐπικειμένους, οὐ σατραπῶν κεφαλᾶς". τῷ γὰρ ὄντι λέγεται τὸν Ἀνάξαρχον ἰχθυοῦσιν Ἡφαιστίωνι πεμφθέντων ὑπὸ τοῦ βασιλέως τὸν προειρημένον ἐπιφθέγγασθαι λόγον, οἷον ἐξευτελίζοντα καὶ κατειρωνευόμενον τοὺς τὰ περίβλεπτα μεγάλους πόνοις καὶ κινδύνοις διώκοντας, ὡς οὐδὲν ἢ μικρὸν ἐν ἡδοναῖς καὶ ἀπολαύσεσι πλέον ἔχοντας τῶν ἄλλων. ὁ δ' οὖν Ἀλέξανδρος καὶ ἀπὸ τῶν εἰρημένων δηλὸς ἐστὶν αὐτὸς οὐδὲν πεπονθῶς οὐδὲ τετυφωμένος, ἀλλὰ τοὺς ἄλλους καταδουλοῦμενος τῇ δόξῃ τῆς θειότητος.
- 640 [Alexander.01.029] Εἰς δὲ Φοινίκην ἐπανελεθὼν ἐξ Αἰγύπτου, θυσίας τοῖς θεοῖς καὶ πομπὰς ἐπετέλει καὶ χορῶν {ἐγ}κυκλίω καὶ τραγικῶν ἀγῶνας, οὐ μόνον ταῖς παρασκευαῖς, ἀλλὰ καὶ ταῖς ἀμίλλαις λαμπροῦς γενομένους. ἐχορήγουν γὰρ οἱ βασιλεῖς τῶν Κυπρίων, ὥσπερ Ἀθήνησιν οἱ κληρούμενοι κατὰ φυλάς, καὶ ἠγωνίζοντο θαυμαστῇ φιλοτιμίᾳ πρὸς ἀλλήλους. μάλιστα δὲ Νικοκρέων ὁ Σαλαμίνιος καὶ Πασικράτης ὁ Σόλιος διεφιλονίκησαν. οὗτοι γὰρ ἔλαχον τοῖς ἐνδοξοτάτοις ὑποκριταῖς χορηγεῖν, Πασικράτης μὲν Ἀθηνοδῶρῳ, Νικοκρέων δὲ Θεσσαλῷ, περὶ ὃν ἐσπουδάκει καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος. οὐ μὴν διέφηνε τὴν σπουδὴν πρότερον ἢ ταῖς ψήφοις ἀναγορευθῆναι νικῶντα τὸν Ἀθηνοδῶρον. τότε δ' ὡς ἔοικεν ἀπιὼν ἔφη τοὺς μὲν κριτὰς ἐπαινεῖν, αὐτὸς μέντοι μέρος ἂν ἡδέως προσέσθαι τῆς βασιλείας ἐπὶ τῷ μὴ Θεσσαλὸν ἰδεῖν νενικημένον. ἐπεὶ δ' Ἀθηνοδῶρος ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ζημιωθείς, ὅτι πρὸς τὸν ἀγῶνα τῶν Διονυσίων οὐκ ἀπήντησεν, ἤξιον γράψαι περὶ αὐτοῦ τὸν βασιλέα, τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίησε, τὴν δὲ ζημίαν ἀπέστειλε παρ' ἑαυτοῦ. Λύκωνος δὲ τοῦ Σκαρφέως εὐήμεροῦντος ἐν τῷ θεάτρῳ καὶ στίχον εἰς τὴν κωμῳδίαν ἐμβαλόντος αἰτήσιν περιέχοντα δέκα ταλάντων, γελάσας ἔδωκε. Δαρείου δὲ πέμπσαντος ἐπιστολὴν πρὸς αὐτὸν καὶ φίλους δεομένους, μύρια μὲν ὑπὲρ τῶν ἐαλωκότων λαβεῖν τάλαντα, τὴν δ' ἐντὸς Εὐφράτου πᾶσαν ἔχοντα καὶ γήμαντα μίαν τῶν θυγατέρων φίλον εἶναι καὶ σύμμαχον,
- 665 ἐκοινοῦτο τοῖς ἐταίροις· καὶ Παρμενίωνος εἰπόντος "ἐγὼ μὲν εἰ Ἀλέξανδρος ἤμην, ἔλαβον ἂν ταῦτα," "κάγῳ νῆ Δία" εἶπεν ὁ Ἀλέξανδρος, "εἰ Παρμενίων". πρὸς δὲ τὸν Δαρεῖον ἔγραψεν, ὡς οὐδενὸς ἀτυχῆσει τῶν φιλανθρώπων ἐλθὼν πρὸς αὐτόν, εἰ δὲ μὴ, αὐτὸς ἐπ' ἐκεῖνον ἤδη πορεύσεσθαι.
- [Alexander.01.030] Ταχὺ μέντοι μετεμελήθη, τῆς Δαρείου γυναικὸς ἀποθανούσης ἐν ὠδίσι, καὶ φανερὸς ἦν ἀνιῶμενος ὡς ἐπίδειξιν οὐ μικρὰν ἀφρημένους χρησιμότητος. ἔθαψεν οὖν τὴν ἀνθρωπὸν οὐδεμιᾶς πολυτελείας φειδόμενος. τῶν δὲ θαλαμηπόλων τις εὐνούχων, οἱ συνεαλώκεισαν ταῖς γυναῖξιν, ἀποδρὰς ἐκ τοῦ στρατοπέδου καὶ πρὸς Δαρεῖον ἀφιππασάμενος, Τίρεως ὄνομα, φράζει τὸν θάνατον αὐτῷ τῆς γυναικός. ὡς δὲ πληξάμενος τὴν κεφαλὴν καὶ ἀνακλαύσας "φεῦ τοῦ Περσῶν" ἔφη "δαίμονος, εἰ δεῖ τὴν βασιλέως γυναῖκα καὶ ἀδελφὴν οὐ μόνον αἰχμάλωτον γενέσθαι ζῶσαν, ἀλλὰ καὶ τελευτήσασαν ἄμοιρον κεῖσθαι ταφῆς βασιλικῆς," ὑπολαβὼν ὁ θαλαμηπόλος "ἀλλὰ ταφῆς γε χάριν" εἶπεν "ὦ βασιλεῦ καὶ τιμῆς ἀπάσης καὶ τοῦ πρόποντος οὐδὲν ἔχεις αἰτιάσασθαι τὸν πονηρὸν δαίμονα Περσῶν. οὐτε γὰρ ζώσῃ τῇ δεσποίνῃ Στατεΐρᾳ καὶ μητρὶ σῆ καὶ τέκνοις οὐδὲν ἐνέδει τῶν πρόσθεν ἀγαθῶν καὶ καλῶν ἢ τὸ σὸν ὄραν φῶς, ὁ πάλιν ἀναλάμπειε λαμπρὸν ὁ κύριος Ὠρομάσθης, οὐτ' ἀποθανοῦσα κόσμου τινὸς ἄμοιρος γέγονεν, ἀλλὰ καὶ πολεμίων
- 680

685 τετίμηται δάκρυσιν. οὕτω γάρ ἐστι χρηστός κρατήσας Ἀλέξανδρος ὡς δεινὸς μαχόμενος". ταῦτ' ἀκούσαντα Δαρεῖον ἢ ταραχὴ καὶ τὸ πάθος ἐξέφερε πρὸς ὑποψίας ἀτόπους, καὶ τὸν εὐνοῦχον ἐνδοτέρω τῆς σκηνῆς ἀπαγαγὼν, "εἴ μὴ καὶ σὺ μετὰ τῆς Περσῶν" ἔφη "τύχης μακεδονίζεις, ἀλλ' ἔτι σοι δεσπότης ἐγὼ Δαρεῖος, εἶπέ μοι σεβόμενος Μίθρου τε φῶς
 690 μέγα καὶ δεξιὰν βασιλείον, ἄρα μὴ τὰ μικρότατα τῶν Στατεΐρας κλαίω κακῶν, οἰκτιρότερα δὲ ζώσης ἐπάσχομεν, καὶ μᾶλλον ἂν κατ' ἀξίαν ἐδυστυχοῦμεν ὡμῶ καὶ σκυθρωπῶ περιπεσόντες ἐχθρῶ; τί γὰρ εὐπρεπὲς ἀνδρὶ νέῳ πρὸς ἐχθροῦ γυναῖκα μέχρι τιμῆς τοσαύτης συμβόλαιον;" ἔτι λέγοντος αὐτοῦ καταβαλὼν ἐπὶ τοὺς πόδας Τίρεως αὐτὸν ἰκέτευεν εὐφημεῖν, καὶ μήτ' Ἀλέξανδρον ἀδικεῖν, μήτε τὴν τεθνεῶσαν ἀδελφὴν καὶ
 695 γυναῖκα καταισχύνειν, μήτ' αὐτοῦ τὴν μεγίστην ὦν ἐπταικεν ἀφαιρεῖσθαι παραμυθίαν, τὸ δοκεῖν ὑπ' ἀνδρὸς ἠτιηθεῖν κρείττονος ἢ κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἀλλὰ καὶ θαυμάζειν Ἀλέξανδρον, ὡς πλείονα ταῖς Περσῶν γυναιξὶ σωφροσύνην ἢ Πέρσαις ἀνδρείαν ἐπιδεδειγμένον. ἅμα δ' ὄρκους τε φρικῶδεις τοῦ θαλαμηπόλου κινουῦντος ὑπὲρ τούτων, καὶ
 700 ἐταίρους ὁ Δαρεῖος, καὶ τὰς χεῖρας ἀνατείνας πρὸς τὸν οὐρανόν, ἐπεύξατο· "θεοὶ γενέθλιοι καὶ βασιλῆιοι, μάλιστα μὲν ἐμοὶ διδοίητε τὴν Περσῶν ἀρχὴν εἰς ὀρθὸν αὐθις σταθεῖσαν ἐφ' οἷς ἐδεξάμην ἀγαθοῖς ἀπολαβεῖν, ἵνα κρατήσας ἀμείψωμαι τὰς Ἀλεξάνδρου χάριτας, ὧν εἰς τὰ φίλιτατα πταίσας ἔτυχον· εἰ δ' ἄρα τις οὗτος εἰμαρτὸς ἤκει χρόνος, ὀφειλόμενος νεμέσει καὶ μεταβολῇ, παύσασθαι τὰ Περσῶν, μηδεὶς ἄλλος ἀνθρώπων
 705 καθίσειεν εἰς τὸν Κύρου θρόνον πλην Ἀλεξάνδρου". ταῦτα μὲν οὕτω γενέσθαι τε καὶ λεχθῆναί φασιν οἱ πλείστοι τῶν συγγραφέων.

[Alexander.01.031] Ἀλέξανδρος δὲ τὴν ἐντὸς τοῦ Εὐφράτου πᾶσαν ὑφ' ἑαυτῷ ποιησάμενος, ἤλαυνεν ἐπὶ Δαρεῖον, ἑκατὸν μυριάσι στρατοῦ καταβαίνοντα. καὶ τις αὐτῷ φράζει τῶν ἐταίρων, ὡς δὴ γέλωτος ἀξίον πρᾶγμα, τοὺς ἀκολούθους παίζοντας εἰς δύο μέρη
 705 διηρηκέναί σφᾶς αὐτούς, ὧν ἑκατέρου στρατηγὸν εἶναι καὶ ἡγεμόνα, τὸν μὲν Ἀλέξανδρον, τὸν δὲ Δαρεῖον ὑπ' αὐτῶν προσαγορευόμενον· ἀρξαμένους δὲ βῶλοισ ἀκροβολίζεσθαι πρὸς ἀλλήλους, εἶτα πυγμαῖς, τέλος ἐκκεκαῦσθαι τῇ φιλονικίᾳ καὶ μέχρι λίθων καὶ ξύλων, πολλοὺς καὶ δυσκαταπαύστους γεγονότας. ταῦτ' ἀκούσας ἐκέλευσεν αὐτοὺς μονομαχεῖσαι τοὺς ἡγεμόνας, καὶ τὸν μὲν Ἀλέξανδρον αὐτὸς ὥπλισε, τὸν δὲ Δαρεῖον Φιλώτας. ἐθεᾶτο δ'
 710 ὁ στρατὸς, ἐν οἰωνῶ τινι τοῦ μέλλοντος τιθέμενος τὸ γιγνόμενον. ἰσχυρὰς δὲ τῆς μάχης γενομένης, ἐνίκησεν ὁ καλούμενος Ἀλέξανδρος, καὶ δωρεὰν ἔλαβε δώδεκα κώμας καὶ στολῇ Περσικῇ χρῆσθαι. ταῦτα μὲν οὖν Ἐρατοσθένης ἱστορήκε. τὴν δὲ μεγάλην μάχην πρὸς Δαρεῖον οὐκ ἐν Ἀρβήλοισ, ὡσπερ οἱ πολλοὶ γράφουσιν, ἀλλ' ἐν Γαυγαμήλοισ γενέσθαι συνέπεσε. σημαίνειν δὲ φασιν οἶκον καμήλου τὴν διάλεκτον, ἐπεὶ τῶν πάλαι τις βασιλέων
 715 ἐκφυγῶν πολεμίους ἐπὶ καμήλου δρομάδος ἐνταῦθα καθίδρυσεν αὐτήν, ἀποτάξας τινὰς κώμας καὶ προσόδους εἰς τὴν ἐπιμέλειαν. Ἡ μὲν οὖν σελήνη τοῦ Βοηδρομιῶνος ἐξέλιπε περὶ τὴν τῶν μυστηρίων τῶν Ἀθήνησιν ἀρχὴν, ἐνδεκάτῃ δ' ἀπὸ τῆς ἐκλείψεως νυκτὶ τῶν στρατοπέδων ἀλλήλων ἐν ὄψει γεγονότων, Δαρεῖος μὲν ἐν ὄπλοισ συνεῖχε τὴν δύναμιν, ὑπὸ λαμπάδων ἐπιπορευόμενος τὰς τάξεις· Ἀλέξανδρος δὲ τῶν Μακεδόνων ἀναπαυομένων αὐτὸς πρὸ τῆς
 720 σκηνῆς μετὰ τοῦ μάντεως Ἀριστάνδρου διέτριβεν, ἱεουργίας τινὰς ἀπορρήτους ἱεουργούμενος καὶ τῷ φόβῳ σφαγιαζόμενος. οἱ δὲ πρεσβύτεροι τῶν ἐταίρων καὶ μάλιστα Παρμενίων, ὡς τὸ μὲν πεδίον τὸ μεταξὺ τοῦ Νιφάτου καὶ τῶν ὀρῶν τῶν Γορδυαίων ἅπαν ἔωρᾶτο καταλαμπόμενον τοῖς βαρβαρικοῖς φέγγεσιν, ἀτέκμαρτος δὲ τις φωνὴ συμμεμειγμένη καὶ θόρυβος ἐκ τοῦ στρατοπέδου καθάπερ ἐξ ἀχανοῦς προσήκει πελάγους, θαυμάσαντες τὸ
 725 πλῆθος καὶ πρὸς ἀλλήλους διαλεχθέντες, ὡς μέγα καὶ χαλεπὸν ἔργον εἶη συμπεσόντας ἐκ προφανοῦς τοσοῦτον ὡσασθαι πόλεμον, ἀπὸ τῶν ἱερῶν γενομένην τῷ βασιλεῖ προσελθόντες, ἐπειθον αὐτὸν ἐπιχειρῆσαι νύκτωρ τοῖς πολεμίοις καὶ τῷ σκότῳ τὸ φοβερώτατον συγκαλύψαι τοῦ μέλλοντος ἀγῶνος. ὁ δὲ τὸ μνημονευόμενον εἶπὼν "οὐ κλέπτω τὴν νίκην," ἐνίοις μὲν ἔδοξε μειρακιώδῃ καὶ κενῇ ἀπόκρισιν πεποιθῆσθαι, παίζων πρὸς τοσοῦτον
 730 κίνδυνον, ἐνίοις δὲ καὶ τῷ παρόντι θαρρεῖν καὶ στοχάζεσθαι τοῦ μέλλοντος ὀρθῶς, μὴ διδοῦς πρόφασιν ἠτιηθέντι Δαρείῳ πρὸς ἀλλήν αὐθις ἀναθαρρῆσαι πεῖραν, αἰτιωμένῳ τούτων νύκτα καὶ σκότος, ὡς ὀρη καὶ στενὰ καὶ θάλασσαν τῶν προτέρων. οὐ γὰρ ὄπλων οὐδὲ σωμάτων ἀπορίᾳ παύσεσθαι πολεμοῦντα Δαρεῖον ἀπὸ τηλικαύτης δυνάμεως καὶ χώρας τοσαύτης, ἀλλ' ὅταν ἀφῆ τὸ φρόνημα καὶ τὴν ἐλπίδα, δι' ἐμφανοῦς ἠτιησθεῖς κατὰ κράτος
 735 ἐξελεγχθεῖς.

[Alexander.01.032] Ἀπελθόντων δὲ τούτων, κατακλιθεὶς ὑπὸ σκηνὴν λέγεται τὸ λοιπὸν μέρος τῆς νυκτὸς ὑπνῷ βαθεῖ κρατηθῆναι παρὰ τὸ εἰωθός, ὥστε θαυμάζειν ἐπελθόντος ὀρθρου τοὺς ἡγεμόνας, καὶ παρ' αὐτῶν ἐξενεγκεῖν παράγγελμα πρῶτον ἀριστοποιεῖσθαι τοὺς στρατιώτας· ἐπειτα τοῦ καιροῦ κατεπείγοντος, εἰσελθόντα Παρμενίωνα καὶ
 740 παραστάντα τῇ κλίνῃ δις ἢ τρίς αὐτοῦ φθέγγασθαι τούνομα, καὶ διεγερθέντος οὕτως ἐρωτᾶν, ὃ τι δὴ πεπονθὼς ὑπνον καθεῦδοι νενικηκότος, οὐχὶ μέλλοντος ἀγωνιεῖσθαι τὸν μέγιστον τῶν ἀγῶνων. τὸν δ' οὖν Ἀλέξανδρον εἶπεῖν διαμειδιάσαντα· "τί γάρ; οὐκ ἤδη σοι νενικηκέναί δοκοῦμεν, ἀπηλλαγμένοι τοῦ πλανᾶσθαι καὶ διώκειν ἐν πολλῇ καὶ
 745 κατεφθαρμένῃ φυγομαχοῦντα χώρα Δαρεῖον;" οὐ μόνον δὲ πρὸ τῆς μάχης, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτὸν τὸν κίνδυνον ἐπεδείξατο μέγαν καὶ συνεστεικότα τῷ λογίζεσθαι καὶ θαρρεῖν ἑαυτόν. Ἔσχε γὰρ ὁ ἀγὼν ὑποτροπῆν καὶ σάλον ἐν τῷ εὐωνύμῳ κέρατι κατὰ Παρμενίωνα, τῆς Βακτριανῆς ἵππου ῥόθῳ πολλῶ καὶ μετὰ βίας παρεμπεσούσης εἰς τοὺς Μακεδόνας, Μαζαίου δὲ περιπέψαντος ἔξω τῆς φάλαγγος ἵππεῖς τοῖς σκευοφυλακοῦσι προσβαλοῦντας. διὸ καὶ

750 θορυβούμενος ὑπ' ἀμφοτέρων ὁ Παρμενίων ἀπέστειλε πρὸς Ἀλέξανδρον ἀγγέλους, φράζοντας οἶχεσθαι τὸν χάρακα καὶ τὰς ἀποσκευάς, εἰ μὴ κατὰ τάχος βοήθειαν ἰσχυρὰν ἀπὸ τοῦ στόματος πέμψειε τοῖς ὀπισθεν. ἔτυχε μὲν οὖν κατ' ἐκεῖνο καιροῦ τοῖς περὶ αὐτὸν ἐφόδου διδοῦς σημεῖον· ὡς δ' ἤκουσε τὰ παρὰ τοῦ Παρμενίωνος, οὐκ ἔφη σωφρονεῖν αὐτὸν οὐδ' ἐντὸς εἶναι τῶν λογισμῶν, ἀλλ' ἐπιλελησθαι ταραττόμενον, ὅτι νικῶντες μὲν προσκίθονται καὶ τὰ τῶν πολεμίων, ἠττωμένοις δὲ φροντιστέον οὐ χρημάτων οὐδ'

755 ἀνδραπόδων, ἀλλ' ὅπως ἀποθανοῦνται καλῶς καὶ λαμπρῶς ἀγωνιζόμενοι. Ταῦτ' ἐπιστείλας Παρμενίωνι, τὸ κράνος περιέθετο, τὸν δ' ἄλλον ὀπλισμὸν εὐθύς ἀπὸ σκηνῆς εἶχεν, ὑπένδυμα τῶν Σικελικῶν ζωστόν, ἐπὶ δὲ τούτῳ θώρακα διπλοῦν λινοῦν ἐκ τῶν ληφθέντων ἐν Τισσῶ. τὸ δὲ κράνος ἦν μὲν σιδηροῦν, ἐστιλβε δ' ὡσπερ ἄργυρος καθαρός, ἔργον Θεοφίλου· συνήρμοστο δ' αὐτῷ περιτραχήλιον ὁμοίως σιδηροῦν, λιθοκόλλητον· μάχαιραν δὲ θαυμαστὴν βαρῆ καὶ κοφότητι, δωρησαμένου τοῦ Κιτιέων βασιλέως, {ἦν} εἶχεν, ἡσκημένος τὰ πολλὰ χρῆσθαι μάχαιρα παρὰ τὰς μάχας. ἐπιπόρωμα δ' ἐφόρει τῆ μὲν ἐργασίᾳ σοβαρώτερον ἢ κατὰ τὸν ἄλλον ὀπλισμὸν· ἦν γὰρ ἔργον Ἐλικῶνος τοῦ παλαιοῦ, τιμὴ δὲ τῆς Ῥοδίων πόλεως, ὑφ' ἧς ἐδόθη δῶρον· ἐχρήτο δὲ καὶ τούτῳ πρὸς τοὺς ἀγῶνας. ἄχρι μὲν οὖν συντάτιων τι τῆς φάλαγγος ἢ παρακελευόμενος ἢ διδάσκων ἢ ἐφορῶν παρεξήλαυεν, ἄλλον

760 ἵππον εἶχε, τοῦ Βουκεφάλα φειδόμενος, ἤδη παρήλικος ὄντος· χωροῦντι δὲ πρὸς ἔργον ἐκεῖνος προσήγετο, καὶ μεταβάς εὐθύς ἤρχεν ἐφόδου. [Alexander.01.033] Τότε δὲ τοῖς Θετταλοῖς πλεῖστα διαλεχθεὶς καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν, ὡς ἐπέρωσαν αὐτὸν βοῶντες ἀγειν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους, τὸ ξυστὸν εἰς τὴν ἀριστερὰν μεταλαβὼν, τῆ δεξιᾷ παρεκάλει τοὺς θεοὺς, ὡς Καλλιस्थένης φησὶν, ἐπευχόμενος, εἶπερ

770 ὄντως Διόθεν ἐστὶ γεγονώς, ἀμῦναι καὶ συνεπιρρῶσαι τοὺς Ἕλληνας. ὁ δὲ μάντις Ἀρίστανδρος, χλανίδα λευκὴν ἔχων καὶ χρυσοῦν στέφανον, ἐπεδείκνυτο παριππεύων ἀετὸν ὑπὲρ κεφαλῆς Ἀλεξάνδρου συνεπαιωρούμενον καὶ κατευθύνοντα τὴν πτῆσιν ὀρθιον ἐπὶ τοὺς πολεμίους, ὥστε πολὺ μὲν θάρσος ἐγγενέσθαι τοῖς ὀρῶσιν, ἐκ δὲ τοῦ θαρρεῖν καὶ παρακαλεῖν ἀλλήλους δρόμῳ τοῖς ἵππεῦσιν ἰεμένοις ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἐπικυμαίνειν τὴν

775 φάλαγγα. πρὶν δὲ συμμεῖξαι τοὺς πρώτους, ἐξέκλιναν οἱ βάρβαροι, καὶ διωγμὸς ἦν πολὺς, εἰς τὰ μέσα συνελαύνοντος Ἀλεξάνδρου τὸ νικῶμενον, ὅπου Δαρεῖος ἦν. πόρωθεν γὰρ αὐτὸν κατεῖδε, διὰ τῶν προτεταγμένων ἐν βάθει τῆς βασιλικῆς Ἰλης ἐκφανέντα, καλὸν ἀνδρα καὶ μέγαν ἐφ' ἄρματος ὑψηλοῦ βεβῶτα, πολλοῖς ἵππεῦσι καὶ λαμπροῖς καταπεφραγμένον, εὖ μάλα συνεσπειραμένοις περὶ τὸ ἄρμα καὶ παρατεταγμένοις δέχεσθαι

780 τοὺς πολεμίους. ἀλλὰ δεινὸς ὄφθεις ἐγγύθεν Ἀλέξανδρος, καὶ τοὺς φεύγοντας ἐμβαλὼν εἰς τοὺς μένοντας, ἐξέπληξε καὶ διεσκέδασε τὸ πλεῖστον. οἱ δ' ἄριστοι καὶ γενναιοτάτοι πρὸ τοῦ βασιλέως φονευόμενοι καὶ κατ' ἀλλήλων πίπτοντες, ἐμποδὼν τῆς διώξεως ἦσαν, ἐμπλεκόμενοι καὶ περισπαίροντες αὐτοῖς καὶ ἵπποις. Δαρεῖος δέ, τῶν δεινῶν ἀπάντων ἐν ὀφθαλμοῖς ὄντων, καὶ τῶν προτεταγμένων δυνάμεων ἐρειπομένων εἰς αὐτόν, ὡς οὐκ ἦν

785 ἀποστρέψαι τὸ ἄρμα καὶ διεξελάσαι ῥάδιον, ἀλλ' οἱ τε τροχοὶ συνείχοντο πτώμασι πεφυρμένοι τοσοῦτοις, οἱ θ' ἵπποι καταλαμβανόμενοι καὶ ἀποκρυπτόμενοι τῷ πλήθει τῶν νεκρῶν, ἐξήλλοντο καὶ συνετάραττον τὸν ἡνίοχον, ἀπολείπει μὲν τὸ ἄρμα καὶ τὰ ὄπλα, θήλειαν δ' ὡς φασὶ νεοτόκον ἵππον περιβάς ἐφυγεν. οὐ μὴν τότε γ' ἂν ἐδόκει διαφυγεῖν, εἰ μὴ πάλιν ἦκον ἕτεροι παρὰ τοῦ Παρμενίωνος ἵππεῖς μετακαλοῦντες Ἀλέξανδρον, ὡς

790 συνεστώσης ἔτι πολλῆς δυνάμεως ἐκεῖ καὶ τῶν πολεμίων οὐκ ἐνδιδόντων. ὅλως γὰρ αἰτιῶνται Παρμενίωνα κατ' ἐκείνην τὴν μάχην νωθρὸν γενέσθαι καὶ δύσεργον, εἴτε τοῦ γήρως ἤδη τι παραλύοντος τῆς τόλμης, εἴτε τὴν ἐξουσίαν καὶ τὸν ὄγκον, ὡς Καλλιस्थένης φησί, τῆς Ἀλεξάνδρου δυνάμεως βαρυνόμενον καὶ προσφθονοῦντα. τότε δ' οὖν ὁ βασιλεὺς ἀνιαθεὶς τῆ μεταπέμψει, τοῖς μὲν στρατιώταις οὐκ ἔφρασε τὸ ἀληθές, ἀλλ' ὡς ἄδην ἔχων

795 τοῦ φονεύειν, καὶ σκότους ὄντος, ἀνάκλησεν ἐσήμανεν· ἐλαύνων δὲ πρὸς τὸ κινδυνεῦον μέρος, ἤκουσε καθ' ὁδὸν ἠτιῆσθαι παντάπασιν καὶ φεύγειν τοὺς πολεμίους. [Alexander.01.034] Τοῦτο τῆς μάχης ἐκείνης λαβούσης τὸ πέρασ, ἢ μὲν ἀρχὴ παντάπασιν ἢ Περσῶν ἐδόκει καταλελύσθαι, βασιλεὺς δὲ τῆς Ἀσίας Ἀλέξανδρος ἀνηγορευμένος, ἔθυσε τοῖς θεοῖς μεγαλοπρεπῶς, καὶ τοῖς φίλοις ἐδωρεῖτο πλοῦτους καὶ οἴκους καὶ ἡγεμονίας.

800 φιλοτιμούμενος δὲ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ἔγραψε τὰς τυραννίδας πάσας καταλυθῆναι καὶ πολιτεῦειν αὐτονόμους, ἰδίᾳ δὲ Πλαταιεῦσι τὴν πόλιν ἀνοικοδομεῖν, ὅτι τὴν χώραν οἱ πατέρες αὐτῶν ἐναγωνίασθαι τοῖς Ἕλλησιν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας παρέσχον. ἐπεμψε δὲ καὶ Κροτωνιάταις εἰς Ἰταλίαν μέρος τῶν λαφύρων, τὴν Φαύλλου τοῦ ἀθλητοῦ τιμῶν προθυμίαν καὶ ἀρετὴν, ὅς περὶ τὰ Μηδικά, τῶν ἄλλων Ἰταλιωτῶν ἀπεγνωκότων τοὺς Ἕλληνας,

805 ἰδιόστολον ἔχων ναῦν ἐπλευσεν εἰς Σαλαμίνα, τοῦ κινδύνου συμμεθέξων. οὕτω τις εὐμενῆς ἦν πρὸς ἅπασαν ἀρετὴν καὶ καλῶν ἔργων φύλαξ καὶ οἰκέτιος. [Alexander.01.035] Ἐπιῶν δὲ τὴν Βαβυλωνίαν, ἅπασαν εὐθύς ἐπ' αὐτῷ γενομένην, ἐθαύμασε μάλιστα τό τε χάσμα τοῦ πυρὸς ἐν Ἐκβατάνοις, ὡσπερ ἐκ πηγῆς συνεχῶς ἀναφερομένου, καὶ τὸ ρεῦμα τοῦ νάφθα, λιμνάζοντος διὰ τὸ πλῆθος οὐ πόρω τοῦ χάσματος· ὅς τ' ἄλλα μὲν

810 ἀσφάλτῳ προσέοικεν, οὕτω δ' εὐπαθῆς πρὸς τὸ πῦρ ἐστίν, ὥστε πρὶν ἢ θιγεῖν τὴν φλόγα δι' αὐτῆς τῆς περὶ τὸ φῶς ἐξαπτόμενος αὐγῆς τὸν μεταξύ πολλάκις ἀέρα συνεκκαίειν. ἐπιδεικνύμενοι δὲ τὴν φύσιν αὐτοῦ καὶ δύναμιν οἱ βάρβαροι τὸν ἄγοντα πρὸς τὴν

815 κατάλυσιν τοῦ βασιλέως στενωπὸν ἐλαφρῶς τῷ φαρμάκῳ κατεψέκασαν· εἴτα στάντες ἐπ' ἄκρῳ τοῦς λαμπτήρας τοῖς βεβρεγμένοις προσέθηκον· ἤδη γὰρ συνεσκόταζε. τῶν δὲ πρώτων εὐθύς ἀψαμένων, οὐκ ἔσχεν ἢ ἐπινομή χρόνον αἰσθητόν, ἀλλ' ἄμα νοήματι διῖκτο πρὸς θάτερον πέρασ, καὶ πῦρ ἐγεγόνει συνεχῆς ὁ στενωπός. Ἦν δὲ τις Ἀθηνοφάνης Ἀθηναῖος τῶν περὶ

820 ἀλειμμα καὶ λουτρὸν εἰωθῶτων τὸ σῶμα θεραπεύειν τοῦ βασιλέως καὶ τὴν διάνοιαν ἐμμελῶς ἀπάγειν ἐπὶ τὸ ῥάθυμον. οὗτος ἐν τῷ λουτρῶνι τότε παιδαρίου τῷ Ἀλεξάνδρῳ παρεστῶτος εὐτελοῦς σφόδρα καὶ γελοίου τὴν ὄψιν, ἄδοντος δὲ χαριέντως, Στέφανος ἐκαλεῖτο, "βούλει" φησὶν "ὦ βασιλεῦ διαπείραν ἐν Στεφάνῳ τοῦ φαρμάκου λάβωμεν; ἂν γὰρ ἄψεται τούτου καὶ μὴ κατασβεσθῆ, παντάπασιν ἂν φαίην ἄμαχον καὶ δεινὴν αὐτοῦ τὴν δύναμιν εἶναι". προθύμως δὲ πῶς καὶ τοῦ παιδαρίου διδόντος ἑαυτὸν πρὸς τὴν πεῖραν, ἅμα τῷ περιλαεῖψαι καὶ θιγεῖν ἐξήνθησε φλόγα τοσαύτην τὸ σῶμα καὶ πυρὶ κατεσχέθη τὸ πᾶν, ὥστε τὸν Ἀλέξανδρον εἰς πᾶν ἀπορίας καὶ δέους ἐλθεῖν. εἰ δὲ μὴ κατὰ τύχην πολλοὶ παρήσαν ἀγγεῖα πρὸς τὸ λουτρὸν ὕδατος διὰ χειρῶν ἔχοντες, οὐκ ἂν ἐφθασεν ἡ βοήθεια τὴν ἐπινομήν. ἀλλὰ καὶ τότε μόγις κατέσβεσαν τὸ σῶμα τοῦ παιδὸς δι' ὅλου πῦρ γενόμενον, καὶ μετὰ ταῦτα χαλεπῶς ἔσχεν. Εἰκότως οὖν ἐνίοι τὸν μῦθον ἀνασφάζοντες πρὸς τὴν ἀλήθειαν, τοῦτο φασὶν εἶναι τὸ τῆς Μηδείας φάρμακον, ᾧ τὸν τραγωδοῦμενον στέφανον καὶ τὸν πέπλον ἔχρισεν. οὐ γὰρ ἐξ αὐτῶν ἐκείνων οὐδ' ἀπ' αὐτομάτου λάμψαι τὸ πῦρ, ἀλλὰ φλογὸς ἐγγύθεν παρατεθείσης ὀξεῖαν ὀλκὴν καὶ συναφὴν ἄδηλον αἰσθήσει γενέσθαι. τὰς γὰρ ἀκτῖνας καὶ τὰ ρεύματα τοῦ πυρὸς ἀπῶθεν ἐπερχόμενα, τοῖς μὲν ἄλλοις σώμασι φῶς καὶ θερμότητα προσβάλλειν μόνον, ἐν δὲ τοῖς ξηρότητα πνευματικὴν ἢ νοτίδα λιπαρὰν καὶ διαρκῆ κεκτημένοις ἀθροιζόμενα καὶ πυριγονοῦντα μεταβάλλειν ὀξέως τὴν ὕλην.

835 παρεῖχε δ' ἀπορίαν ἡ γένεσις – – – εἴτε μᾶλλον ὑπέκκαυμα τῆς φλογὸς ὑπορρεῖ τὸ ὑγρὸν ἐκ τῆς γῆς, φύσιν λιπαρὰν καὶ πυριγόνον ἐχούσης. καὶ γὰρ ἐστὶν ἡ Βαβυλωνία σφόδρα πυρώδης, ὥστε τὰς μὲν κριθὰς χαμόθεν ἐκπηδᾶν καὶ ἀποπάλλεσθαι πολλάκις, οἶον ὑπὸ φλεγμονῆς τῶν τόπων σφυγμοῦς ἐχόντων, τοὺς δ' ἀνθρώπους ἐν τοῖς καύμασιν ἐπ' ἀσκῶν πεπληρωμένων ὕδατος καθεύδειν. Ἀρπαλὸς δὲ τῆς χώρας ἀπολειφθεὶς ἐπιμελητῆς, καὶ φιλοκαλῶν Ἑλληνικαῖς φυτεῖαις διακοσμήσαι τὰ βασίλεια καὶ τοὺς περιπάτους, τῶν μὲν ἄλλων ἐκράτησε, τὸν δὲ κιττὸν οὐκ ἔστεξεν ἡ γῆ μόνον, ἀλλ' ἀεὶ διέφθειρεν οὐ φέροντα τὴν κρᾶσιν· ἡ μὲν γὰρ πυρώδης, ὁ δὲ φιλόψυχρος. τῶν μὲν οὖν τοιούτων παρεκβάσεων, ἂν μέτρον ἔχωσιν, ἦττον ἴσως οἱ δύσκολοι κατηγορήσουσιν.

845 [Alexander.01.036] Ἀλέξανδρος δὲ Σούσων κυριεύσας, παρέλαβεν ἐν τοῖς βασιλείοις τετρακισμῦρια τάλαντα νομίματος, τὴν δ' ἄλλην κατασκευὴν καὶ πολυτέλειαν ἀδιήγητον. ὅπου φασὶ καὶ πορφύρας Ἑρμιονικῆς εὐρεθῆναι τάλαντα πεντακισχίλια, συγκεκριμένης μὲν ἐξ ἐτῶν δέκα δεόντων διακοσίων, πρόσφατον δὲ τὸ ἀνθος ἐτι καὶ νεαρὸν φυλατιούσης. αἴτιον δὲ τούτου φασὶν εἶναι τὸ τὴν βαφὴν διὰ μέλιτος γίνεσθαι τῶν ἀλουργῶν, δι' ἐλαίου δὲ λευκοῦ τῶν λευκῶν· καὶ γὰρ τούτων τὸν ἴσον χρόνον ἐχόντων τὴν λαμπρότητα καθαρὰν καὶ στίλβουσαν ὀρᾶσθαι. Δίνων δὲ φησὶ καὶ ὕδωρ ἀπὸ τε τοῦ Νείλου καὶ τοῦ Ἰστρου μετὰ τῶν ἄλλων μεταπεμπομένους εἰς τὴν γάζαν ἀποτίθεσθαι τοὺς βασιλεῖς, οἶον ἐκβεβαιουμένους τὸ μέγεθος τῆς ἀρχῆς καὶ τὸ κυριεῦειν ἀπάντων.

850 [Alexander.01.037] Τῆς δὲ Περσίδος οὐσης διὰ τραχύτητα δυσεμβόλου καὶ φυλατιτομένης ὑπὸ τῶν γενναιοτάτων Περσῶν (Δαρεῖος μὲν γὰρ ἐπεφεύγει), γίνεταί τινος περιόδου κύκλον ἐχούσης οὐ πολὺν ἡγεμῶν αὐτῷ δίγλωσσος ἀνθρώπος, ἐκ πατρὸς Λυκίου, μητρὸς δὲ Περσίδος γεγονῶς· ὁ φασὶν ἐτι παιδὸς ὄντος Ἀλεξάνδρου τὴν Πυθίαν προειπεῖν, ὡς Λύκιος ἐστὶν καθηγεμῶν Ἀλεξάνδρῳ τῆς ἐπὶ Πέρσας πορείας****. φόνον μὲν οὖν ἐνταῦθα πολὺν τῶν ἀλισκομένων γενέσθαι συνέπεσε· γράφει γὰρ αὐτός, ὡς νομίζων αὐτῷ τοῦτο λυσιτελεῖν, ἐκέλευεν ἀποσφάττεσθαι τοὺς ἀνθρώπους· νομίματος δ' εὐρεῖν πλῆθος ὅσον ἐν Σούσοις, τὴν δ' ἄλλην κατασκευὴν καὶ τὸν πλοῦτον ἐκκομισθῆναί φασὶ μυρίοις ὀρικοῖς ζεύγεσι καὶ πεντακισχιλῖαις καμήλοις.

855 Ἐέρξου δ' ἀνδριάντα μέγαν θεασάμενος ὑπὸ πλήθους τῶν ὠθουμένων εἰς τὰ βασίλεια πλημμελῶς ἀνατετραμμένον, ἐπέστη, καὶ καθάπερ ἔμψυχον προσαγορεύσας "πότερόν σε" εἶπε "διὰ τὴν ἐπὶ τοὺς Ἑλληνας στρατεῖαν κείμενον παρέλθωμεν, ἢ διὰ τὴν ἄλλην μεγαλοφροσύνην καὶ ἀρετὴν ἐγεῖρωμεν;" τέλος δὲ πολὺν χρόνον πρὸς ἑαυτῷ γενόμενος καὶ σιωπήσας, παρήλαθε. βουλόμενος δὲ τοὺς στρατιώτας ἀναλαβεῖν (καὶ γὰρ ἦν χειμῶνος ὥρα), τέσσαρας μῆνας αὐτόθι διήγαγε. λέγεται δὲ καθίσαντος αὐτοῦ τὸ πρῶτον ὑπὸ τὸν χρυσοῦν οὐρανίσκον ἐν τῷ βασιλικῷ θρόνῳ, τὸν Κορίνθιον Δημάρατον, εὖνουν ὄντ' ἀνδρα καὶ πατρῶον φίλον Ἀλεξάνδρου, πρεσβυτικῶς ἐπιδακρῦσαι καὶ εἰπεῖν, ὡς μεγάλης ἡδονῆς ἔστεροῖντο τῶν Ἑλλήνων οἱ τεθνηκότες πρὶν ἰδεῖν Ἀλέξανδρον ἐν τῷ Δαρεῖου θρόνῳ καθήμενον.

870 [Alexander.01.038] Ἐκ τούτου μέλλων ἐξελαύνειν ἐπὶ Δαρεῖον, ἔτυχε μὲν εἰς μέθην τινὰ καὶ παιδιὰν τοῖς ἐταίροις ἑαυτὸν δεδωκῶς, ὥστε καὶ γυναῖα συμπίνειν, ἐπὶ κῶμον ἤκοντα πρὸς τοὺς ἔραστὰς. ἐν δὲ τούτοις εὐδοκιμοῦσα μάλιστα θαῖς ἡ Πτολεμαίου τοῦ βασιλεύσαντος ὕστερον ἐταίρα, γένος Ἀττικῆ, τὰ μὲν ἐμμελῶς ἐπαινοῦσα, τὰ δὲ παίζουσα πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, ἅμα τῇ μέθῃ λόγον εἶπεῖν προήχθη, τῷ μὲν τῆς πατρίδος ἦθει πρέποντα, μείζονα δ' ἢ καθ' αὐτήν.

875 ἔφη γὰρ, ὧν πεπόνθηκε πεπλανημένη τὴν Ἀσίαν, ἀπολαμβάνειν χάριν ἐκείνης τῆς ἡμέρας, ἐντρυφῶσα τοῖς ὑπερηφάνοις Περσῶν βασιλείοις· ἐτι δ' ἂν ἦδιον ὑποπρῆσαι κωμάσασα τὸν Ἐέρξου τοῦ κατακαύσαντος τὰς Ἀθήνας οἶκον, αὐτῇ τὸ πῦρ ἄψασα τοῦ βασιλέως ὀρῶντος, ὡς ἂν λόγος ἔχη πρὸς ἀνθρώπους, ὅτι τῶν ναυμάχων καὶ πεζομάχων ἐκείνων στρατηγῶν τὰ μετ' Ἀλεξάνδρου γυναῖα μείζονα δίκην ἐπέθηκε Πέρσαις ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος. ἅμα δὲ τῷ λόγῳ τούτῳ κρότου καὶ θορύβου γενομένου καὶ παρακελεύσεως τῶν ἐταίρων καὶ φιλοτιμίας, ἐπισπασθεὶς ὁ βασιλεὺς καὶ ἀναπηδήσας ἔχων στέφανον καὶ λαμπάδα προῆγεν· οἱ δ' ἐπόμενοι κῶμῳ καὶ βοῇ περιστάντο τὰ βασίλεια, καὶ τῶν ἄλλων Μακεδόνων οἱ πυνθανόμενοι συνέτρεχον μετὰ λαμπάδων χαίροντες. ἤλπιζον γὰρ ὅτι τοῖς οἴκοι προσέχοντός ἐστι τὸν νοῦν καὶ μὴ μέλλοντος ἐν βαρβάρους

- 885 οἰκεῖν τὸ πιμπράναι τὰ βασίλεια καὶ διαφθεῖρειν. οἱ μὲν οὕτω ταῦτα γενέσθαι φασίν, οἱ δ' ἀπὸ γνώμης· ὅτι δ' οὖν μετενόησε ταχὺ καὶ κατασβέσαι προσέταξεν, ὁμολογεῖται. [Alexander.01.039] Φύσει δ' ὦν μεγαλοδωρότατος, ἔτι μᾶλλον ἐπέδωκεν εἰς τοῦτο τῶν πραγμάτων αὐξομένων· καὶ προσῆν ἢ φιλοφροσύνη, μεθ' ἧς μόνης ὡς ἀληθῶς οἱ διδόντες χαρίζονται. μνησθήσομαι δ' ὀλίγων. Ἀρίστων ὁ τῶν Παιόνων ἠγούμενος, ἀποκτείνας
- 890 πολέμιον ἄνδρα καὶ τὴν κεφαλὴν ἐπιδειξάμενος αὐτῷ, "τοῦτ'" εἶπεν "ᾧ βασιλεῦ παρ' ἡμῖν ἐκπώματος χρυσοῦ τιμᾶται τὸ δῶρον". ὁ δ' Ἀλέξανδρος γελάσας "κενοῦ γ'" εἶπεν, "ἐγὼ δέ σοι μεστὸν ἀκράτου προπίομαι". τῶν δὲ πολλῶν τις Μακεδόνων ἠλαυνεν ἡμίονον, βασιλικὸν χρυσίον κομίζοντα· κάμνοντος δὲ τοῦ κτήνους, αὐτὸς ἀράμενος ἐκόμιζε τὸ φορτίον. ἰδὼν οὖν ὁ βασιλεὺς θλιβόμενον αὐτὸν σφόδρα καὶ πυθόμενος τὸ πρᾶγμα, μέλλοντος
- 895 κατατίθεσθαι, "μὴ κάμης" εἶπεν, "ἀλλὰ πρόσθε ἔτι τὴν λοιπὴν ὁδὸν ἐπὶ τὴν σκηνὴν, ἐαυτῷ τοῦτο κομίσας". ὅλως δ' ἤχθετο τοῖς μὴ λαμβάνουσι μᾶλλον ἢ τοῖς αἰτούσι. καὶ Φωκίῳ μὲν ἔγραψεν ἐπιστολὴν, ὡς οὐ χρησόμενος αὐτῷ φίλῳ τὸ λοιπόν, εἰ διωθοῖτο τὰς χάριτας. Σεραπίῳ δὲ τῶν ἀπὸ σφαίρας τινὶ νεανίσκῳ οὐδὲν ἐδίδου διὰ τὸ μηδὲν αἰτεῖν. ὡς οὖν εἰς τὸ σφαιρίζειν παραγενόμενος ὁ Σεραπίων ἄλλοις ἔβαλλε τὴν σφαῖραν,
- 900 εἰπόντος δὲ τοῦ βασιλέως "έμοι δ' οὐ δίδως;" "οὐ γὰρ αἰτεῖς" εἶπε, τούτῳ μὲν δὴ γελάσας πολλὰ δέδωκε. Πρωτέα δὲ τινι τῶν περὶ σκώμματα καὶ πότον οὐκ ἀμούσων ἐδοξε δι' ὀργῆς γεγονέναι· τῶν δὲ φίλων δεομένων κάκεινου δακρύοντος, ἔφη διαλλάττεσθαι· κάκεινος "οὐκοῦν" εἶπεν "ᾧ βασιλεῦ δός τί μοι πιστὸν πρῶτον". ἐκέλευσεν οὖν αὐτῷ πέντε τάλαντα δοθῆναι. περὶ δὲ τῶν τοῖς φίλοις καὶ τοῖς σωματοφύλαξι νεμομένων
- 905 πλοῦτων, ἠλίκον εἶχον ὄγκον, ἐμφαίνει δι' ἐπιστολῆς Ὀλυμπιάς, ἣν ἔγραψε πρὸς αὐτόν. "ἄλλως" φησὶν "εὖ ποιεῖ τοὺς φίλους καὶ ἐνδόξους ἔχε· νῦν δ' ἰσοβασιλέας πάντας ποιεῖς, καὶ πολυφιλίας παρασκευάζεις αὐτοῖς, ἐαυτὸν δ' ἐρημοῖς". πολλάκις δὲ τοιαῦτα τῆς Ὀλυμπιάδος γραφούσης, ἐφύλαττεν ἀπόρρητα τὰ γράμματα, πλὴν ἅπαξ Ἡφαιστίωνος ὡσπερ εἰώθει λυθεῖσαν ἐπιστολὴν αὐτῷ συναναγινώσκοντος, οὐκ ἐκώλυσεν, ἀλλὰ τὸν δακτύλιον
- 910 ἀφελόμενος τὸν αὐτοῦ, προσέθηκε τῷ ἐκείνου στόματι τὴν σφραγίδα. Μαζαίου δὲ τοῦ μεγίστου παρὰ Δαρείῳ γενομένου παιδὶ σατραπειᾶν ἔχοντι δευτέραν προσετίθει μείζονα. παραιτούμενος δ' ἐκείνος εἶπεν· "ᾧ βασιλεῦ, τότε μὲν ἦν εἷς Δαρείος, νῦν δὲ σὺ πολλοὺς πεποίηκας Ἀλεξάνδρους". Παρμενίῳ μὲν οὖν τὸν Βαγῶον ἐδωκεν οἶκον, ἐν ᾧ λέγεται τῶν περιεσῶν ἱματισμὸν χιλίων ταλάντων εὐρεθῆναι. πρὸς δ' Ἀντίπατρον ἔγραψε κελεύων ἔχειν φύλακας τοῦ σώματος ὡς ἐπιβουλευόμενον. τῇ δὲ μητρὶ πολλὰ μὲν ἐδωρεῖτο καὶ κατέπεμπε, οὐκ εἶα δὲ πολυπραγμονεῖν οὐδὲ παραστρατηγεῖν· ἐγκαλοῦσης δὲ πρᾶως ἔφερε τὴν χαλεπότητα. πλὴν ἅπαξ ποτ' Ἀντιπάτρου μακρὰν κατ' αὐτῆς γράψαντος ἐπιστολὴν, ἀναγνοὺς ἀγνοεῖν εἶπεν Ἀντίπατρον, ὅτι μυρίας ἐπιστολάς ἐν δάκρυον ἀπαλείφει μητρός.
- 920 [Alexander.01.040] Ἐπεὶ δὲ τοὺς περὶ αὐτὸν ἑώρα παντάπασιν ἐκτετρυφηκότας καὶ φορτικοὺς ταῖς διαίταις καὶ πολυτελείαις ὄντας, ὡσθ' Ἄγνωννα μὲν τὸν Τήϊον ἀργυροῦς ἐν ταῖς κρηπίσιν ἤλους φορεῖν, Λεοννάτῳ δὲ πολλαῖς καμήλοις ἀπ' Αἰγύπτου κόνιν εἰς τὰ γυμνάσια παρακομίζεσθαι, φιλότῳ δὲ πρὸς θήρας σταδίῳν ἑκατὸν αὐλαίας † γεγονέναι, μύρῳ δὲ χρωμένους ἰέναι πρὸς ἀλειμμα καὶ λουτρὸν ὄσῳ πρότερον οὐδ' ἐλαίῳ, τρίπτας δὲ
- 925 καὶ κατευναστὰς περιανομένους, ἐπέτιμησε πρᾶως καὶ φιλοσόφως, θαυμάζειν φάμενος, εἰ τοσοῦτους ἠγώνισμένοι καὶ τηλικούτους ἀγῶνας, οὐ μνημονεύουσιν ὅτι τῶν καταπονηθέντων οἱ καταπονήσαντες ἡδῖον καθεύδουσιν, οὐδ' ὀρῶσι τοῖς Περσῶν βίοις τοὺς ἐαυτῶν παραβάλλοντες, ὅτι δουλικώτατον μὲν ἐστὶ τὸ τρυφᾶν, βασιλικώτατον δὲ τὸ πονεῖν. "καίτοι πῶς ἂν τις" ἔφη "δι' ἐαυτοῦ θεραπεύσειεν ἵππον ἢ λόγῃην ἀσκήσειεν ἢ κρᾶνος, ἀπειθικῶς τοῦ φιλιτάτου σώματος ἀπτεσθαι τὰς χεῖρας;" "οὐκ ἴστ'" εἶπεν "ὅτι τοῦ κρατεῖν πέρως ἡμῖν ἐστὶ τὸ μὴ ταῦτα ποιεῖν τοῖς κεκρατημένοις;" ἐπέτεινεν οὖν ἔτι μᾶλλον αὐτὸς ἐαυτόν, ἐν ταῖς στρατείαις καὶ τοῖς κυνηγεσίῳς κακοπαθῶν καὶ παραβαλλόμενος, ὥστε καὶ Λάκωνα πρεσβευτήν, παραγενόμενον αὐτῷ λέοντα καταβάλλοντι μέγαν, εἶπεῖν· "καλῶς γ' Ἀλέξανδρε πρὸς τὸν λέοντα ἠγώνισαι περὶ τὰς βασιλείας".
- 935 τοῦτο τὸ κυνήγιον Κρατερὸς εἰς Δελφοὺς ἀνέθηκεν, εἰκόνας χαλκᾶς ποιησάμενος τοῦ λέοντος καὶ τῶν κυνῶν, καὶ τοῦ βασιλέως τῷ λέοντι συνεστῶτος, καὶ αὐτοῦ προσβοηθοῦντος, ὃν τὰ μὲν Λύσιππος ἐπλασε, τὰ δὲ Λεωχάρης. [Alexander.01.041] Ἀλέξανδρος μὲν οὖν ἐαυτὸν ἀσκῶν ἅμα καὶ τοὺς ἄλλους παροξύνων πρὸς ἀρετὴν ἐκινδύνευεν· οἱ δὲ φίλοι διὰ πλοῦτον καὶ ὄγκον ἤδη τρυφᾶν βουλόμενοι καὶ
- 940 σχολάζειν, ἐβαρύνοντο τὰς πλάνας καὶ τὰς στρατείας, καὶ κατὰ μικρὸν οὕτω προῆλθον εἰς τὸ βλασφημεῖν καὶ κακῶς λέγειν αὐτόν. ὁ δὲ καὶ πάνυ πρᾶως ἐν ἀρχῇ πρὸς ταῦτα διέκειτο, φάσκων βασιλικὸν εἶναι τὸ κακῶς ἀκούειν εὖ ποιοῦντα. καίτοι τὰ μὲν μικρότατα τῶν γενομένων τοῖς συνήθεσι παρ' αὐτοῦ σημεία μεγάλης ὑπῆρχεν εὐνοίας καὶ τιμῆς· ὃν ὀλίγα παραθήσομαι. Πευκέστα μὲν ἔγραψε μεμφόμενος, ὅτι δηχθεὶς ὑπ' ἄρκτου
- 945 τοῖς μὲν ἄλλοις ἔγραψεν, αὐτῷ δ' οὐκ ἐδήλωσεν. "ἀλλὰ νῦν γε" φησὶ "γράψον τε πῶς ἔχεις, καὶ μὴ τινές σε τῶν συγκυνηγετούντων ἐγκατέλιπον, ἵνα δίκην δῶσι". τοῖς δὲ περὶ Ἡφαιστίωνα διὰ πράξεις τινὰς ἀποῦσιν ἔγραψεν, ὅτι παιζόντων αὐτῶν πρὸς ἰχνεύμονα τῷ Περδίκθου δορατῷ περιπεσῶν Κρατερὸς τοὺς μηροὺς ἐτρώθη. Πευκέστα δὲ σωθέντος ἐκ τίνος ἀσθενείας, ἔγραψε πρὸς Ἀλέξιππον τὸν ἱατρὸν εὐχαριστῶν. Κρατεροῦ δὲ νοσοῦντος ὄψιν ἰδὼν καθ' ὕπνον, αὐτὸς τέ τινας θυσίας ἔθυσεν ὑπὲρ αὐτοῦ, κάκεινον {θῦσαι} ἐκέλευσεν. ἔγραψε δὲ καὶ Πausανίᾳ τῷ ἱατρῷ βουλομένῳ τὸν Κρατερὸν ἐλλεβορίσαι, τὰ μὲν ἀγωνιῶν, τὰ δὲ παραινῶν ὅπως χρήσεται τῇ φαρμακείᾳ. τοὺς δὲ πρώτους τὴν Ἀρπάλου φυγὴν

- καὶ ἀπόδρασιν ἀπαγγείλαντας ἔδθησεν, Ἐφιάλτην καὶ Κίσσον, ὡς καταψευδομένους τοῦ
 955 ἀνδρός. ἐπεὶ δέ, τοὺς ἀσθενοῦντας αὐτοῦ καὶ γέροντας εἰς οἶκον ἀποστέλλοντος,
 Εὐρύλοχος Αἰγαῖος ἐνέγραψεν ἑαυτὸν εἰς τοὺς νοσοῦντας, εἶτα φωραθεὶς ἔχων οὐδὲν
 κακόν, ὠμολόγησε Τελεσίππας ἔρᾶν καὶ συνεπακολουθεῖν ἐπὶ θάλασσαν ἀπιούσης ἐκείνης,
 ἠρώτησε τίνων ἀνθρώπων ἐστὶ τὸ γύναιον. ἀκούσας δ' ὅτι τῶν ἐλευθέρων ἑταίρων "ἡμᾶς
 μὲν" εἶπεν "ὦ Εὐρύλοχε συνερῶντας ἔχεις· ὄρα δ' ὅπως πείθωμεν ἢ λόγοις ἢ δώροις τὴν
 960 Τελεσίππαν, ἐπειδήπερ ἐξ ἐλευθέρων ἐστὶ".
 [Alexander.01.042] Θαυμάσαι δ' αὐτὸν ἐστίν, ὅτι καὶ μέχρι τοιούτων ἐπιστολῶν τοῖς
 φίλοις ἐσχόλαζεν· οἷα γράφει παῖδα Σελεύκου εἰς Κιλικίαν ἀποδεδρακότα κελεύων
 ἀναζητῆσαι, καὶ Πευκέστιαν ἐπαίνων ὅτι Νίκωνα Κρατεροῦ δοῦλον συνέλαβε, καὶ Μεγαβύζω
 περὶ τοῦ θεράποντος τοῦ ἐν τῷ ἱερῷ καθεζομένου, κελεύων αὐτὸν ἀν δύνηται συλλαβεῖν
 965 ἐξω τοῦ ἱεροῦ προκαλεσάμενον, ἐν δὲ τῷ ἱερῷ μὴ προσάπτεσθαι. λέγεται δὲ καὶ τὰς δίκας
 διακρίνων ἐν ἀρχῇ τὰς θανατικὰς τὴν χειρὰ τῶν ὄτων τῷ ἑτέρῳ προστιθέναι τῷ κατηγοροῦ
 λέγοντος, ὅπως τῷ κινδυνεύοντι καθαρὸν φυλάττηται καὶ ἀδιάβλητον. ἀλλ' ὕστερόν γ'
 αὐτὸν ἐξετράχυναν αἱ πολλαὶ διαβολαί, διὰ τῶν ἀληθῶν πάροδον καὶ πίστιν ἐπὶ τὰ ψευδῆ
 λαβοῦσαι, καὶ μάλιστα κακῶς ἀκούων ἐξίστατο τοῦ φρονεῖν, καὶ χαλεπὸς ἦν καὶ
 970 ἀπαραίτητος, ἅτε δὴ τὴν δόξαν ἀντὶ τοῦ ζῆν καὶ τῆς βασιλείας ἠγαπηκῶς. Τότε δ'
 ἐξήλαυνεν ἐπὶ Δαρεῖον, ὡς πάλιν μαχοῦμενος· ἀκούσας δὲ τὴν ὑπὸ Βήσσου γενομένην αὐτοῦ
 σύλληψιν, ἀπέλυσε τοὺς Θεσσαλοὺς οἰκάδε, δισχίλια τάλαντα δωρεὰν ἐπιμετρήσας ταῖς
 μισθοφοραῖς. πρὸς δὲ τὴν δίωξιν, ἀργαλέαν καὶ μακρὰν γινομένην (ἐνδεκα γὰρ ἡμέραις
 975 ἵππάσατο τρισχιλίους καὶ τριακοσίους σταδίους), ἀπηγόρευσαν μὲν οἱ πλείστοι, καὶ
 μάλιστα κατὰ τὴν ἀνυδρον. ἐνθα δὴ Μακεδόνες ἀπήντησαν αὐτῷ τινες ὕδωρ ἐν ἄσκοις ἐφ'
 ἡμιόνων κομίζοντες ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ, καὶ θεασάμενοι τὸν Ἀλέξανδρον ἤδη μεσημβρίας
 οὔσης κακῶς ὑπὸ δίψους ἔχοντα, ταχὺ πλησάμενοι κράνος προσήνεγκαν. πυθομένου δ' αὐτοῦ
 τίσι κομίζοιεν, "υἱοῖς" ἔφασαν "ἰδίοις· ἀλλὰ σοῦ ζῶντος ἑτέρους ποιησόμεθα, κἂν
 980 ἐκείνους ἀπολέσωμεν". ταῦτ' ἀκούσας, ἔλαβεν εἰς τὰς χεῖρας τὸ κράνος· περιβλέψας δὲ
 καὶ θεασάμενος τοὺς περὶ αὐτὸν ἵππεῖς ἀπαντας ἐγκεκλικότας ταῖς κεφαλαῖς καὶ πρὸς
 αὐτὸν ἀποβλέποντας, ἀπέδωκεν οὐ πιῶν, ἀλλ' ἐπαίνεσας τοὺς ἀνθρώπους "ἂν γὰρ αὐτὸς"
 ἔφη "πίω μόνος, ἀθυμήσουσιν οὗτοι". θεασάμενοι δὲ τὴν ἐγκράτειαν αὐτοῦ καὶ
 985 μεγαλοψυχίαν οἱ ἵππεῖς ἀγειν ἀνέκραγον θαρροῦντα καὶ τοὺς ἵππους ἐμάστιζον· οὔτε γὰρ
 κάμνουν οὔτε διψᾶν οὔθ' ὄλωσ θνητοὺς εἶναι νομίζειν αὐτούς, ἕως ἂν ἔχωσι βασιλέα
 τοιοῦτον.
 [Alexander.01.043] Ἡ μὲν οὖν προθυμία πάντων ἦν ὁμοία, μόνους δὲ φασιν ἐξήκοντα
 συνεισπεσεῖν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων. ἐνθα δὴ πολὺν μὲν ἄργυρον καὶ χρυσὸν
 990 ἔρριμμένον ὑπερβαίνοντες, πολλὰς δὲ παίδων καὶ γυναικῶν ἀρμαμάξας ἠνιόχων ἐρήμους
 διαφορομένας παρερχόμενοι, τοὺς πρῶτους ἐδίωκον, ὡς ἐν ἐκείνοις Δαρεῖον ὄντα. μόλις
 δ' εὐρίσκειται πολλῶν ἀκοντισμάτων κατάπλεως τὸ σῶμα κείμενος ἐν ἀρμαμάξῃ, μικρὸν
 ἀπολείπων τοῦ τελευτᾶν· ὅμως δὲ καὶ πιεῖν ἤτησε, καὶ πιῶν ὕδωρ ψυχρόν, εἶπε πρὸς τὸν
 995 δόντα Πολύστρατον· "ὦ ἄνθρωπε, τοῦτό μοι πέρας γέγονε δυστυχίας ἀπάσης, εὖ παθεῖν
 ἀμείψασθαι μὴ δυνάμενον· ἀλλ' Ἀλέξανδρος ἀποδώσει σοὶ τὴν χάριν, Ἀλεξάνδρω δ' οἱ θεοὶ
 τῆς εἰς μητέρα καὶ γυναῖκα καὶ παῖδας τοὺς ἐμοὺς ἐπιεικείας, ᾧ ταύτην δίδωμι τὴν
 δεξιὰν διὰ σοῦ". ταῦτ' εἰπὼν καὶ λαβόμενος τῆς τοῦ Πολυστράτου χειρός, ἐξέλιπεν.
 1000 Ἀλέξανδρος δ' ὡς ἐπήλθεν, ἀλγῶν τε τῷ πάθει φανερὸς ἦν, καὶ τὴν ἑαυτοῦ χλαμύδα λύσας
 ἐπέβαλε τῷ σώματι καὶ περιέστειλε. καὶ Βῆσσον μὲν ὕστερον εὐρῶν διεσφενδόνησεν,
 ὀρθίων δένδρων εἰς ταῦτὸ καμφθέντων ἑκατέρῳ μέρος προσαρτήσας τοῦ σώματος, εἶτα
 μεθεὶς ἑκάτερον, ὡς ὠρητο ρύμη φερόμενος, τὸ προσῆκον αὐτῷ μέρος νείμασθαι. τότε δὲ
 τοῦ Δαρείου τὸ μὲν σῶμα κεκοσμημένον βασιλικῶς πρὸς τὴν μητέρ' ἀπέστειλε, τὸν δ'
 1005 ἀδελφὸν Εὐξάθρην εἰς τοὺς ἑταίρους ἀνέλαβεν.
 [Alexander.01.044] Αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς ἀκμαιοτάτης δυνάμεως εἰς Ὑρκανίαν κατέβαινε, καὶ
 πελάγους ἰδὼν κόλπον οὐκ ἐλάττονα μὲν τοῦ Πόντου φανέντα, γλυκύτερον δὲ τῆς ἄλλης
 θαλάττης, σαφὲς μὲν οὐδὲν ἔσχε πυθέσθαι περὶ αὐτοῦ, μάλιστα δ' εἶκασε τῆς Μαϊώτιδος
 1010 λίμνης ἀνακοπὴν εἶναι. καίτοι τοὺς γε φυσικοὺς ἀνδρας οὐκ ἔλαθε τάληθές, ἀλλὰ πολλοῖς
 ἔτεσιν ἐμπροσθεν τῆς Ἀλεξάνδρου στρατείας ἱστορήκασιν, ὅτι τεσσάρων κόλπων εἰσεχόντων
 ἀπὸ τῆς ἐξω θαλάσσης βορειότατος οὗτός ἐστι, τὸ Ὑρκάνιον πέλαγος καὶ Κάσπιον ὁμοῦ
 προσαγορευόμενον.
 [Alexander.01.045] Ἐντεῦθεν εἰς τὴν Παρθικὴν ἀναζεύξας καὶ σχολάζων, πρῶτον ἐνεδύσατο
 1015 τὴν βαρβαρικὴν στολὴν, εἶτε βουλόμενος αὐτὸν συνοικειοῦν τοῖς ἐπιχωρίοις νόμοις, ὡς
 μέγα πρὸς ἐξημέρωσιν ἀνθρώπων τὸ σύνθηρες καὶ ὁμόφυλον, εἶτ' ἀπόπειρά τις ὑφέιτο τῆς
 προσκυνήσεως αὐτῇ τοῖς Μακεδόσι, κατὰ μικρὸν ἀνασχέσθαι τὴν ἐκδιδάττησιν αὐτοῦ καὶ
 μεταβολὴν ἐθιζομένοις. οὐ μὴν τὴν γε Μηδικὴν ἐκείνην προσήκατο, παντάπασι βαρβαρικὴν
 καὶ ἀλλόκοτον οὔσαν, οὐδ' ἀναξυρίδας οὐδὲ κἀνδυν οὐδὲ τιάραν ἔλαβεν, ἀλλ' ἐν μέσῳ
 1020 τινὰ τῆς Περσικῆς καὶ τῆς Μηδικῆς μειζάμενος εὖ πως, ἀτυφοτέραν μὲν ἐκείνης, ταύτης
 δὲ σοβαρωτέραν οὔσαν. ἐχρήτο δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐντυγχάνων τοῖς βαρβάροις καὶ τοῖς
 ἑταίροις κατ' οἶκον, εἶτα τοῖς πολλοῖς οὕτως ἐξελαύνων καὶ χρηματίζων ἐωρᾶτο. καὶ
 λυπηρὸν μὲν ἦν τοῖς Μακεδόσι τὸ θέαμα, τὴν δ' ἄλλην αὐτοῦ θαυμάζοντες ἀρετὴν ᾤοντο
 δεῖν ἔνια τῶν πρὸς ἡδονὴν αὐτῷ καὶ δόξαν ἐπιχωρεῖν· ὅς γε πρὸς ἅπασιν τοῖς ἄλλοις
 1025 ἔναγχος τόξευμα μὲν εἰς τὴν κνήμην λαβῶν, ὑφ' οὗ τῆς κερκίδος τὸ ὀστέον ἀποθραυσθὲν
 ἐξέπεσε, λίθω δὲ πληγεὶς πάλιν εἰς τὸν τράχηλον, ὥστε καὶ ταῖς ὀψεσιν ἀχλὺν

- 1025 ὑποδραμεῖν παραμείνασαν οὐκ ὀλίγον χρόνον, ὁμῶς οὐκ ἐπαύετο χρώμενος ἑαυτῷ πρὸς τοὺς κινδύνους ἀφειδῶς, ἀλλὰ καὶ τὸν Ὀρεξάρτην διαβάς ποταμόν, ὃν αὐτὸς ᾤετο Τάναϊν εἶναι, καὶ τοὺς Σκύθας τρεψάμενος, ἐδίωξεν ἐπὶ σταδίους ἑκατόν, ἐνοχλούμενος ὑπὸ διαρροίας. [Alexander.01.046] Ἐνταῦθα δὲ πρὸς αὐτὸν ἀφικέσθαι τὴν Ἀμαζόνα οἱ πολλοὶ λέγουσιν, ὧν
- 1030 καὶ Κλείταρχός ἐστι καὶ Πολύκλειτος καὶ Ὀνησίκριτος καὶ Ἀντιγένης καὶ Ἴστρος. Ἀριστόβουλος δὲ καὶ Χάρης ὁ εἰσαγγελεύς, πρὸς δὲ τούτοις Ἐκαταῖος ὁ Ἐρετριεύς καὶ Πτολεμαῖος καὶ Ἀντικλείδης καὶ Φίλων ὁ Θηβαῖος καὶ Φίλιππος ὁ Θεαγγελεύς καὶ Φίλιππος ὁ Χαλκιδεύς καὶ Δουῖρις ὁ Σάμιος πλάσμα φασὶ γεγονέναι τοῦτο. καὶ μαρτυρεῖν αὐτοῖς ἔοικεν Ἀλέξανδρος· Ἀντιπάτρῳ γὰρ ἅπαντα γράφων ἀκριβῶς, τὸν μὲν Σκύθην φησὶν αὐτῷ
- 1035 διδόναι τὴν θυγατέρα πρὸς γάμον, Ἀμαζόνος δ' οὐ μνημονεύει. λέγεται δὲ πολλοῖς χρόνοις Ὀνησίκριτος ὕστερον ἤδη βασιλεύοντι Λυσιμάχῳ τῶν βιβλίων τὸ τέταρτον ἀναγινώσκειν, ἐν ᾧ γέγραπται περὶ τῆς Ἀμαζόνος· τὸν οὖν Λυσίμαχον ἄτρεμα μειδιάσαντα "καὶ ποῦ" φάναι "τότ' ἤμην ἐγώ;" ταῦτα μὲν οὖν ἂν τις οὐτ' ἀπιστῶν ἤτιον οὔτε πιστεύων μᾶλλον Ἀλέξανδρον θαυμάσειε.
- 1040 [Alexander.01.047] Φοβούμενος δὲ τοὺς Μακεδόνας μὴ εἰς τὰ ὑπόλοιπα τῆς στρατείας ἀπαγορεύσωσι, τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος εἶασε κατὰ χώραν, τοὺς δ' ἀρίστους ἔχων ἐν Ὑρκανίᾳ μεθ' ἑαυτοῦ, δισμυρίους πεζοὺς καὶ τρισχιλίους ἵππεῖς, πεῖραν προσέβαλε, λέγων ὡς νῦν μὲν αὐτοὺς † ἐνύπνιον τῶν βαρβάρων ὀρώντων, ἂν δὲ μόνον ταραξάντες τὴν Ἀσίαν ἀπίωσιν, ἐπιθησομένων εὐθύς ὡσπερ γυναιξίν. οὐ μὴν ἀλλ' ἀφιέναι γε τοὺς βουλομένους ἔφη, καὶ μαρτυράμενος ὅτι τὴν οἰκουμένην τοῖς Μακεδόσι κτώμενος ἐγκαταλέλειπται, **** μετὰ τῶν φίλων καὶ τῶν ἐθελόντων στρατεύειν. ταῦτα σχεδὸν αὐτοῖς ὀνόμασιν ἐν τῇ πρὸς Ἀντίπατρον ἐπιστολῇ γέγραπται, καὶ ὅτι ταῦτ' εἰπόντος αὐτοῦ πάντες ἐξέκραγον, ὅπου βούλεται τῆς οἰκουμένης ἄγειν. δεξαμένων δὲ τούτων τὴν πεῖραν, οὐκέτ' ἦν χαλεπὸν
- 1045 προσαχθῆναι τὸ πλῆθος, ἀλλὰ ῥαδίως ἐπηκολούθησεν. Οὕτω δὴ καὶ τὴν δίαιταν ἔτι μᾶλλον ὁμοίου τε τοῖς ἐπιχωρίοις ἑαυτόν, ἐκείνους τε προσῆγε τοῖς Μακεδονικοῖς ἔθεσιν, ἀνακράσει καὶ κοινωνίᾳ μᾶλλον δι' εὐνοίας καταστήσασθαι τὰ πράγματα νομίζων ἢ βίᾳ, μακρὰν ἀπαίροντος αὐτοῦ. διὸ καὶ τρισμυρίους παῖδας ἐπιλεξάμενος ἐκέλευσε γράμματά τε μανθάνειν Ἑλληνικὰ καὶ Μακεδονικοῖς ὄπλοις ἐντρέφεσθαι, πολλοὺς ἐπιστάτας καταστήσας, καὶ τὰ περὶ Ῥωξάνην ἔρωτι μὲν ἐπράχθη, καλὴν καὶ ὠραίαν ἐν τινι χορῷ παρὰ πότον
- 1050 ὀφθεισαν, ἔδοξε δ' οὐκ ἀνάρμοστα τοῖς ὑποκειμένοις εἶναι πράγμασιν. ἐθάρρῃσαν γὰρ οἱ βάρβαροι τῇ κοινωνίᾳ τοῦ γάμου, καὶ τὸν Ἀλέξανδρον ὑπερηγάπησαν, ὅτι σωφρονέστατος περὶ ταῦτα γεγονῶς οὐδ' ἦς μόνης ἠττήθη γυναικὸς ἄνευ νόμου θιγεῖν ὑπέμεινεν. Ἐπεὶ δὲ καὶ τῶν φίλων ἑώρα τῶν μεγίστων Ἡφαιστίωνα μὲν ἐπαινοῦντα καὶ συμμετακοσμούμενον αὐτῷ, Κρατερὸν δὲ τοῖς πατρίοις ἐμμένοντα, δι' ἐκείνου μὲν ἐχρημάτιζε τοῖς βαρβάροις,
- 1055 διὰ τούτου δὲ τοῖς Ἑλλήσι καὶ τοῖς Μακεδόσι· καὶ ὁλως τὸν μὲν ἐφίλει μάλιστα, τὸν δ' ἐτίμα, νομίζων καὶ λέγων αἰεὶ, τὸν μὲν Ἡφαιστίωνα φιλαλέξανδρον εἶναι, τὸν δὲ Κρατερὸν φιλοβασιλέα. διὸ καὶ πρὸς ἀλλήλους ὑπούλως ἔχοντες, συνέκρουον πολλάκις, ἀπαξ δὲ περὶ τὴν Ἰνδικὴν καὶ εἰς χεῖρας ἦλθον σπασάμενοι τὰ ξίφη, καὶ τῶν φίλων ἑκατέρῳ παραβοηθούτων, προσελάσας ὁ Ἀλέξανδρος ἐλοιδόρει τὸν Ἡφαιστίωνα φανερώς, ἐμπληκτιον
- 1060 καλῶν καὶ μαινόμενον, εἰ μὴ συνήσιν ὡς ἂν τις αὐτοῦ τὸν Ἀλέξανδρον ἀφέληται, μηδὲν ἐστίν· ἰδίᾳ δὲ καὶ τοῦ Κρατεροῦ πικρῶς καθήσματο, καὶ συναγαγὼν αὐτοὺς καὶ διαλλάξας, ἐπάμωσε τὸν Ἄμμωνα καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς, ἧ μὴν μάλιστα φιλεῖν ἀνθρώπων ἀπάντων ἐκείνους· ἂν δὲ πάλιν αἰσθηταὶ διαφερομένους, ἀποκτενεῖν ἀμφοτέρους ἢ τὸν ἀρξάμενον. ὅθεν ὕστερον οὐδὲ παίζοντες εἰπεῖν τι πρὸς ἀλλήλους οὐδὲ πρᾶξαι λέγονται.
- 1065 [Alexander.01.048] Φιλώτας δ' ὁ Παρμενίωνος ἀξίωμα μὲν εἶχεν ἐν τοῖς Μακεδόσι μέγα· καὶ γὰρ ἀνδρείος οὐδεὶς καὶ καρτερικὸς εἶναι, φιλόδωρος δὲ καὶ φιλέταιρος ὡς μετ' αὐτὸν Ἀλέξανδρον εὐδαίεις. λέγεται γοῦν ὅτι τῶν συνήθων τινὸς αἰτουήντος ἀργύριον, ἐκέλευσε δοῦναι· φήσαντος δὲ τοῦ διοικητοῦ μὴ ἔχειν, "τί λέγεις;" εἶπεν "οὐδὲ ποτήριον ἔχεις οὐδ' ἰμάτιον;" ὄγκῳ δὲ φρονήματος καὶ βάρει πλοῦτου καὶ τῇ περὶ τὸ
- 1070 σῶμα θεραπείᾳ καὶ διαίτη χρώμενος ἐπαχθέστερον ἢ κατ' ἰδιώτην, καὶ τοῦτο δὴ τὸ σεμνὸν καὶ ὑψηλὸν οὐκ ἐμμελῶς, ἀλλ' ἄνευ χαρίτων τῷ σολοικῷ καὶ παρασῆμῳ μιμούμενος, ὑποψίαν εἶχε καὶ φθόνον, ὥστε καὶ Παρμενιῶνά ποτ' εἰπεῖν πρὸς αὐτόν· "ᾧ παῖ, χεῖρων μοι γίνου". πρὸς δ' αὐτὸν Ἀλέξανδρον ἐκ πάνυ πολλῶν χρόνων ἐτύγχανε διαβεβλημένος. ὅτε γὰρ τὰ περὶ Δαμασκὸν ἐάλω χρήματα Δαρείου νικηθέντος ἐν Κιλικίᾳ, πολλῶν σωμάτων
- 1075 κοιμισθέντων εἰς τὸ στρατόπεδον, εὐρέθη γύναιον ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις, τῷ μὲν γένει Πυθναῖον, εὐπρεπὲς δὲ τὴν ὄψιν· ἐκάλείτο δ' Ἀντιγόνη· τοῦτ' ἔσχεν ὁ Φιλώτας. οἷα δὲ νέος πρὸς ἐρωμένην καὶ σὺν οἴνῳ πολλὰ φιλότιμα καὶ στρατιωτικὰ παρρησιαζόμενος ἑαυτοῦ τὰ μέγιστα τῶν ἔργων ἀπέφαινε καὶ τοῦ πατρός, Ἀλέξανδρον δὲ μειράκιον ἀπεκάλει, δι' αὐτοὺς τὸ τῆς ἀρχῆς ὄνομα καρπούμενον. ταῦτα τῆς γυναικὸς ἐκφερούσης πρὸς τινὰ τῶν συνήθων, ἐκείνου δ' ὡς εἰκὸς πρὸς ἕτερον, περιῆλθεν εἰς Κρατερὸν ὁ λόγος, καὶ λαβὼν τὸ γύναιον εἰσήγαγε κρύφα πρὸς Ἀλέξανδρον. ἀκούσας δ' ἐκείνος ἐκέλευσε φοιτᾶν εἰς ταῦτὸ τῷ Φιλῶτᾳ καὶ πᾶν ὃ τι ἂν ἐκπύθηται τούτου, πρὸς αὐτὸν ἀπαγγέλλειν βαδίζουσαν. [Alexander.01.049] Ὁ μὲν οὖν Φιλώτας ἐπιβουλευόμενος οὕτως ἠγνόει καὶ συνῆν τῇ
- 1085 Ἀντιγόνῃ, πολλὰ καὶ πρὸς ὀργὴν καὶ μεγαλαυχίαν κατὰ τοῦ βασιλέως ῥήματα καὶ λόγους ἀνεπιτηδείους προέειπεν. ὁ δ' Ἀλέξανδρος, καίπερ καρτερὰς ἐνδείξαις κατὰ τοῦ Φιλῶτου προσησοῦσης, ἐκαρτέρησε σιωπῇ καὶ κατέσχευεν, εἴτε θαρρῶν τῇ Παρμενίωνος εὐνοίᾳ πρὸς αὐτόν, εἴτε δεδιῶς τὴν δόξαν αὐτῶν καὶ τὴν δύναμιν. Ἐν δὲ τῷ τότε χρόνῳ Μακεδῶν ὄνομα Λίμνος ἐκ Χαλαίστρας {χαλεπῶς} ἐπιβουλεύων Ἀλεξάνδρῳ, Νικόμαχόν τινα τῶν νέων, πρὸς

1090 ὄν αὐτὸς ἐρωτικῶς εἶχεν, ἐπὶ τὴν κοινωνίαν τῆς πράξεως παρεκάλει. τοῦ δὲ μὴ
 δεξαμένου, φράσαντος δὲ τὰδελφῷ Κεβαλίῳ τὴν πείραν, ἐλθὼν ἐκεῖνος πρὸς Φιλῶταν
 ἐκέλευσεν εἰσάγειν αὐτοὺς πρὸς Ἀλέξανδρον, ὡς περὶ ἀναγκαίων ἔχοντας ἐντυχεῖν καὶ
 1095 μεγάλων. ὁ δὲ Φιλῶτας, ὁ τι δὴ παθῶν (ἄδηλον γὰρ ἐστίν), οὐ παρήγεν αὐτούς, ὡς πρὸς
 ἄλλοις μείζοσι γινομένου τοῦ βασιλέως· καὶ τοῦτο δις ἐποίησεν. οἱ δὲ καθ' ὑπεροψίαν
 ἤδη τοῦ Φιλῶτου τραπόμενοι πρὸς ἕτερον καὶ δι' ἐκεῖνου τῷ Ἀλεξάνδρῳ προσαχθέντες,
 1100 πρῶτον μὲν τὰ τοῦ Λίμνου κατεῖπον, ἔπειτα παρεδήλωσαν ἡσυχῆ τὸν Φιλῶταν ὡς ἀμελήσειεν
 αὐτῶν δις ἐντυχόντων. αἱ τοῦτο δὴ σφόδρα παρώξυνε τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ τοῦ πεμφθέντος
 ἐπὶ τὸν Λίμνον, ὡς ἡμύνετο συλλαμβανόμενος, ἀποκτείναντος αὐτόν, ἔτι μᾶλλον
 1105 διεταράχθη, τὸν ἐλεγχον ἐκπεφευγένα τῆς ἐπιβουλῆς νομίζων, καὶ πικρῶς ἔχων πρὸς τὸν
 Φιλῶταν ἐπεσπᾶστο τοὺς πάλαι μισοῦντας αὐτόν, ἤδη φανερώς λέγοντας, ὡς ῥαθυμία τοῦ
 βασιλέως εἴη Λίμνον οἰομένου Χαλαιστραῖον ἀνθρώπων ἐπιχειρήσαι τολμήματι τοσοῦτῳ καθ'
 1110 αὐτόν· ἀλλὰ τοῦτον μὲν ὑπηρέτην εἶναι, μᾶλλον δ' ὄργανον ἀπὸ μείζονος ἀρχῆς
 ἀφιέμενον, ἐν ἐκείνοις δὲ τὴν ἐπιβουλήν ζητητέον οἷς μάλιστα ταῦτα λανθάνειν
 συνέφερε. τοιοῦτοις λόγοις καὶ ὑπονοίαις ἀναπετάσαντος τὰ ῥήματα τοῦ βασιλέως, ἐπῆγον
 1115 ἤδη μυρίας κατὰ τοῦ Φιλῶτου διαβολάς. ἐκ τούτου δὲ συλληφθεὶς ἀνεκρίνετο, τῶν ἐταίρων
 ἐφεστώτων ταῖς βασάνοις, Ἀλεξάνδρου δὲ κατακούοντος ἐξῶθεν αὐλαίας παρατεταμένης· ὅτε
 δὴ καὶ φασιν αὐτὸν εἰπεῖν, οἰκτρὰς καὶ ταπεινὰς τοῦ Φιλῶτου φωνὰς καὶ δεήσεις τοῖς
 περὶ τὸν Ἡφαιστίωνα προσφέροντος· "οὕτω δὴ μαλακὸς ὢν ὁ Φιλῶτα καὶ ἀνανδρὸς
 1120 ἐπεχειρεῖς πράγμασι τηλικούτοις;" Αποθανόντος δὲ τοῦ Φιλῶτου, καὶ Παρμενίωνα πέμψας
 εὐθύς εἰς Μηδίαν ἀνεῖλεν, ἀνδρα πολλὰ μὲν Φιλίππῳ συγκατεργασάμενον, μόνον δ' ἡ
 μάλιστα τῶν πρεσβυτέρων φίλων Ἀλέξανδρον εἰς Ἀσίαν ἐξορμήσαντα διαβῆναι, τριῶν δ'
 1125 υἱῶν οὓς ἔσχεν ἐπὶ τῆς στρατιᾶς δύο μὲν ἐπιδόντα πρότερον ἀποθανόντας, τῷ δὲ τρίτῳ
 συναναιρεθέντα. Ταῦτα πραχθέντα πολλοῖς τῶν φίλων φοβερὸν ἐποίησε τὸν Ἀλέξανδρον,
 μάλιστα δ' Ἀντιπάτρῳ, καὶ πρὸς Αἰτωλοὺς ἐπέμψε κρύφα, πίστεις διδούς καὶ λαμβάνων.
 1130 ἐφοβοῦντο γὰρ Ἀλέξανδρον Αἰτωλοὶ διὰ τὴν Οἰνιάδων ἀνάστασιν, ἣν πυθόμενος οὐκ
 Οἰνιάδων ἔφη παῖδας, ἀλλ' αὐτὸν ἐπιθήσειν δίκην Αἰτωλοῖς.
 [Alexander.01.050] Οὐ πολλῶν δ' ὕστερον συνηνέχθη καὶ τὰ περὶ Κλεῖτον, οὕτω μὲν ἀπλῶς
 1135 πυθόμενος τῶν κατὰ Φιλῶταν ἀγριώτερα· λόγῳ μέντοι συντιθέντες ἅμα καὶ τὴν αἰτίαν καὶ
 τὸν καιρὸν, οὐκ ἀπὸ γνώμης, ἀλλὰ δυστυχία τινὶ ταῦθ' εὐρίσκομεν πεπραγμένα τοῦ
 βασιλέως, ὄργην καὶ μέθην πρόφασιν τῷ Κλεῖτου δαίμονι παρασχόντος. ἐπράχθη δ' οὕτως.
 1140 ἦκόν τινες ὀπώραν Ἑλληνικὴν ἀπὸ θαλάσσης τῷ βασιλεῖ κομίζοντες. ὁ δὲ θαυμάσας τὴν
 ἀκμὴν καὶ τὸ κάλλος, ἐκάλει τὸν Κλεῖτον, ἐπιδειξάμενος καὶ μεταδοῦναι βουλόμενος. ὁ δὲ
 θύων μὲν ἐτύγγανεν, ἀφείδεν δὲ τὴν θυσίαν ἐβάδιζε, καὶ τρία τῶν κατεσπεισμένων προβάτων
 1145 ἐπηκολούθησεν αὐτῷ. πυθόμενος δ' ὁ βασιλεὺς ἀνεκοινοῦτο τοῖς μάντεσιν Ἀριστάνδρῳ καὶ
 Κλεομένει τῷ Λάκωνι· φησάντων δὲ πονηρὸν εἶναι τὸ σημεῖον, ἐκέλευσεν ἐκθύσασθαι κατὰ
 τάχος ὑπὲρ τοῦ Κλεῖτου· καὶ γὰρ αὐτὸς ἡμέρᾳ τρίτῃ κατὰ τοὺς ὕπνους ἰδεῖν ὄψιν ἀτοπὸν·
 1150 δόξαί γὰρ αὐτῷ τὸν Κλεῖτον μετὰ τῶν Παρμενίωνος υἱῶν ἐν μέλασιν ἱματίοις καθέζεσθαι,
 τεθνηκότων ἀπάντων. οὐ μὴν ἐφθασεν ὁ Κλεῖτος ἐκθύσάμενος, ἀλλ' εὐθύς ἐπὶ τὸ δεῖπνον
 ἦκε, τεθυκότος τοῦ βασιλέως Διοσκοῦροις. πότου δὲ νεανικοῦ συρραγέντος, ἦδετο
 1155 ποιήματα Πρανίχου τινός, ὡς δὲ φασιν ἔνιοι Πιερίωνος, εἰς τοὺς στρατηγούς πεποιημένα
 τοὺς ἐναγχοῦς ἠτιημένους ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἐπ' αἰσχύνῃ καὶ γέλῳτι. τῶν δὲ πρεσβυτέρων
 δυσχεραίνοντων καὶ λοιδορούντων τὸν τε ποιητὴν καὶ τὸν ἄδοντα, τοῦ δ' Ἀλεξάνδρου καὶ
 1160 τῶν περὶ αὐτὸν ἡδέως ἀκρωμένων καὶ λέγειν κελεύοντων, ὁ Κλεῖτος ἤδη μεθύων, καὶ
 φύσει τραχὺς ὢν πρὸς ὄργην καὶ αὐθάδης, ἠγανάκτει μάλιστα, φάσκων οὐ καλῶς ἐν
 βαρβάρους καὶ πολεμίοις ὑβρίζεσθαι Μακεδόνας, πολὺ βελτίονας τῶν γελώντων, εἰ καὶ
 1165 δυστυχία κέχρηται. φησάντος δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου τὸν Κλεῖτον αὐτῷ συνηγορεῖν, δυστυχίαν
 ἀποφαίνοντα τὴν δειλίαν, ἐπαναστὰς ὁ Κλεῖτος "αὐτὴ μέντοι ς'" εἶπεν "ἡ δειλία τὸν ἐκ
 θεῶν, ἤδη τῷ Σπιθριδάτου ξίφει τὸν νῶτον ἐπιτρέποντα, περιεποίησε, καὶ τῷ Μακεδόνων
 1170 αἵματι καὶ τοῖς τραύμασι τούτοις ἐγένου τηλικούτος, ὥστ' Ἀμμωνί σαυτὸν εἰσποιεῖν,
 ἀπειπάμενος Φίλιππον".
 [Alexander.01.051] Παροξυνθεὶς οὖν ὁ Ἀλέξανδρος "ἦ ταῦτ'" εἶπεν "ὦ κακὴ κεφαλὴ σὺ
 1175 περὶ ἡμῶν ἐκάστοτε λέγων καὶ διαστασιάζων Μακεδόνας χαίρησιν νομίζεις;" "ἀλλ' οὐδὲ
 νῦν" ἔφη "χαίρομεν Ἀλέξανδρε, τοιαῦτα τέλη τῶν πόνων κομιζόμενοι, μακαρίζομεν δὲ τοὺς
 ἤδη τεθνηκότας, πρὶν ἐπιδεῖν Μηδικαῖς ῥάβδοις ξαινομένους Μακεδόνας, καὶ Περσῶν
 1180 δεομένους ἵνα τῷ βασιλεῖ προσέλθωμεν". τοιαῦτα τοῦ Κλεῖτου παρρησιαζομένου, καὶ τῶν
 περὶ Ἀλέξανδρον ἀντανισταμένων καὶ λοιδορούντων αὐτόν, οἱ πρεσβύτεροι κατέχειν
 ἐπειρῶντο τὸν θόρυβον. ὁ δ' Ἀλέξανδρος ἀποστραφεὶς πρὸς Ξενόδοχον τὸν Καρδιανὸν καὶ
 1185 τὸν Κολοφώνιον Ἀρτέμιον, "οὐ δοκοῦσιν" εἶπεν "ὑμῖν οἱ Ἕλληνες ἐν τοῖς Μακεδόσιν ὥσπερ
 ἐν θηρίοις ἡμίθεοι περιπατεῖν;" τοῦ δὲ Κλεῖτου μὴ εἰκόντος, ἀλλ' εἰς μέσον ἔαν ἂ
 βούλεται λέγειν τὸν Ἀλέξανδρον κελεύοντος, ἢ μὴ καλεῖν ἐπὶ δεῖπνον ἀνδρας ἐλευθέρους
 1190 καὶ παρρησίαν ἔχοντας, ἀλλὰ μετὰ βαρβάρων ζῆν καὶ ἀνδραπόδων, οἱ τὴν Περσικὴν ζώνην
 καὶ τὸν διάλευκον αὐτοῦ χιτῶνα προσκυνήσουσιν, οὐκέτι φέρων τὴν ὄργην Ἀλεξάνδρου,
 1195 μῆλων παρακειμένων ἐνὶ βαλῶν ἐπαίσειν αὐτόν καὶ τὸ ἐγχειρίδιον ἐζήτηι. τῶν δὲ
 σωματοφυλάκων ἐνδὸς Ἀριστοφάνους φθάσαντος ὑφελέσθαι, καὶ τῶν ἄλλων περιεχόντων καὶ
 1200 δεομένων, ἀναπηδήσας ἀνεβόα Μακεδονιστὶ καλῶν τοὺς ὑπασπιστάς· τοῦτο δ' ἦν σύμβολον
 1205 θορύβου μεγάλου· καὶ τὸν σαλπικτικὴν ἐκέλευσε σημαίνειν καὶ πῦξ ἐπαίσειν ὡς διατρίβοντα
 καὶ μὴ βουλόμενον. οὗτος μὲν οὖν ὕστερον εὐδοκίμησεν, ὡς τοῦ μὴ συνταραχθῆναι τὸ

- στρατόπεδον αἰτιώτατος γινόμενος. τὸν δὲ Κλεῖτον οὐχ ὑφιέμενον οἱ φίλοι μόλις ἐξέωσαν τοῦ ἀνδρῶνος· ὁ δὲ κατ' ἄλλας θύρας αὔθις εἰσῆει, μάλ' ὀλιγῶρος καὶ θρασέως Εὐριπίδου τὰ ἐξ Ἀνδρομάχης ἰαμβεῖα ταῦτα περαίνων· οἶμοι, καθ' Ἑλλάδ' ὡς κακῶς νομίζεται.
- 1160 ***** Οὕτω δὴ λαβὼν παρὰ τινος τῶν δορυφόρων Ἀλέξανδρος αἰχμὴν, ἀπαντῶντα τὸν Κλεῖτον αὐτῷ καὶ παράγοντα τὸ πρὸ τῆς θύρας παρακάλυμμα διελαύνει. πεσόντος δὲ μετὰ στεναγμοῦ καὶ βρυχήματος, εὐθύς ἀφῆκεν ὁ θυμὸς αὐτόν, καὶ γινόμενος παρ' ἑαυτῷ, καὶ τοὺς φίλους ἰδὼν ἀφώνους ἐστῶτας, ἐλκύσασθαι μὲν ἐκ τοῦ νεκροῦ τὴν αἰχμὴν ἐφθασε, παῖσαι δ' ἑαυτόν ὀρμήσας παρὰ τὸν τράχηλον ἐπεσχέθη, τῶν σωματοφυλάκων τὰς χεῖρας αὐτοῦ λαβόντων καὶ τὸ σῶμα βίᾳ παρενεγκόντων εἰς τὸν θάλαμον.
- 1165 [Alexander.01.052] Ἐπεὶ δὲ τὴν τε νύκτα κακῶς κλαίων διήνεγκε, καὶ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν ἤδη τῷ βοᾶν καὶ θρηνεῖν ἀπειρηκῶς ἀναυδος ἔκειτο, βαρεῖς ἀναφέρων στεναγμούς, εἰσαντιες οἱ φίλοι τὴν ἀποσιώπησιν εἰσῆλθον βίᾳ. καὶ τῶν μὲν ἄλλων οὐ προσίετο τοὺς λόγους, Ἀριστάνδρου δὲ τοῦ μάντεως ὑπομιμνήσκοντος αὐτόν τὴν τ' ὄψιν ἣν εἶδε περὶ τοῦ Κλεῖτου καὶ τὸ σημεῖον, ὡς δὴ πάλαι καθειμαρμένων τούτων, ἔδοξεν ἐνδιδόναι. Διὸ Καλλισθένην τε τὸν φιλόσοφον παρεισήγαγον, Ἀριστοτέλους οἰκεῖον ὄντα, καὶ τὸν Ἀβδηρίτην Ἀνάξαρχον. ὧν Καλλισθένης μὲν ἠθικῶς ἐπειρᾶτο καὶ πρῶως ὑποδύμενος τῷ λόγῳ καὶ περιύων ἀλύπως λαβέσθαι τοῦ πάθους, ὁ δ' Ἀνάξαρχος ἰδίαν τινὰ πορευόμενος ἐξ ἀρχῆς ὁδὸν ἐν φιλοσοφίᾳ, καὶ δόξαν εἰληφῶς ὑπεροψίας καὶ ὀλιγωρίας τῶν συνήθων, εὐθύς εἰσελθὼν ἀνεβόησεν· "οὗτός ἐστιν Ἀλέξανδρος, εἰς ὃν ἡ οἰκουμένη νῦν ἀποβλέπει· ὁ δ' ἔρριπται κλαίων ὡσπερ ἀνδράποδον, ἀνθρώπων νόμον καὶ ψόγον δεδοικῶς, οἷς αὐτὸν προσῆκει νόμον εἶναι καὶ ὄρον τῶν δικαίων, ἐπεὶ περ ἄρχειν καὶ κρατεῖν νενίκηκεν, ἀλλὰ μὴ δουλεύειν ὑπὸ κενῆς δόξης κεκρατημένον". "οὐκ οἶσθ'" εἶπεν "ὅτι τὴν Δίκην ἔχει πάρεδρον ὁ Ζεὺς καὶ τὴν Θέμιν, ἵνα πᾶν τὸ πραχθὲν ὑπὸ τοῦ κρατοῦντος θεμιτὸν ἦ καὶ δίκαιον;" τοιούτοις τισὶ λόγοις χρησάμενος ὁ Ἀνάξαρχος, τὸ μὲν πάθος ἐκούφισε τοῦ βασιλέως, τὸ δ' ἦθος εἰς πολλὰ χαννότερον καὶ παρανομώτερον ἐποίησεν, αὐτὸν δὲ δαιμονίως ἐνήρμοσε, καὶ τοῦ Καλλισθένου τὴν ὀμιλίαν, οὐδ' ἄλλως ἐπίχαριν διὰ τὸ αὐστηρὸν οὔσαν, προσδιέβαλε. Λέγεται δὲ ποτε παρὰ δεῖπνον ὑπὲρ ὠρῶν καὶ κράσεως τοῦ περιέχοντος λόγων ὄντων τὸν Καλλισθένην, μετέχοντα δόξης τοῖς {δὲ} λέγουσι τάκει μάλλον εἶναι ψυχρὰ καὶ δυσχεῖμερα τῶν Ἑλληνικῶν, ἐναντιουμένου τοῦ Ἀναξάρχου καὶ φιλονικούντος, εἰπεῖν· "ἀλλὰ μὴν ἀνάγκη σοὶ ταῦτ' ἐκείνων ὁμολογεῖν εἶναι ψυχρότερα· σὺ γὰρ ἐκεῖ μὲν ἐν τρίβωνι διεχειμάζεις, ἐνταῦθα δὲ τρεῖς ἐπιβεβλημένος δάπιδας κατάκεισαι".
- 1170 [Alexander.01.053] Τοὺς δ' ἄλλους σοφιστὰς καὶ κόλακας ὁ Καλλισθένης ἐλύπει, σπουδαζόμενος μὲν ὑπὸ τῶν νέων διὰ τὸν λόγον, οὐχ ἦτιον δὲ τοῖς πρεσβυτέροις ἀρέσκων διὰ τὸν βίον, εὐτακτον ὄντα καὶ σεμνὸν καὶ αὐτάρκη καὶ βεβαιοῦντα τὴν λεγομένην τῆς ἀποδημίας πρόφασιν, ὅτι τοὺς πολίτας καταγαγεῖν καὶ κατοικίσει πάλιν τὴν πατρίδα φιλοτιμούμενος ἀνέβη πρὸς Ἀλέξανδρον. φθονούμενος δὲ διὰ τὴν δόξαν, ἐστὶν ἅ καὶ καθ' αὐτοῦ τοῖς διαβάλλουσι παρεῖχε, τὰς τε κλήσεις τὰ πολλὰ διωθούμενος, ἐν τε τῷ
- 1175 συνεῖναι βαρῦτητι καὶ σιωπῇ δοκῶν οὐκ ἐπαινεῖν οὐδ' ἀρέσκεσθαι τοῖς γινομένοις, ὥστε καὶ τὸν Ἀλέξανδρον εἰπεῖν ἐπ' αὐτῷ· μισῶ σοφιστὴν, ὅστις οὐχ αὐτῷ σοφός. Λέγεται δὲ ποτε πολλῶν παρακεκλημένων ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἐπαινέσαι κελευσθεῖς ἐπὶ τοῦ ποτηρίου Μακεδόνας ὁ Καλλισθένης οὕτως εὐροῆσαι πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, ὥστ' ἀνισταμένους κροτεῖν καὶ βάλλειν τοὺς στεφάνους ἐπ' αὐτόν· εἰπεῖν οὖν τὸν Ἀλέξανδρον ὅτι, κατ' Εὐριπίδην, τὸν λαβόντα τῶν λόγων καλὰς ἀφορμὰς οὐ μέγ' ἔργον εὖ λέγειν· ἀλλ' ἐνδειξαι" φάναι "τὴν σαυτοῦ δύναμιν ἡμῖν κατηγορήσας Μακεδόνων, ἵνα καὶ βελτίους γένωνται μαθόντες ἅ πλημμελοῦσιν". οὕτω δὴ τὸν ἄνδρα πρὸς τὴν παλινοῦσαν τραπεζομένην πολλὰ παρρησιάσασθαι κατὰ τὴν Μακεδόνων, καὶ τὴν Ἑλληνικὴν στάσιν αἰτίαν ἀποφῆναντα τῆς γενομένης περὶ Φίλιππον αὐξήσεως καὶ δυνάμεως, εἰπεῖν· ἐν δὲ διχρостаσίῃ καὶ ὁ πάγκρατος ἔλλαχε τιμῆς· ἐφ' ᾧ πικρὸν καὶ βαρὺ τοῖς Μακεδόσιν ἐγγενέσθαι μῖσος, καὶ τὸν Ἀλέξανδρον εἰπεῖν, ὡς οὐ τῆς δεινότητος ὁ Καλλισθένης, ἀλλὰ τῆς δυσμενείας Μακεδόσιν ἀπόδειξιν δέδωκε.
- 1180 [Alexander.01.054] Ταῦτα μὲν οὖν ὁ Ἑρμιππὸς φησι τὸν ἀναγνώστην τοῦ Καλλισθένου Στροῖβον Ἀριστοτέλει διηγεῖσθαι, τὸν δὲ Καλλισθένην συνέντα τὴν ἀλλοτριότητα τοῦ βασιλέως δις ἢ τρίς ἀπιόντα πρὸς αὐτὸν εἰπεῖν· κάτθανε καὶ Πάτροκλος, ὅπερ σέο πολλὸν ἀμείνων. οὐ φαύλως οὖν εἰπεῖν ἔοικεν ὁ Ἀριστοτέλης, ὅτι Καλλισθένης λόγῳ μὲν ἦν δυνατὸς καὶ μέγας, νοῦν δ' οὐκ εἶχεν. Ἀλλὰ τὴν γε προσκύνησιν ἰσχυρῶς ἀψώσμενος καὶ φιλοσόφως, καὶ μόνος ἐν φανερῷ διελθὼν ἅ κρύφα πάντες οἱ βέλτιστοι καὶ πρεσβύτατοι τῶν Μακεδόνων ἠγανάκτουσαν, τοὺς μὲν Ἕλληνας αἰσχύνης ἀπήλλαξε μεγάλης, καὶ μείζονος Ἀλέξανδρον, ἀποτρέψας τὴν προσκύνησιν, αὐτὸν δ' ἀπώλεσεν, ἐκβιάσασθαι δοκῶν μάλλον ἢ πεῖσαι τὸν βασιλέα. Χάρης δ' ὁ Μιτυληναῖός φησι τὸν Ἀλέξανδρον ἐν τῷ συμποσίῳ πιόντα φιάλην προτεῖναι τινὶ τῶν φίλων· τὸν δὲ δεξάμενον πρὸς ἐστίαν ἀναστήναι, καὶ πιόντα προσκυνῆσαι πρῶτον, εἶτα φιλήσαι τὸν Ἀλέξανδρον {ἐν τῷ συμποσίῳ} καὶ κατακλιθῆναι. πάντων δὲ τοῦτο ποιοούντων ἐφεξῆς, τὸν Καλλισθένην λαβόντα τὴν φιάλην, οὐ προσέχοντος τοῦ βασιλέως, ἀλλ' Ἠφαιστίωνι προσδιαλεγόμενου, πιόντα προσίεναι φιλήσοντα· Δημητρίου δὲ τοῦ προσονομαζομένου Φεῖδωνος εἰπόντος "ὦ βασιλεῦ, μὴ φιλήσης· οὗτος γὰρ σε μόνος οὐ προσεκύνησε," διακλίνας τὸ φίλημα τὸν Ἀλέξανδρον, τὸν δὲ Καλλισθένην μέγα φθεγγάμενον εἰπεῖν· "φιλήματι τοίνυν ἔλασσον ἔχω ἀπειμι".
- 1185 [Alexander.01.055] Τοιαύτης ὑπογινόμενης ἀλλοτριότητος, πρῶτον μὲν Ἠφαιστίων ἐπίστευετο λέγων, ὅτι συνθέμενος πρὸς αὐτὸν ὁ Καλλισθένης προσκυνῆσαι, ψεύσαιτο τὴν

- 1225 ὁμολογίαν· ἔπειτα Λυσίμαχοι καὶ Ἀγώνες ἐπεφύοντο, φάσκοντες περιϊέναι τὸν σοφιστὴν ὡς ἐπὶ καταλύσει τυραννίδος μέγα φρονούντα, καὶ συντρέχειν πρὸς αὐτὸν τὰ μειράκια καὶ περιέπειν, ὡς μόνον ἐλεύθερον ἐν τοσαύταις μυριάσι. διὸ καὶ τῶν περὶ Ἑρμόλαον ἐπιβουλευσάντων τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ φανερῶν γενομένων, ἔδοξαν ἀληθέσιν ὁμοία κατηγορεῖν οἱ διαβάλλοντες, ὡς τῷ μὲν προβαλόντι, πῶς ἂν ἐνδοξότατος γένοιτ' ἄνθρωπος, εἶπεν "ἂν ἀποκτείνῃ τὸν ἐνδοξότατον," τὸν δ' Ἑρμόλαον ἐπὶ τὴν πρᾶξιν παροξύνων ἐκέλευσε μὴ δεδιέναι τὴν χρυσοῦν κλίνην, ἀλλὰ μνημονεύειν ὅτι καὶ νοσοῦντι καὶ τιτρωσκομένῳ πρόσεισιν ἄνθρωπῳ. καίτοι τῶν περὶ Ἑρμόλαον οὐδεὶς οὐδὲ διὰ τῆς ἐσχάτης ἀνάγκης τοῦ Καλλισθένους κατεῖπεν. ἀλλὰ καὶ Ἀλέξανδρος αὐτὸς εὐθύς Κρατερῶ γράφων καὶ Ἀττάλῳ καὶ Ἀλκέτῃ φησὶ τοὺς παῖδας βασανιζομένους ὁμολογεῖν, ὡς αὐτοὶ ταῦτα πράξειαν, ἄλλος δ' οὐδεὶς συνειδέη. ὕστερον δὲ γράφων πρὸς Ἀντίπατρον καὶ τὸν Καλλισθένην
- 1230 συνεπαιτιασάμενος, "οἱ μὲν παῖδες" φησὶν "ὑπὸ τῶν Μακεδόνων κατελεύσθησαν, τὸν δὲ σοφιστὴν ἐγὼ κολάσω καὶ τοὺς ἐκπέμψαντας αὐτὸν καὶ τοὺς ὑποδεχομένους ταῖς πόλεσι τοὺς ἐμοὶ ἐπιβουλεύοντας," ἀντικρυς ἐν γε τούτοις ἀποκαλυπτόμενος πρὸς Ἀριστοτέλην· καὶ γὰρ ἐτέθηρατο Καλλισθένης παρ' αὐτῷ διὰ τὴν συγγένειαν, ἐξ Ἡροῦς γεγονώς, ἀνεψιῶς Ἀριστοτέλους. ἀποθανεῖν δ' αὐτὸν οἱ μὲν ὑπ' Ἀλεξάνδρου κρεμασθέντα λέγουσιν, οἱ δ' ἐν πέδασι δεδεμένον καὶ νοσήσαντα, Χάρης δὲ μετὰ τὴν σύλληψιν ἑπτὰ μῆνας φυλάττεσθαι δεδεμένον, ὡς ἐν τῷ συνεδρίῳ κριθείη παρόντος Ἀριστοτέλους· ἐν αἷς δ' ἡμέραις Ἀλέξανδρος {ἐν Μαλλοῖς Ὀξυδράκαις} ἐτρώθη περὶ τὴν Ἰνδιάν, ἀποθανεῖν ὑπέρπαχυν γενόμενον καὶ φθειριάσαντα.
- 1245 [Alexander.01.056] Ταῦτα μὲν οὖν ὕστερον ἐπράχθη. Δημάρατος δ' ὁ Κορίνθιος ἤδη πρεσβύτερος ὢν ἐφιλοτιμήθη πρὸς Ἀλέξανδρον ἀναβῆναι· καὶ θεασάμενος αὐτὸν εἶπε μεγάλης ἡδονῆς ἐστερησθαι τοὺς Ἕλληνας, ὅσοι τεθνήκασιν πρὶν ἰδεῖν Ἀλέξανδρον ἐν τῷ Δαρείου θρόνῳ καθήμενον. οὐ μὴν ἐπὶ πλέον γε τῆς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας τοῦ βασιλέως ἀπέλαυσεν, ἀλλ' ἐξ ἀρρωστίας ἀποθανῶν ἐκδεύθη μεγαλοπρεπῶς, καὶ τάφον ἔχωσεν ὁ στρατὸς ἐπ' αὐτῷ τῇ περιμέτρῳ μέγαν, ὕψος δὲ πηχῶν ὀγδοήκοντα· τὰ δὲ λείψανα τέθριππον κεκοσμημένον λαμπρῶς ἐπὶ θάλασσαν κατεκόμισε.
- 1250 [Alexander.01.057] Μέλλων δ' ὑπερβάλλειν εἰς τὴν Ἰνδικὴν ὡς ἑώρα πλήθει λαφύρων τὴν στρατιάν ἤδη βαρεῖαν καὶ δυσκίνητον οὖσαν, ἀμ' ἡμέρᾳ συνεσκευασμένων τῶν ἀμαξῶν πρῶτας μὲν ὑπέπερσε τὰς αὐτοῦ καὶ τὰς τῶν ἐταίρων, μετὰ δὲ ταύτας ἐκέλευσε καὶ ταῖς τῶν Μακεδόνων ἐνεῖναι πῦρ. καὶ τοῦ πράγματος τὸ βούλευμα μεῖζον ἐφάνη καὶ δεινότερον ἢ τὸ ἔργον· ὀλίγους μὲν γὰρ ἠνίασεν, οἱ δὲ πλεῖστοι βοῆ καὶ ἀλαλαγμῷ μετ' ἐνθουσιασμοῦ, τὰ μὲν ἀναγκαῖα τοῖς δεομένοις μεταδιδόντες, τὰ δὲ περιόντα τῆς χρείας αὐτοὶ κατακαίοντες καὶ διαφθείροντες, ὁρμῆς καὶ προθυμίας ἐνεπίμπλασαν τὸν Ἀλέξανδρον. ἤδη δὲ καὶ φοβερὸς ἦν καὶ ἀπαραίτητος κολαστῆς τῶν πλημμυλούντων· καὶ γὰρ
- 1260 Μένανδρόν τινα τῶν ἐταίρων ἀρχοντα φρουρίου καταστήσας, ὡς οὐκ ἐβούλετο μένειν, ἀπέκτεινε, καὶ τῶν ἀποστάντων βαρβάρων Ὀρσοδάτην αὐτὸς κατετόξευσε. προβάτου δὲ τεκόντος ἄρνα περὶ τῆ κεφαλῇ σχῆμα καὶ χρῶμα τιάρας ἔχοντα καὶ διδύμους ἐκατέρωθεν αὐτῆς, βδελυχθεὶς τὸ σημεῖον ἐκαθάρθη μὲν ὑπὸ τῶν Βαβυλωνίων, οὓς ἐξ ἔθους ἐπήγετο πρὸς τὰ τοιαῦτα, διελέχθη δὲ πρὸς τοὺς φίλους, ὡς οὐ δι' αὐτόν, ἀλλὰ δι' ἐκείνους ταραττοῖτο, μὴ τὸ κράτος εἰς ἀγεννητὴ καὶ ἀναλκιν ἄνθρωπον ἐκλιπόντος αὐτοῦ περιστήσῃ τὸ δαιμόνιον. οὐ μὴν ἀλλὰ βέλτιόν τι σημεῖον γενόμενον τὴν ἀθυμίαν ἔλυσεν. ὁ γὰρ ἐπὶ τῶν στρωματοφυλάκων τεταγμένος ἀνὴρ Μακεδῶν ὄνομα Πρόξενος, τῆ βασιλικῆ σκηνῇ χώραν ὀρύτιων παρὰ τὸν Ἰξον ποταμόν, ἀνεκάλυψε πηγὴν ὑγροῦ λιπαροῦ καὶ πιμελώδους· ἀπαντλουμένου δὲ τοῦ πρώτου, καθαρὸν ἀνέβλυζεν ἤδη καὶ διαυγές {ἐλαίον}, οὐτ' ὁσμῇ
- 1270 δοκοῦν ἐλαίου διαφέρειν οὔτε γεύσει, στιλπνότητᾷ τε καὶ λιπαρότητᾳ παντάπασιν ἀπαράλλακτον, καὶ ταῦτα τῆς χώρας μηδ' ἐλαίας φερούσης. λέγεται μὲν οὖν καὶ τὸν Ἰξον αὐτὸν εἶναι μαλακώτατον ὕδωρ, ὥστε τὸ δέρμα τοῖς λουομένοις ἐπιλιπαίνειν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ θαυμαστῶς Ἀλέξανδρος ἤσθεις δῆλός ἐστιν ἐξ ὧν γράφει πρὸς Ἀντίπατρον, ἐν τοῖς μεγίστοις τοῦτο τῶν ἀπὸ τοῦ θεοῦ γεγονότων αὐτῷ τιθέμενος. οἱ δὲ μάντιες ἐνδόξου μὲν
- 1275 στρατείας, ἐπιπόνου δὲ καὶ χαλεπῆς τὸ σημεῖον ἐποιοῦντο· πόνων γὰρ ἀρωγὴν ἐλαίον ἀνθρώποις ὑπὸ θεοῦ δεδόσθαι.
- [Alexander.01.058] Πολλοὶ μὲν οὖν κατὰ τὰς μάχας αὐτῷ κίνδυνοι συνέπεσον, καὶ τραύμασι νεανικοῖς ἀπήνησε, τὴν δὲ πλείστην φθορὰν ἀπορία τῶν ἀναγκαίων καὶ δυσκρασίαι τοῦ περιέχοντος ἀπειργάσαντο τῆς στρατιᾶς. αὐτὸς δὲ τόλμη τὴν τύχην ὑπερβαλέσθαι καὶ τὴν δύναμιν ἀρετῇ φιλοτιμούμενος, οὐδὲν ᾤετο τοῖς θαρροῦσιν ἀνάλωτον οὐδ' ὄχυρόν εἶναι τοῖς ἀτόλμοις. λέγεται δὲ τὴν Σισιμίθρου πολιορκῶν πέτραν, ἀπότομον οὔσαν καὶ ἀπρόσβατον, ἀθυμούντων τῶν στρατιωτῶν, ἐρωτῆσαι τὸν Ὀξυάρτην, ποῖός τις αὐτὸς εἶη τὴν ψυχὴν ὁ Σισιμίθρης. φήσαντος δὲ τοῦ Ὀξυάρτου δειλότατον ἀνθρώπων,
- 1285 "λέγεις σύ γε" φάναι "τὴν πέτραν ἀλώσιμον ἡμῖν εἶναι· τὸ γὰρ ἄρχον αὐτῆς οὐκ ὄχυρόν ἐστι". ταύτην μὲν οὖν ἐκφοβήσας τὸν Σισιμίθρην ἔλαβεν. ἑτέρᾳ δ' ὁμοίως ἀποτόμῳ προσβαλὼν ἔχων τοὺς νεωτέρους τῶν Μακεδόνων, Ἀλέξανδρόν τινα καλούμενον προσαγορεύσας, "ἀλλὰ σοὶ γ' " εἶπεν "ἀνδραγαθεῖν προσήκει καὶ διὰ τὴν ἐπωνυμίαν". ἐπεὶ δὲ λαμπρῶς ὁ νεανίας ἀγωνιζόμενος ἔπεσεν, οὐ μετρίως ἐδήχθη. τῆ δὲ καλουμένη Νύση τῶν Μακεδόνων ὀκνοῦντων προσάγειν (καὶ γὰρ ποταμὸς ἦν πρὸς αὐτῆ βαθύς), ἐπιστὰς
- 1290 "τί γάρ;" εἶπεν "ὁ κάκιστος ἐγὼ νεῖν οὐκ ἔμαθον;" καὶ ἤδη ἔχων τὴν ἀσπίδα περᾶν ἠθέλησεν. *** ἐπεὶ δὲ καταπαύσαντος τὴν μάχην αὐτοῦ παρήσαν ἀπὸ τῶν πολιορκουμένων πόλεων πρέσβεις δεησόμενοι, πρῶτον μὲν ὀφθεῖς ἀθεράπευτος ἐν τοῖς ὄπλοις, ἐξέπληξεν

- 1295 αὐτούς· ἔπειτα προσκεφαλαίου τινὸς αὐτῷ κομισθέντος, ἐκέλευσε λαβόντα καθίσαι τὸν πρεσβύτατον· Ἀκουφίς ἐκαλεῖτο. θαυμάσας οὖν τὴν {λαμ}πραότητα καὶ φιλανθρωπίαν ὁ Ἀκουφίς ἠρώτα, τί βούλεται ποιοῦντας αὐτοὺς ἔχειν φίλους. φήσαντος δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου "σὲ μὲν ἄρχοντα καταστήσαντας αὐτῶν, πρὸς δ' ἡμᾶς πέμψαντας ἑκατὸν ἄνδρας τοὺς ἀρίστους," γελάσας ὁ Ἀκουφίς "ἀλλὰ βέλτιον" εἶπεν "ἄρξω βασιλεῦ, τοὺς κακίστους πρὸς σὲ πέμψας μᾶλλον ἢ τοὺς ἀρίστους".
- 1300 [Alexander.01.059] Ὁ δὲ Ταξίλης λέγεται μὲν τῆς Ἰνδικῆς ἔχειν μοῖραν οὐκ ἀποδέουσιν Αἰγύπτου τὸ μέγεθος, εὐβοτον δὲ καὶ καλλίκαρπον ἐν τοῖς μάλιστα, σοφὸς δὲ τις ἀνὴρ εἶναι καὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἀσπασάμενος "τί δεῖ πολέμων" φάναι "καὶ μάχης ἡμῖν Ἀλέξανδρε πρὸς ἀλλήλους, εἰ μὴθ' ὕδωρ ἀφαιρησόμενος ἡμῶν ἀφίξαι, ἢ μῆτε τροφὴν ἀναγκαίαν, ὑπὲρ ὧν μόνων ἀνάγκη διαμάχεσθαι νοῦν ἔχουσιν ἀνθρώποις; τοῖς δ' ἄλλοις χρήμασι καὶ κτήμασι λεγομένοις, εἰ μὲν εἰμι κρείττων, ἔτοιμος εὖ ποιεῖν, εἰ δ' ἡττων, οὐ φεύγω χάριν ἔχειν εὖ παθῶν". ἤσθείς οὖν ὁ Ἀλέξανδρος καὶ δεξιωσάμενος αὐτόν, "ἦ που νομίζεις" ἔφη "δίχα μάχης ἔσεσθαι τὴν ἐντευξίν ἡμῖν ἀπὸ τοιούτων λόγων καὶ φιλοφροσύνης; ἀλλ' οὐδὲν σοι πλέον· ἐγὼ γὰρ ἀγωνιοῦμαι πρὸς σὲ καὶ διαμαχοῦμαι ταῖς χάρισιν, ὥς μου χρηστὸς ὧν μὴ περιγένη". λαβὼν δὲ δῶρα πολλὰ καὶ δούς πλείονα, τέλος χίλια τάλαντα νομίματος αὐτῷ προέπιεν· ἐφ' οἷς τοὺς μὲν φίλους ἰσχυρῶς ἐλύπησε, τῶν δὲ βαρβάρων πολλοὺς ἐποίησεν ἡμερωτέρως ἔχειν πρὸς αὐτόν. Ἐπεὶ δὲ τῶν Ἰνδῶν οἱ μαχιμώτατοι μισθοφοροῦντες ἐπεφοίτων ταῖς πόλεσιν ἐρρωμένως ἀμύνοντες, καὶ πολλὰ τὸν Ἀλέξανδρον ἐκακοποιοῦν, σπεισάμενος ἐν τινὶ πόλει πρὸς αὐτούς, ἀπιόντας ἐν ὁδῷ λαβὼν ἅπαντας ἀπέκτεινε. καὶ τοῦτο τοῖς πολεμικοῖς ἔργοις αὐτοῦ, τὰ ἄλλα νομίμως καὶ βασιλικῶς πολεμήσαντος, ὥσπερ κηλὶς πρόσεστιν. Οὐκ ἐλάσσονα δὲ τούτων οἱ φιλόσοφοι πράγματα παρέσχον αὐτῷ, τοὺς τε
- 1310 προστιθεμένους τῶν βασιλέων κακίζοντες, καὶ τοὺς ἐλευθέρους δήμους ἀφιστάντες. διὸ καὶ τούτων πολλοὺς ἐκρέμασε.
- 1315 [Alexander.01.060] Τὰ δὲ πρὸς Πῶρον αὐτὸς ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ὡς ἐπράχθη γέγραφε. φησὶ γάρ, ἐν μέσῳ τῶν στρατοπέδων τοῦ Ὑδάσου ῥέοντος, ἀντιπῶρους ἰστάντα τοὺς ἐλέφαντας αἰεὶ τὸν Πῶρον ἐπιτηρεῖν τὴν διάβασιν. αὐτὸν μὲν οὖν καθ' ἡμέραν ἐκάστην ψόφον ποιεῖν καὶ θόρυβον ἐν τῷ στρατοπέδῳ πολὺν, ἐθίζοντα τοὺς βαρβάρους μὴ φοβεῖσθαι· νυκτὸς δὲ χειμερίου καὶ ἀσελήνου λαβόντα τῶν πεζῶν μέρος, ἰπέεις δὲ τοὺς κρατίστους, καὶ προελθόντα πόρρω τῶν πολεμίων, διαπεράσαι πρὸς νῆσον οὐ μεγάλην. ἐνταῦθα δὲ ῥαγδαίου μὲν ἐκχυθέντος ὄμβρου, πρηστήρων δὲ πολλῶν καὶ κεραυνῶν εἰς τὸ στρατόπεδον φερομένων, ὁμῶς ὀρῶν ἀπολλυμένους τινὰς καὶ συμφλεγόμενους ὑπὸ τῶν κεραυνῶν, ἀπὸ τῆς νησίδος
- 1320 ἄρας προσφέρεσθαι ταῖς ἀντιπέραις ὄχθαις. τραχὺν δὲ τὸν Ὑδάσπην ὑπὸ τοῦ χειμῶνος ἐπιόντα καὶ μετέωρον ἐκρηγμα ποιῆσαι μέγα, καὶ πολὺ μέρος ἐκεῖνη φέρεσθαι τοῦ ῥεύματος, αὐτοὺς δὲ δέξασθαι τὸ μέσον οὐ βεβαίως, ἀτε δὴ συνολισθάνον καὶ περιρρηγνύμενον. ἐνταῦθα δ' εἶπεῖν φασιν αὐτόν· "ὦ Ἀθηναῖοι, ἄρά γε πιστεύσαίτ' ἂν, ἡλικίους ὑπομένω κινδύνους ἕνεκα τῆς παρ' ὑμῖν εὐδοξίας;" ἀλλὰ τοῦτο μὲν Ὀνησίκριτος εἶρηκεν· αὐτὸς δὲ φησὶ τὰς σχεδίας ἀφέντας αὐτοὺς μετὰ τῶν ὀπλῶν τὸ ἐκρηγμα
- 1330 διαβαίνειν, ἀχρι μαστῶν βρεχομένους, διαβάς δὲ τῶν πεζῶν εἴκοσι σταδίους προῖππεῦσαι, λογιζόμενος, εἰ μὲν οἱ πολέμιοι τοῖς ἵπποις προσβάλοιεν, πολὺ κρατήσαιν, εἰ δὲ κινοῖεν τὴν φάλαγγα, φθήσεσθαι τοὺς πεζοὺς αὐτῷ προσγενομένους· θάτερον δὲ συμβῆναι. τῶν γὰρ ἱππέων χιλίους καὶ τῶν ἀρμάτων ἐξήκοντα συμπεσόντα τρεψάμενος, τὰ μὲν ἄρματα λαβεῖν ἅπαντα, τῶν δ' ἱππέων ἀνελεῖν τετρακοσίους. οὕτω δὲ συμφρονήσαντα τὸν Πῶρον, ὥς αὐτὸς εἶη διαβεβηκῶς Ἀλέξανδρος, ἐπιέναι μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως, πλὴν ὅσον ἐμποδῶν εἶναι τοῖς διαβαίνουσι τῶν Μακεδόνων ἀπέλιπε· φοβηθεῖς δὲ τὰ θηρία καὶ τὸ
- 1335 πλῆθος τῶν πολεμίων, αὐτὸς μὲν ἐνσεῖσαι κατὰ θάτερον κέρας, Κοῖνον δὲ τῷ δεξιῷ προσβαλεῖν κελεῦσαι. γενομένης δὲ τροπῆς, ἐκατέρωθεν ἀναχωρεῖν αἰεὶ πρὸς τὰ θηρία καὶ συνειλεῖσθαι τοὺς ἐκβιαζομένους, ὅθεν ἤδη τὴν μάχην ἀναμειγμένην εἶναι, καὶ μόλις ὀγδόης ὥρας ἀπειπεῖν τοὺς πολεμίους. ταῦτα μὲν οὖν ὁ τῆς μάχης ποιητὴς αὐτὸς ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς εἶρηκεν. οἱ δὲ πλείστοι τῶν συγγραφέων ὁμολογοῦσι τὸν Πῶρον, ὑπεραίροντα
- 1340 τεσσάρων πηχῶν σπιθαμῇ τὸ μῆκος, ἱππότου μὴδὲν ἀποδεῖν πρὸς τὸν ἐλέφαντα συμμετρίῳ διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸν ὄγκον τοῦ σώματος· καίτοι μέγιστος ἦν ὁ ἐλέφας· σύνεσιν δὲ θαυμαστὴν ἐπεδείξατο καὶ κηδεμονίαν τοῦ βασιλέως, ἐρρωμένου μὲν ἔτι θυμῷ τοὺς προσμαχομένους ἀμυνόμενος καὶ ἀνακόπτων, ὡς δ' ἤσθετο βελῶν πλήθει καὶ τραυμάτων κάμνοντα, δείσας μὴ περιρρηγῆ, τοῖς μὲν γόνασιν εἰς γῆν ὑφῆκε πρῶτως ἑαυτόν, τῇ δὲ
- 1345 προνομαίᾳ λαμβάνων ἀτρέμα τῶν δορατίων ἕκαστον ἐξήρει τοῦ σώματος. Ἐπεὶ δὲ ληφθέντα τὸν Πῶρον ὁ Ἀλέξανδρος ἠρώτα, πῶς αὐτῷ χρήσεται, "βασιλικῶς" εἶπε· προσπυθόμενος δὲ μὴ τι καὶ ἄλλο λέγει, "πάντ'" εἶπεν "ἔνεστιν ἐν τῷ βασιλικῶς". οὐ μόνον οὖν ἀφῆκεν αὐτὸν ἄρχειν ὧν ἐβασίλευε σατράπην καλούμενον, ἀλλὰ καὶ προσέθηκε χώραν {καὶ} τῆς αὐτονόμου καταστρεψάμενος, ἐν ἧ ἑντεκαίδεκα μὲν ἔθνη, πόλεις δὲ πεντακισχιλίας ἀξιολόγους, κόμας δὲ παμπόλλας εἶναί φασιν· ἄλλης δὲ τρεῖς τοσαύτης Φίλιππὸν τινα τῶν
- 1350 ἐταίρων σατράπην ἀπέδειξεν.
- 1355 [Alexander.01.061] Ἐκ δὲ τῆς πρὸς Πῶρον μάχης καὶ ὁ Βουκεφάλας ἐτελεεύτησεν, οὐκ εὐθύς, ἀλλ' ὕστερον, ὡς οἱ πλείστοι λέγουσιν, ἀπὸ τραυμάτων θεραπευόμενος, ὡς δ' Ὀνησίκριτος, διὰ γῆρας ὑπέρπονος γενόμενος· τριάκοντα γὰρ ἔτων ἀποθανεῖν αὐτόν. ἐδήχθη δ' ἰσχυρῶς Ἀλέξανδρος, οὐδὲν ἄλλ' ἢ συνήθη καὶ φίλον ἀποβεβληκέναι νομίζων, καὶ πόλιν οἰκίσας ἐπ' αὐτῷ παρὰ τὸν Ὑδάσπην Βουκεφαλίαν προσηγόρευσε. λέγεται δὲ καὶ
- 1360 κύνα Περίταν ὄνομα τεθραμμένον ὑπ' αὐτοῦ καὶ στεργόμενον ἀποβαλὼν, κτίσαι πόλιν

ἐπώνυμον. τοῦτο δὲ Σωτίων φησὶ Ποτάμωνος ἀκοῦσαι τοῦ Λεσβίου.

[Alexander.01.062] Τοὺς μέντοι Μακεδόνας ὁ πρὸς Πῶρον ἀγὼν ἀμβλυτέρους ἐποίησε, καὶ τοῦ πρόσω τῆς Ἰνδικῆς ἔτι προελθεῖν ἐπέσχε. μόλις γὰρ ἐκεῖνον ὡσάμενοι, δισφυρίοις πεζοῖς καὶ δισχιλίοις ἵππευσι παραταξάμενον, ἀντέστησαν ἰσχυρῶς Ἀλεξάνδρῳ, βιαζομένῳ καὶ τὸν Γάγγην περᾶσαι ποταμόν, εὖρος μὲν αὐτοῦ δύο καὶ τριάκοντα σταδίων εἶναι πυνθανόμενοι καὶ βάθος ὀργυιᾶς ἑκατόν, ἀντιπέρασ δὲ τὰς ὄχθας ἀποκεκρῦφθαι πλήθεσιν ὄπλων καὶ ἵππων καὶ ἐλεφάντων. ἐλέγοντο γὰρ ὀκτῶ μὲν μυριάδας ἵπποτῶν, εἴκοσι δὲ πεζῶν, ἄρματα δ' ὀκτακισχίλια καὶ μαχίμους ἐλέφαντας ἑξακισχιλίους ἔχοντες οἱ Γανδαριτῶν καὶ Πραισίων βασιλεῖς ὑπομένειν. καὶ κόμπος οὐκ ἦν περὶ ταῦτα. Ἀνδρόκοττος γὰρ ὕστερον οὐ πολλῶ βασιλεύσας Σελεύκῳ πεντακοσίους ἐλέφαντας ἐδωρήσατο, καὶ στρατοῦ μυριάσιν ἐξήκοντα τὴν Ἰνδικὴν ἐπήληθον ἅπασαν καταστρεφόμενος. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ὑπὸ δυσθυμίας καὶ ὀργῆς αὐτὸν εἰς τὴν σκηνὴν καθείρξας ἔκειτο, χάριν οὐδεμίαν εἰδὼς τοῖς διαπεπραγμένοις, εἰ μὴ περάσειε τὸν Γάγγην, ἀλλ' ἐξομολόγησιν ἤτις τιθέμενος τὴν ἀναχώρησιν. ὡς δ' οἱ τε φίλοι τὰ εἰκότα παρηγοροῦντες αὐτόν, οἱ τε στρατιῶται κλαυθμῶ καὶ βοῆ προσιστάμενοι ταῖς θύραις ἰκέτευον, ἐπικλασθεῖς ἀνεζεύγνυε, πολλὰ πρὸς δόξαν ἀπατηλὰ καὶ σοφιστικὰ μηχανώμενος. καὶ γὰρ ὄπλα μείζονα καὶ φάτνας ἵππων καὶ χαλινούς βαρυτέρους κατασκευάσας ἀπέλιπέ τε καὶ διέρριψεν. ἰδρύσατο δὲ βωμοὺς θεῶν, οὓς μέχρι νῦν οἱ Πραισίων βασιλεῖς διαβαίνοντες σέβονται καὶ θύουσιν Ἑλληνικὰς θυσίας. Ἀνδρόκοττος δὲ μειράκιον ὦν αὐτὸν Ἀλέξανδρον εἶδε, καὶ λέγεται πολλάκις εἰπεῖν ὕστερον, ὡς παρ' οὐδὲν ἦλθε τὰ πράγματα λαβεῖν Ἀλέξανδρος, μισουμένου τε καὶ καταφρονουμένου τοῦ βασιλέως διὰ μοχθηρίαν καὶ δυσγένειαν.

[Alexander.01.063] Ἐντεῦθεν ὀρμήσας Ἀλέξανδρος τὴν ἔξω θάλασσαν ἐπίδειν, καὶ πολλὰ πορθμεῖα κωπήρη καὶ σχεδιάς πηξάμενος, ἐκομίζετο τοῖς ποταμοῖς ὑποφερόμενος σχολαίως. ὁ δὲ πλοῦς οὐκ ἀργὸς ἦν οὐδ' ἀπόλεμος, προσβάλλων δὲ ταῖς πόλεσι καὶ ἀποβαίνων, ἐχειροῦτο πάντα. πρὸς δὲ τοῖς καλουμένοις Μαλλοῖς, οὓς φασιν Ἰνδῶν μαχιμωτάτους γενέσθαι, μικρὸν ἐδέησε κατακοπῆναι. τοὺς μὲν γὰρ ἀνθρώπους βέλεσιν ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀπεσκέδασε, πρῶτος δὲ διὰ κλίμακος τεθείσης ἀναβάς ἐπὶ τὸ τεῖχος, ὡς ἢ τε κλίμαξ συνειτρίβη καὶ τῶν βαρβάρων ὑφισταμένων παρὰ τὸ τεῖχος ἐλάμβανε πληγὰς κάτωθεν, ὀλιγοστός ὦν συστρέψας αὐτὸν εἰς μέσους ἀφῆκε τοὺς πολεμίους, καὶ κατὰ τύχην ὀρθὸς ἔστη. τινὰ ξαμμένον δὲ τοῖς ὀπλοῖς ἔδοξαν οἱ βάρβαροι σέλας τι καὶ φάσμα πρὸ τοῦ σώματος φέρεσθαι. διὸ καὶ τὸ πρῶτον ἐφυγον καὶ διεσκεδάσθησαν· ὡς δ' εἶδον αὐτὸν μετὰ δυνεῖν ὑπασπιστῶν, ἐπιδραμόντες οἱ μὲν ἐκ χειρὸς ξίφεσι καὶ δόρασι διὰ τῶν ὄπλων συνειτίρωσκον ἀμυνόμενον, εἷς δὲ μικρὸν ἀπωτέρω στάς, ἐφῆκεν ἀπὸ τόξου βέλος οὕτως εὐτονον καὶ βίαιον, ὥστε τὸν θώρακα διακόψαν ἐμπαγῆναι τοῖς περὶ τὸν μασθὸν ὀστέοις. πρὸς δὲ τὴν πληγὴν ἐνδόντος αὐτοῦ καὶ τὸ σῶμα κάμψαντος, ὁ μὲν βαλὼν ἐπέδραμε, βαρβαρικὴν μάχαιραν σπασάμενος, Πευκέστας δὲ καὶ Λιμναῖος προέστησαν· ὦν πληγέντων ἑκατέρων, ὁ μὲν ἀπέθανε, Πευκέστας δ' ἀντεῖχε, τὸν δὲ βάρβαρον Ἀλέξανδρος ἀπέκτεινεν. αὐτὸς δὲ τραύματα πολλὰ λαβὼν, τέλος δὲ πληγεὶς ὑπέρῳ κατὰ τοῦ τραχήλου, προσήρεισε τῷ τείχει τὸ σῶμα, βλέπων πρὸς τοὺς πολεμίους. ἐν τούτῳ δὲ τῶν Μακεδόνων περιχυθέντων, ἀρπασθεῖς ἀναίσθητος ἤδη τῶν περὶ αὐτὸν ἐπὶ σκηνῆς ἐκομίζετο. καὶ παρατύκα μὲν ὡς τεθνεῶτος ἦν λόγος ἐν τῷ στρατοπέδῳ· χαλεπῶς δὲ καὶ πολυπόνως τὸν ὄϊστον ἐκπρισάντων ξύλινον ὄντα, καὶ τοῦ θώρακος οὕτω μόλις ἀπολυθέντος, περὶ τὴν ἐκκοπὴν ἐγίνοντο τῆς ἀκίδος, ἐνδεδυκίας ἐνὶ τῶν ὀστέων. λέγεται δὲ τὸ μὲν πλάτος τριῶν δακτύλων εἶναι, τὸ δὲ μῆκος τεσσάρων· διὸ ταῖς λιποθυμίαις ἐγγιστα θανάτου συναλαυνόμενος ἐξαιρουμένης αὐτῆς, ὁμῶς ἀνέλαβε, καὶ διαφυγῶν τὸν κίνδυνον, ἔτι δ' ἄσθενης ὦν καὶ πολὺν χρόνον ἐν διαίτη καὶ θεραπείαις ἔχων αὐτόν, ἔξω θορυβοῦντας ὡς ἤσθετο ποθοῦντας αὐτὸν ἰδεῖν τοὺς Μακεδόνας, λαβὼν ἱμάτιον προῆλθε, καὶ θύσας τοῖς θεοῖς αὐθις ἀνήχθη καὶ παρεκομίζετο, χώραν τε πολλὴν καὶ πόλεις μεγάλας καταστρεφόμενος.

[Alexander.01.064] Τῶν δὲ Γυμνοσοφιστῶν τοὺς μάλιστα τὸν Σάββαν ἀναπεΐσαντας ἀποστῆναι καὶ κακὰ πλεῖστα τοῖς Μακεδόσι παρασχόντας λαβὼν δέκα, δεινούς δοκοῦντας εἶναι περὶ τὰς ἀποκρίσεις καὶ βραχυλόγους, ἐρωτήματα προὔθηκεν αὐτοῖς ἀπορα, φήσας ἀποκτενεῖν τὸν μὴ ὀρθῶς ἀποκρινάμενον πρῶτον, εἰτ' ἐφεξῆς οὕτω τοὺς ἄλλους· ἓνα δὲ τὸν πρεσβύτατον ἐκέλευσεν ἐπικρίνειν. ὁ μὲν οὖν πρῶτος ἐρωτηθεὶς, πότερον οἶεται τοὺς ζῶντας εἶναι πλείονας ἢ τοὺς τεθνηκότας, ἔφη τοὺς ζῶντας· οὐκέτι γὰρ εἶναι τοὺς τεθνηκότας. ὁ δὲ δεῦτερος, πότερον τὴν γῆν ἢ τὴν θάλατταν μείζονα τρέφειν θηρία, τὴν γῆν ἔφη· ταύτης γὰρ μέρος εἶναι τὴν θάλατταν. ὁ δὲ τρίτος, ποῖόν ἐστι ζῶν πανουργότατον, ὁ μέχρι νῦν, εἶπεν, ἀνθρώπος οὐκ ἐγνωκεν. ὁ δὲ τέταρτος ἀνακρινόμενος, τίνοι λογισμῶ τὸν Σάββαν ἀπέστησεν, ἀπεκρίνατο, καλῶς ζῆν βουλόμενος αὐτὸν ἢ καλῶς ἀποθανεῖν. ὁ δὲ πέμπτος ἐρωτηθεὶς, πότερον οἶεται τὴν ἡμέραν πρότερον ἢ τὴν νύκτα γεγονέναι, τὴν ἡμέραν, εἶπεν, ἡμέρα μιᾶ· καὶ προσεπέειπεν οὕτως, θαυμάσαντος τοῦ βασιλέως, ὅτι τῶν ἀπόρων ἐρωτήσεων ἀνάγκη καὶ τὰς ἀποκρίσεις ἀπόρους εἶναι. μεταβαλὼν οὖν τὸν ἕκτον ἠρώτα, πῶς ἂν τις φιληθείη μάλιστα· ἂν κράτιστος ὦν, ἔφη, μὴ φοβερὸς ᾖ. τῶν δὲ λοιπῶν τριῶν ὁ μὲν ἐρωτηθεὶς, πῶς ἂν τις ἐξ ἀνθρώπου γένοιτο θεός, εἰ τι πράξειεν, εἶπεν, ὁ πράξει δυνατόν ἀνθρώπῳ μὴ ἔστιν· ὁ δὲ περὶ ζωῆς καὶ θανάτου, πότερον ἰσχυρότερον, ἀπεκρίνατο τὴν ζωὴν, τοσαῦτα κακὰ φέρουσιν. ὁ δὲ τελευταῖος, μέχρι τίνοος ἂν ἀνθρώπον καλῶς ἔχοι ζῆν, μέχρι οὗ μὴ νομίζει τὸ τεθνάναι τοῦ ζῆν ἄμεινον. οὕτω δὲ τραπόμενος πρὸς τὸν δικαστὴν, ἐκέλευσεν ἀποφαίνεσθαι. τοῦ δ' ἕτερον

- διορωρυγμένον, ἀπέκτεινε τὸν ἀδικήσαντα, καίτοι Πελλαῖος ἦν οὐ τῶν ἀσημοτάτων ὁ
 πλημμελήσας, ὄνομα Πουλαμάχος. τὴν δ' ἐπιγραφὴν ἀναγνούς, ἐκέλευσεν Ἑλληνικοῖς
 1500 ὑποχαράξαι γράμμασιν. εἶχε δ' οὕτως· "ὦ ἄνθρωπε, ὅστις εἶ καὶ ὀπόθεν ἤκεις, ὅτι μὲν
 γὰρ ἤξεις οἶδα, ἐγὼ Κύρος εἰμι ὁ Πέρσαις κτησάμενος τὴν ἀρχήν. μὴ οὖν τῆς ὀλίγης μοι
 ταύτης γῆς φθονήσης ἢ τοῦμὸν σῶμα περικαλύπτει". ταῦτα μὲν οὖν ἐμπαθῆ σφόδρα τὸν
 Ἀλέξανδρον ἐποίησεν, ἐν νῆφ λαβόντα τῶν πραγμάτων τὴν ἀδηλότητα καὶ μεταβολήν. Ὁ δὲ
 Καλανὸς ἐνταῦθα χρόνον οὐ πολὺν ὑπὸ κοιλίας ἐνοχληθεὶς, ῥητήσατο πυρὰν αὐτῷ γενέσθαι·
 1505 καὶ κομισθεὶς ἵππῳ πρὸς αὐτήν, ἐπευξάμενος καὶ κατασπείσας ἑαυτὸν καὶ τῶν τριχῶν
 ἀπαρξάμενος, ἀναβαίνων ἐδεξιούτο τοὺς παρόντας τῶν Μακεδόνων καὶ παρεκάλει τὴν ἡμέραν
 ἐκείνην ἠδέως γενέσθαι καὶ μεθυσθῆναι μετὰ τοῦ βασιλέως, αὐτὸν δ' ἐκείνον ἔφη μετ'
 ὀλίγον χρόνον ἐν Βαβυλῶνι ὄψεσθαι. ταῦτα δ' εἰπὼν, κατακλιθεὶς καὶ συγκαλυψάμενος,
 οὐκ ἐκινήθη τοῦ πυρὸς πλησιάζοντος, ἀλλ' ἐν ᾧ κατεκλίθη σχήματι, τοῦτο διατηρῶν,
 1510 ἐκαλλιέρησεν ἑαυτὸν τῷ πατρίῳ νόμῳ τῶν ἐκεῖ σοφιστῶν. τοῦτο πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον
 ἄλλος Τυδὸς ἐν Ἀθήναις Καίσαρι συνῶν ἐποίησε, καὶ δεῖκνυται μέχρι νῦν τὸ μνημεῖον,
 Τυδοῦ προσαγορευόμενον.
 [Alexander.01.070] Ὁ δ' Ἀλέξανδρος ἀπὸ τῆς πυρᾶς γενόμενος, καὶ συναγαγὼν πολλοὺς τῶν
 φίλων καὶ τῶν ἡγεμόνων ἐπὶ δεῖπνον, ἀγῶνα προὔθηκε καὶ στέφανον ἀκρατοποσίας. ὁ μὲν
 1515 οὖν πλεῖστον πιῶν Πρόμαχος ἀχρι χοῶν τεσσάρων προῆλθε· καὶ λαβὼν τὸ νικητήριον,
 στέφανον ταλαντιαῖον, ἡμέρας τρεῖς ἐπέζησε· τῶν δ' ἄλλων, ὡς Χάρης φησί, τετταράκοντα
 καὶ εἰς ἀπέθανον πιόντες, ἰσχυροῦ τῆ μέθη κρούους ἐπιγενομένου. Τῶν δ' ἐταίρων γάμον
 ἐν Σούσοις ἐπιτελῶν, καὶ λαμβάνων μὲν αὐτὸς γυναῖκα τὴν Δαρείου θυγατέρα Στάτειραν,
 1520 διανέμων δὲ τὰς ἀρίστας τοῖς ἀρίστοις, κοινὸν δὲ τῶν ἤδη προγεγαμηκότων Μακεδόνων
 γάμον {καλὸν} ἐστιάσας, ἐν ᾧ φασιν, ἐνακισχιλίων τῶν παρακεκλημένων ἐπὶ τὸ δεῖπνον
 ὄντων, ἐκάστῳ χρυσοῦν φιάλην πρὸς τὰς σπονδὰς δοθῆναι, τὰ τ' ἄλλα θαυμασιῶς
 ἐλαμπρύνατο, καὶ τὰ χρέα τοῖς δανείασιν ὑπὲρ τῶν ὀφειλόντων αὐτὸς διαλύσας, τοῦ
 παντὸς ἀναλώματος ἐλάσσονος μυρίων ταλάντων ἑκατὸν τριάκοντα ταλάντοις γενομένου.
 1525 ἐπεὶ δ' Ἀντιγένης ὁ ἐτερόφθαλμος ὡς ὀφείλων ἀπεγράψατο ψευδῶς, καὶ παραγαγὼν τινα
 ψευδομένους, ὀργισθεὶς ὁ βασιλεὺς ἀπήλασε τῆς αὐλῆς αὐτὸν καὶ παρείλετο τὴν ἡγεμονίαν.
 ἦν δὲ λαμπρὸς ἐν τοῖς πολεμικοῖς ὁ Ἀντιγένης, καὶ ἐτι {δὲ} νέος ὢν, Φιλίππου
 πολιορκουῦντος Πέρινθον, ἐμπεσόντος αὐτῷ καταπελτικῷ βέλους εἰς τὸν ὀφθαλμόν, οὐ
 παρέσχε βουλομένοις ἐξελεῖν τὸ βέλος οὐδ' ὑψήκατο πρὶν ὤσασθαι προσμαχόμενος καὶ
 1530 κατακλεῖσαι τοὺς πολεμίους εἰς τὸ τεῖχος. οὐ μετρίως οὖν τότε τὴν ἀτιμίαν ἔφευρεν,
 ἀλλὰ δῆλος ἦν ἑαυτὸν ὑπὸ λύπης καὶ βαρυθυμίας διαχρησόμενος, καὶ τοῦτο δείσας ὁ
 βασιλεὺς ἀνῆκε τὴν ὄργην καὶ τὰ χρήματ' ἔχειν ἐκέλευσεν αὐτόν.
 [Alexander.01.071] Τῶν δὲ παίδων τῶν τρισμυρίων, οὓς ἀσκουμένους καὶ μανθάνοντας
 ἀπέλιπε, τοῖς τε σώμασιν ἀνδρείων φανέντων καὶ τοῖς εἰδεσιν εὐπρεπῶν, ἐτι δὲ καὶ ταῖς
 1535 μελέταις εὐχέρειαν καὶ κουφότητα θαυμαστὴν ἐπιδειξαμένων, αὐτὸς μὲν ἦσθη, τοῖς δὲ
 Μακεδόσι δυσθυμία παρέστη καὶ δέος, ὡς ἦττον αὐτοῖς τοῦ βασιλέως προσέξοντος. διὸ καὶ
 τοὺς ἀσθενεῖς καὶ πεπηρωμένους αὐτοῦ καταπέμποντος ἐπὶ θάλατταν, ὕβριν ἔφασαν εἶναι
 καὶ προπηλακισμόν, ἀνθρώποις ἀποχρησάμενον εἰς ἅπαντα, νῦν ἀποτίθεσθαι σὺν αἰσχύνη
 καὶ προσρίπτειν ταῖς πατρίσι καὶ τοῖς γονεῦσιν, οὐ τοιούτους παραλαβόντα. πάντας οὖν
 1540 ἐκέλευον ἀφιέναι καὶ πάντας ἀχρήστους νομίζειν Μακεδόνας, ἔχοντα τοὺς νέους τούτους
 πυρριχιστάς, σὺν οἷς ἐπιὼν κατακτιθήσεται τὴν οἰκουμένην. πρὸς ταῦτα χαλεπῶς ὁ
 Ἀλέξανδρος ἔσχε, καὶ πολλὰ μὲν ἐλοιδόρησεν αὐτοὺς πρὸς ὄργην, ἀπελάσας δὲ τὰς φυλακὰς
 παρέδωκε Πέρσαις, καὶ κατέστησεν ἐκ τούτων δορυφόρους καὶ ῥαβδοφόρους, ὑφ' ὧν ὀρώντες
 1545 αὐτὸν παραπεμπόμενον, αὐτοὺς δ' ἀπειρομένους καὶ προπηλακίζομένους, ἐταπεινούτο,
 καὶ διδόντες λόγον εὐρισκον αὐτοῦς ὀλίγου δεῖν μανέντας ὑπὸ ζηλοτυπίας καὶ ὄργης.
 τέλος δὲ συμφρονήσαντες ἐβάδιζον ἀνοπλοὶ καὶ μονοχίτωνες ἐπὶ τὴν σκηνήν, μετὰ βοῆς
 καὶ κλαυθμοῦ παραδιδόντες ἑαυτούς, καὶ χρήσασθαι κελεύοντες ὡς κακοῖς καὶ ἀχαρίστοις.
 ὁ δ' οὐ προσίετο, καίπερ ἤδη μαλασσόμενος· οἱ δ' οὐκ ἀπέστησαν, ἀλλ' ἡμέρας δύο καὶ
 1550 νύκτας οὕτω προσεσιῶτες καὶ ὀλοφυρόμενοι καὶ κοίρανον ἀνακαλοῦντες ἐκαρτέρησαν. τῇ δὲ
 τρίτῃ προελθὼν καὶ θεασάμενος οἰκτροὺς καὶ τεταπεινωμένους, ἐδάκρυε πολὺν χρόνον·
 εἶτα μεμψάμενος μέτρια καὶ προσαγορεύσας φιλανθρώπως, ἀπέλυσε τοὺς ἀχρήστους,
 δωρησάμενος μεγαλοπρεπῶς καὶ γράψας πρὸς Ἀντίπατρον, ὅπως ἐν πᾶσι τοῖς ἀγῶσι καὶ τοῖς
 1560 θεάτροις προεδρίαν ἔχοντες ἐστεφανωμένοι καθέζοιντο. τῶν δὲ τεθνηκότων τοὺς παῖδας
 ὀρφανοὺς ὄντας ἐμμίσθους ἐποίησεν.
 [Alexander.01.072] Ὡς δ' ἦκεν εἰς Ἐκβάτανα τῆς Μηδίας καὶ διῶκησε τὰ κατεπεύγοντα,
 1555 πάλιν ἦν ἐν θεάτροις καὶ πανηγύρεσιν, ἅτε δὴ τρισχιλίων αὐτῷ τεχνιτῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος
 ἀφιγμένων. ἔτυχε δὲ περὶ τὰς ἡμέρας ἐκείνας Ἡφαιστίων πυρέσσων· οἷα δὲ νέος καὶ
 στρατιωτικὸς οὐ φέρων ἀκριβῆ δίαιταν, ἀλλ' ἅμα τῷ τὸν ἰατρὸν Γλαῦκον ἀπελθεῖν εἰς τὸ
 θέατρον περὶ ἀριστον γενόμενος καὶ καταφαγὼν ἀλεκτρυόνα ἐφθόν καὶ ψυκτῆρα μέγαν
 1560 ἐκπιῶν οἴνου, κακῶς ἔσχε καὶ μικρὸν διαλιπὼν ἀπέθανε. τοῦτ' οὐδενὶ λογισμῷ τὸ πάθος
 Ἀλέξανδρος ἠνεγκεν, ἀλλ' εὐθύς μὲν ἵππους τε κείρας πάντας ἐπὶ πένθει καὶ ἡμιόνους
 ἐκέλευσε, καὶ τῶν πέριξ πόλεων ἀφείλε τὰς ἐπάλλξεις, τὸν δ' ἄθλιον ἰατρὸν
 ἀνεσταύρωσεν, αὐλοῦς δὲ κατέπαυσε καὶ μουσικὴν πᾶσαν ἐν τῷ στρατοπέδῳ πολὺν χρόνον,
 ἕως ἐξ Ἀμμωνος ἦλθε μαντεία, τιμᾶν Ἡφαιστίωνα καὶ θύειν ὡς ἡρωῖ παρακελεύουσα. τοῦ δὲ
 πένθους παρηγορία τῷ πολέμῳ χρώμενος, ὥσπερ ἐπὶ θήραν καὶ κυνηγέσιον ἀνθρώπων ἐξῆλθε

- 1565 καὶ τὸ Κοσσαίων ἔθνος κατεστρέφετο, πάντας ἠβηδὸν ἀποσφάτιων. τοῦτο δ' Ἡφαιστίωνος
 ἐναγισμὸς ἐκαλεῖτο. τύμβον δὲ καὶ ταφὴν αὐτοῦ καὶ τὸν περὶ ταῦτα κόσμον ἀπὸ μυρίων
 ταλάντων ἐπιτελέσαι διανοούμενος, ὑπερβαλέσθαι δὲ τῷ φιλοτέχνῳ καὶ περιτιτῷ τῆς
 κατασκευῆς τὴν δαπάνην, ἐπόθησε μάλιστα τῶν τεχνιτῶν Στασικράτην, μεγαλουργίαν τινὰ
 καὶ τόλμαν καὶ κόμπον ἐν ταῖς καινοτομίαις ἐπαγγελλόμενον. οὗτος γὰρ αὐτῷ πρότερον
 1570 ἐντυχῶν ἔφη τῶν ὀρῶν μάλιστα τὸν Θράκιον Ἄθων διατύπωσιν ἀνδρείκελον δέχεσθαι καὶ
 διαμόρφωσιν· ἂν οὖν κελεύῃ, μονιμώτατον ἀγαλμάτων αὐτῷ καὶ περιφανέστατον
 ἐξεργάσεσθαι τὸν Ἄθων, τῇ μὲν ἀριστερᾷ χειρὶ περιλαμβάνοντα μυριάνδρον πόλιν
 οἰκουμένην, τῇ δὲ δεξιᾷ σπένδοντα ποταμοῦ ῥεῦμα δαψιλές εἰς τὴν θάλασσαν ἀπορρέοντος.
 ταῦτα μὲν οὖν παρητήσατο, πολλῶν δ' ἀτοπώτερα καὶ δαπανηρότερα τούτων σοφιζόμενος τότε
 1575 καὶ συμμηχανώμενος τοῖς τεχνίταις διέτριβεν.
 [Alexander.01.073] Εἰς δὲ Βαβυλῶνα προάγοντος αὐτοῦ, Νέαρχος (ἀφίκετο γὰρ αὐθις
 εἰσπλεύσας εἰς τὸν Εὐφράτην ἐκ τῆς μεγάλης θαλάσσης) ἔφη τινὰς ἐντυχεῖν αὐτῷ
 Χαλδαίους, παραινούντας ἀπέχεσθαι Βαβυλῶνος τὸν Ἀλέξανδρον. ὁ δ' οὐκ ἐφρόντισεν, ἀλλ'
 ἐπορεύετο, καὶ πρὸς τοῖς τείχεσι γενόμενος, ὀρᾷ κόρακας πολλοὺς διαφερομένους καὶ
 1580 τύπτοντας ἀλλήλους, ὧν ἐνιοὶ κατέπεσον παρ' αὐτόν. ἔπειτα μηνύσεως γενομένης κατ'
 Ἀπολλοδώρου τοῦ στρατηγοῦ τῆς Βαβυλῶνος, ὡς εἶη περὶ αὐτοῦ τεθυμένος, ἐκάλει
 Πυθαγόραν τὸν μάντιν. οὐκ ἀρνούμενου δὲ τὴν πρᾶξιν, ἠρώτησε τῶν ἱερῶν τὸν τρόπον·
 φήσαντος δ' ὅτι τὸ ἦπαρ ἦν ἄλοβον, "παπαί" εἶπεν, "ἰσχυρὸν τὸ σημεῖον". καὶ τὸν
 Πυθαγόραν οὐδὲν ἠδίκησεν, ἤχθετο δὲ μὴ πεισθεὶς τῷ Νεάρχῳ, καὶ τὰ πολλὰ τῆς Βαβυλῶνος
 1585 ἔξω κατασκηνῶν καὶ περιπλέων τὸν Εὐφράτην διέτριβεν. ἠνώχλει δ' αὐτόν καὶ ἄλλα σημεῖα
 πολλά. καὶ γὰρ λέοντα τῶν τρεφομένων μέγιστον καὶ κάλλιστον ἡμερος ὄνος ἐπελθὼν καὶ
 λακτίσας ἀνεῖλεν. ἀποδυσσάμενου δ' αὐτοῦ πρὸς ἄλειμμα καὶ σφαῖραν {αὐτοῦ} παίζοντος,
 τῶν νεανίσκων οἱ συσφαιρίζοντες, ὡς ἔδει πάλιν λαβεῖν τὰ ἱμάτια, καθορῶσιν ἄνθρωπον
 ἐν τῷ θρόνῳ καθεζόμενον σιωπῇ, τὸ διάδημα καὶ τὴν στολὴν τὴν βασιλικὴν περικείμενον.
 1590 οὗτος ἀνακρινόμενος ὅστις εἶη, πολὺν χρόνον ἀναυδοσῆν· μόλις δὲ συμφρονήσας,
 Διονύσιος μὲν ἔφη καλεῖσθαι, Μεσσήνιος δ' εἶναι τὸ γένος, ἐκ δὲ τινος αἰτίας καὶ
 κατηγορίας ἐνταῦθα κομισθεὶς ἀπὸ θαλάσσης, πολὺν γεγονέναι χρόνον ἐν δεσμοῖς· ἄρτι δ'
 αὐτῷ τὸν Σάραπιν ἐπιστάντα τοὺς δεσμοὺς ἀνεῖλαι καὶ προαγαγεῖν δεῦρο, καὶ κελεύσαι
 λαβόντα τὴν στολὴν καὶ τὸ διάδημα καθίσαι καὶ σιωπᾶν.
 1595 [Alexander.01.074] Ταῦτ' ἀκούσας ὁ Ἀλέξανδρος, τὸν μὲν ἄνθρωπον, ὡς περ ἐκέλευον οἱ
 μάντιες, ἠφάνισεν· αὐτὸς δ' ἠθύμει καὶ δύσελπις ἦν πρὸς τὸ θεῖον ἤδη καὶ πρὸς τοὺς
 φίλους ὑποπτος. μάλιστα δ' Ἀντίπατρον ἐφοβεῖτο καὶ τοὺς παῖδας, ὧν Τόλας μὲν
 ἀρχιοινοχόος ἦν, ὁ δὲ Κάσανδρος ἀφίκτο μὲν νεωστί, θεασάμενος δὲ βαρβάρους τινὰς
 προσκυνούντας, ἄτε δὴ τεθραμμένος Ἑλληνικῶς καὶ τοιοῦτο πρότερον μηδὲν ἑωρακῶς,
 1600 ἐγέλασε προπετέστερον. ὁ δ' Ἀλέξανδρος ὠργίσθη, καὶ δραξάμενος αὐτοῦ τῶν τριχῶν
 σφόδρα ταῖς χερσὶν ἀμφοτέραις, ἔπαισε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν τοῖχον. αὐθις δὲ πρὸς τοὺς
 κατηγοροῦντας Ἀντιπάτρου λέγειν τι βουλόμενον τὸν Κάσανδρον ἐκκρούων, "τί λέγεις;"
 ἔφη· "τοσαύτην ὁδὸν ἀνθρώπους μηδὲν ἀδικουμένους, ἀλλὰ συκοφαντοῦντας ἐλθεῖν;"
 φήσαντος δὲ τοῦ Κασάνδρου τοῦτ' αὐτὸ σημεῖον εἶναι τοῦ συκοφαντεῖν, ὅτι μακρὰν ἤκουσι
 1605 τῶν ἐλέγχων, ἀναγελάσας ὁ Ἀλέξανδρος "ταῦτ' ἐκεῖνα" ἔφη "σοφίσματα τῶν Ἀριστοτέλους
 εἰς ἐκάτερον τὸν λόγον, οἰμωξομένων, ἂν καὶ μικρὸν ἀδικοῦντες τοὺς ἀνθρώπους φανῆτε".
 τὸ δ' ὄλον οὕτω φασὶ δεινὸν ἐνδύναϊ καὶ δευσοποιὸν ἐγγενέσθαι τῇ ψυχῇ τοῦ Κασάνδρου
 τὸ δέος, ὡσθ' ὕστερον χρόνοις πολλοῖς, ἤδη Μακεδόνων βασιλεύοντα καὶ κρατοῦντα τῆς
 1610 Ἑλλάδος, ἐν Δελφοῖς περιπατοῦντα καὶ θεώμενον τοὺς ἀνδριάντας, εἰκόνας Ἀλεξάνδρου
 φανεῖσης ἄφω πληγέντα φρίζαι καὶ κραδανθῆναι τὸ σῶμα, καὶ μόλις ἀναλαβεῖν ἑαυτόν,
 ἰλιγγιάσαντα πρὸς τὴν ὄψιν.
 [Alexander.01.075] Ὁ δ' οὖν Ἀλέξανδρος ὡς ἐνέδωκε τότε πρὸς τὰ θεῖα, ταραχῶδης
 γενόμενος καὶ περίφοβος τὴν διάνοιαν, οὐδὲν ἦν μικρὸν οὕτως τῶν ἀήθων καὶ ἀτόπων, ὃ
 μὴ τέρας ἐποιεῖτο καὶ σημεῖον, ἀλλὰ θυομένων καὶ καθαιρόντων καὶ μαντευόντων μεστὸν
 1615 ἦν τὸ βασίλειον καὶ ἀναπληρούντων ἀβελτερίας καὶ φόβου τὸν Ἀλέξανδρον. οὕτως ἄρα
 δεινὸν μὲν ἢ ἀπιστία πρὸς τὰ θεῖα καὶ περιφρόνησις αὐτῶν, δεινὴ δ' αὐθις ἢ
 δεισιδαιμονία, δίκην ὕδατος αἰεὶ πρὸς τὸ ταπεινούμενον {καὶ ἀναπληροῦν ἀβελτερίας καὶ
 φόβου τὸν Ἀλέξανδρον} γενόμενον****. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ χρησμῶν γε τῶν περὶ Ἡφαιστίωνος
 1620 ἐκ θεοῦ κομισθέντων, ἀποθέμενος τὸ πένθος αὐθις ἦν ἐν θυσίαις καὶ πότοις. ἐστιάσας δὲ
 λαμπρῶς τοὺς περὶ Νέαρχον, εἶτα λουσάμενος ὡς περ εἰώθει μέλλων καθεύδειν, Μηδίου
 δεηθέντος ᾤχετο κωμασόμενος πρὸς αὐτόν· κάκεῖ πιῶν ὄλην τὴν νύκτα καὶ τὴν ἐπιούσαν
 ἡμέραν, ἤρξατο πυρέττειν, οὔτε σκύφον Ἡρακλέους ἐκπιῶν οὔτ' ἄφω διαλγῆς γενόμενος τὸ
 μετάφρενον ὡς περ λόγῃ πεπληγῶς, ἀλλὰ ταῦτά τινες φόντο δεῖν γράφειν, ὡς περ δράματος
 1625 μεγάλου τραγικὸν ἐξόδιον καὶ περιπαθὲς πλάσαντες. Ἀριστόβουλος δὲ φησὶν αὐτὸν
 πυρέττοντα νεανικῶς, διψήσαντα δὲ σφόδρα, πιεῖν οἶνον· ἐκ τούτου δὲ φρενιτιᾶσαι καὶ
 τελευτήσαι τριακάδι Δαισίου μηνός.
 [Alexander.01.076] Ἐν δὲ ταῖς ἐφημερίσιν οὕτως γέγραπται τὰ περὶ τὴν νόσον. ὀγδὸν ἐπὶ
 δεκάτῃ Δαισίου μηνός ἐκάθευδεν ἐν τῷ λουτρῶνι διὰ τὸ πυρέξαι. τῇ δ' ἐξῆς λουσάμενος
 εἰς τὸν θάλαμον μετῆλθε, καὶ διημέρευε πρὸς Μήδιον κυβεύων. εἶτ' ὀψὲ λουσάμενος, καὶ
 1630 τὰ ἱερὰ τοῖς θεοῖς ἐπιθείς, ἐμφαγὼν διὰ νυκτὸς ἐπύρεξε. τῇ εἰκάδι λουσάμενος πάλιν
 ἔθυσσε τὴν εἰθισμένην θυσίαν, καὶ κατακείμενος ἐν τῷ λουτρῶνι τοῖς περὶ Νέαρχον
 ἐσχόλαζεν, ἀκροώμενος τὰ περὶ τὸν πλοῦν καὶ τὴν μεγάλην θάλατταν. τῇ δεκάτῃ φθίνοντος

- 1635 ταῦτά ποιήσας, μᾶλλον ἀνεφλέχθη, καὶ τὴν νύκτα βαρέως ἔσχε, καὶ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν ἐπύρειτε σφόδρα. καὶ μεταρθεὶς κατέκειτο παρὰ τὴν μεγάλην κολυμβήθραν, ὅτε δὴ τοῖς ἡγεμόσι διελέχθη περὶ τῶν ἐρήμων ἡγεμονίας τάξεων, ὅπως καταστήσωσι δοκιμάσαντες. ἐβδόμη σφόδρα πυρέτιων, ἔθυσεν ἔξαρθεὶς πρὸς τὰ ἱερά· τῶν δ' ἡγεμόνων ἐκέλευε τοὺς μεγίστους διατρίβειν ἐν τῇ αὐλῇ, ταξιάρχους δὲ καὶ πεντακοσιάρχους ἔξω νυκτερεύειν. εἰς δὲ τὰ πέραν βασιλεία διακομισθεὶς, τῇ ἔκτη μικρὸν ὑπνωσεν, ὃ δὲ πυρετὸς οὐκ ἀνήκεν· ἐπελθόντων δὲ τῶν ἡγεμόνων ἦν ἄφρωνος, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν πέμπτην. διὸ καὶ τοῖς
- 1640 Μακεδόσιν ἔδοξε τεθνάναι, καὶ κατεβῶν ἐλθόντες ἐπὶ τὰς θύρας, καὶ διηπειλοῦντο τοῖς ἐταίροις, ἕως ἐβιάσαντο, καὶ τῶν θυρῶν αὐτοῖς ἀνοιχθειῶν, ἐν τοῖς χιτῶσι καθ' ἓνα πάντες παρὰ τὴν κλίνην παρεξῆλθον. ταύτης δὲ τῆς ἡμέρας οἱ περὶ Πύθωνα καὶ Σέλευκον εἰς τὸ Σεραπεῖον ἀποσταλέντες, ἡρώτων εἰ κομίσωσιν ἐκεῖ τὸν Ἀλέξανδρον, ὃ δὲ θεὸς κατὰ χώραν ἔαν ἀνεῖλε. τῇ δὲ τρίτῃ φθίνοντος πρὸς δείλην ἀπέθανε.
- 1645 [Alexander.01.077] Τούτων τὰ πλεῖστα κατὰ λέξιν ἐν ταῖς ἐφημερίσιν οὕτως γέγραπται. Φαρμακείας δ' ὑπόψιαν παραυτίκα μὲν οὐδεὶς ἔσχεν, ἔκτω δ' ἔτει φασὶ μὲνύσεως γενομένης τὴν Ὀλυμπιάδα πολλοὺς μὲν ἀνελεῖν, ἐκρίψαι δὲ τὰ λείψανα τοῦ Τόλα τεθνηκότος, ὡς τούτου τὸ φάρμακον ἐγγέαντος. οἱ δ' Ἀριστοτέλην φάσκοντες Ἀντιπάτρῳ σύμβουλον γεγενῆσθαι τῆς πράξεως καὶ ὅλως δι' ἐκείνου κομισθῆναι τὸ φάρμακον
- 1650 Ἀγνόθεμιν τινα διηγεῖσθαι λέγουσιν ὡς Ἀντιγόνου τοῦ βασιλέως ἀκούσαντα· τὸ δὲ φάρμακον ὕδωρ εἶναι ψυχρὸν καὶ παγετῶδες, ἀπὸ πέτρας τινὸς ἐν Νωνάκριδι † οὔσης ἦν ὡσπερ δρόσον λεπτὴν ἀναλαμβάνοντες εἰς ὄνου χηλὴν ἀποτίθενται· τῶν γὰρ ἄλλων οὐδὲν ἀγγείων στέγειν, ἀλλὰ διακόπτειν ὑπὸ ψυχρότητος καὶ δριμύτητος. οἱ δὲ πλεῖστοι τὸν λόγον ὅλως οἴονται πεπλάσθαι τὸν περὶ τῆς φαρμακείας, καὶ τεκμήριον αὐτοῖς ἐστὶν οὐ
- 1655 μικρὸν, ὅτι τῶν ἡγεμόνων στασιασάντων ἐφ' ἡμέρας πολλὰς ἀθεράπευτον τὸ σῶμα κείμενον ἐν τόποις θερμοῖς καὶ πνιγῶδεσιν οὐδὲν ἔσχε τοιαύτης φθορᾶς σημεῖον, ἀλλ' ἔμεινε καθαρὸν καὶ πρόσφατον. Ἡ δὲ Ἑξάνη κύουσα μὲν ἐτύγχανε καὶ διὰ τοῦτο τιμωμένη παρὰ τοῖς Μακεδόσι· δυσζήλως δ' ἔχουσα πρὸς τὴν Στάτειραν, ἐξηπάτησεν αὐτὴν ἐπιστολῇ τινὶ πεπλασμένη παραγενέσθαι, καὶ προσαγαοῦσα μετὰ τῆς ἀδελφῆς ἀπέκτεινε καὶ τοὺς νεκροὺς
- 1660 εἰς τὸ φρέαρ κατέβαλε καὶ συνέχωσεν, εἰδότες ταῦτα Περδίκκου καὶ συμπράττοντος. ἦν γὰρ ἐκεῖνος εὐθύς ἐν δυνάμει μεγίστη, τὸν Ἀρριδαῖον ὡσπερ δορυφόρημα τῆς βασιλείας ἐφελκόμενος, γεγονότα μὲν ἐκ γυναικὸς ἀδόξου καὶ κοινῆς Φιλίνης, ἀτελεῆ δὲ τὸ φρονεῖν ὄντα διὰ σώματος νόσον, οὐ μὴ φύσει προσπεσοῦσαν οὐδ' αὐτομάτως, ἀλλὰ καὶ πάνυ φασὶ παιδὸς ὄντος αὐτοῦ διαφαίνεσθαι χάριεν ἦθος καὶ οὐκ ἀγεννές, εἴτα μέντοι φαρμάκοις
- 1665 ὑπ' Ὀλυμπιάδος κακωθέντα διαφθαρῆναι τὴν διάνοια